

Agendasta teoiksi

YK:n kestävä kehityksen
tavoitteiden toteutuminen
Helsingissä 2025

Helsinki

Sisältö

Kestävä Helsinki	3
Neljäs kestävä kehityksen arvio	5
Yhteenveto	11
Arvio strategiakauden kestävyystyöstä	14
Toimialojen ja konsernien kestävyystyö	20
Ympäristö	21
Ilmasto.....	22
Lähiluonto ja monimuotoisuus.....	26
Vesiekosysteemit.....	30
Ihmiset	32
Hyvinvointi ja terveys.....	33
Oppiminen.....	39
Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo.....	42
Eriarvoisuuden vähentäminen ja segregaatio.....	45
Turvallisuus ja riskien hallinta.....	49
Osallisuus.....	54
Kulttuuri	60
Taide ja kulttuuri auttavat kohtaamaan ja muuttamaan tulevaisuuden.....	61
Muotoilu.....	65
Kulttuuriperintö.....	67
Talous	69
Toimeentulo ja työllisyys.....	70
Elinkeinot ja innovaatiot.....	72
Kestävä kaupunkirakenne.....	76
Asuminen ja yhteisöt.....	81
Vastuulliset hankinnat ja kiertotalous.....	84
Kestävä matkailu, tapahtumat ja kaupunkimarkkinointi.....	87
Liitteet	90
Indikaattoritaulukko 2025.....	90
Arvion toteutus.....	105

Kestävä Helsinki

Strategiakausi on päättymässä ja neljään vuoteen mahtui suuria muutoksia. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan pakotti Helsingin uudistamaan energiantuotantoaan nopeasti ja nosti vuoden 2022 päästöt todella korkeiksi. Lisäksi koronapandemian aikana nuorten mielen hyvinvointi ei kehittynyt toivottuun suuntaan. Helsinki on kuitenkin toimillaan vastannut näihin ongelmiin: vuoden 2023 kasvihuonepäästöt tippuivat vuoden takaisesta yli neljänneksen Hanasaaren kivihiilivoimalaitoksen sulkeuduttua. Myös etenkin lasten ja nuorten mielenterveyspalveluiden saatavuutta on parannettu, kun esimerkiksi Haagaan ja Kalasatamaan on avattu matalan kynnyksen mielenterveyspalvelupisteet Miepit.

Lapset ja nuoret ovat muillakin tavoin kaupungin strategisen toiminnan ytimessä. Helsinki sai syksyllä 2024 ensimmäisenä pohjoismaisena pääkaupunkina UNICEFin lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen. Tunnustus myönnetään kunnille, jotka edistävät lasten oikeuksien toteutumista kaikessa toiminnassaan. Alakoululaisten lasten liikkuminen on myös käänntynyt nousuun strategiakauden aikana: Helsinki on edistänyt tätä tarjoamalla harrastamisen Suomen mallin

mukaisesti lasten ja nuorten toiveisiin perustuvia maksuttomia harrastuksia koulupäivän yhteydessä.

Helsingille kaikkien kaupunginosien hyvinvointi on ollut tärkeää tällä strategiakaudella. Kaupunki-uudistusalueilla Kannelmäki-Malmikartanossa, Malmilla, Mellunkylässä ja Meri-Rastilassa on panostettu palveluiden ja viihtyisyyden parantamiseen. Näillä toimilla Helsinki pyrkii alueelliseen tasavertaisuuteen, ja alueet on otettu huomioon kaupungin budjetissa ja rahoituksen kohdentamisessa. Alueiden kehittäminen on pitkäjänteistä ja toimintamallin alussa on muun muassa kunnostettu kaupunki-uudistusalueiden leikki- puistoja ja lähiliikuntapaikkoja.

Kaupungin asuinalueiden ja väestöryhmien voimakkaan eriytymisen eli segregaaation ehkäisy on myös ollut strategiakaudella keskeinen tavoite. Nuorten tekemät väkivaltarikokset ja kasvava turvattomuuden tunne asuinalueilla kertovat lisääntyvistä ja eriytyvistä hyvinvoinnin tukitarpeista. Riskitekijöiden kasautuminen voi johtaa irtautumiseen tai syrjäytymiseen, jotka syventävät näköalattomuutta, epäluottamusta ja vieraantumista yhteiskunnasta sekä muista väestöryhmistä. Kehityksen pysäyttämiseksi kaupunki on

tehnyt toimia vahvistaen suojaavia tekijöitä ja lisännyt yhteisöllisyyttä kouluissa, oppilaitoksissa ja vapaa-ajalla. Lisäksi kaupunki tarjoaa kohdennettua tukea oireileville lapsille, nuorille ja heidän perheilleen.

Kaupunki on kasvanut viimeiset neljä vuotta ennätysvauhtia. Kasvun myötä tarve asunnoille ja rakentamiselle on valtava, mutta soviteltavaa riittää. Kaupungin kyvykkyys ristiriitaisten kestävyystavoitteiden yhteensovittamiseen nousee entistä tärkeämpään rooliin, kun Helsingin kunnianhimoiset ilmasto- ja luonnon monimuotoisuustavoitteet täytyy yhteensovittaa kasvavan kaupungin kanssa.

Kunnianhimoiset ilmastotavoitteet ovat edenneet tavoitellusti. Viimeinen Helsingin hiilivoimalaitos Salmisaaressa sulkeutuu 2025. Nykyisten toimenpiteiden perusteella Helsinki tulee saavuttamaan tavoitteensa leikata päästöistään 80 prosenttia vuoteen 2030 mennessä verrattuna vuoden 1990 tasoon. Liikenteen päästöistä tulee vuodesta 2025 lähtien suurin päästölähde ja tähänkin kaupungin on tulevaisuudessa löydettävä ratkaisuja. Tällä strategiakaudella Helsinki onkin tehnyt merkittäviä panostuksia vähähiilisen liikenteen infrastruktuuriin: uusi raitiolinja valmistui Nihdän ja Pasilan välille, ja tehostetun talvikunnossapidon piirissä olevaa pyöräbaana-verkkoa on kasvatettu ympäri Helsinkiä, esimerkiksi Kulosaaressa ja Munkkiniemessä.

Ilmastotyön lisäksi Helsingin toimenpiteet luonnon monimuotoisuuden lisäämiseksi ovat olleet merkittäviä. Helsinki saavutti strategisen tavoitteensa lisätä viisi uutta luonnonsuojelualuetta vuosittain vuoden 2024 loppuun asti. Helsingin uusissa ympäristönsuojelun tavoitteissa 2040 kaupunki pyrkii nostamaan tiukasti suojeltujen alueiden osuuden vähintään kymmeneen prosenttiin sekä maa- että meripinta-alasta – tämä tarkoittaa, että sitoutuminen luonnonsuojeluun on turvattu myös tulevaisuuteen.

Olemme halunneet olla kaupunkina myös kokoamme suurempi toimija. Isännöimiini Sustainable Cities Discussion Forum -tapahtumiin olemme kutsuneet kestävän kehityksen huippuasiantuntijoita keskustelemaan esimerkiksi hiilineutraalien kaupunkien ja laadukkaan opetuksen haasteista. Olemme saaneet kansainvälistä tunnustustakin: 2022 Helsinki sai Access City Award -palkinnon esteettömyystyöstään ja 2024 Helsinki nousi ensimmäiselle sijalle matka- ja tapahtumakohteen kestävyyttä mittaavassa Global Destination Sustainability -indeksissä. Haluamme jatkaa kunnianhimoista työtämme, jotta muut voivat oppia esimerkistämme.

Juhana Vartiainen
Helsingin pormestari

Neljäs kestävän kehityksen arvio

Helsingin kaupunki on sitoutunut vuosien 2021–2025 strategiassaan Kasvun paikka YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseen ja arvioimiseen. Helsinki on tehnyt vapaaehtoiset kestävän kehityksen arviot (VLR eli Voluntary Local Review) vuosina 2019, 2021 ja 2023. Tämä kaupungin neljäs vapaaehtoinen arvio jatkaa ja syventää keskeisten teemojen arviointia vuonna 2023 tehdyn raportoinnin kehitystyön pohjalta. Vuonna 2023 kestävän kehityksen arvio oli osa kaupungin strategian puolivälisarviointia ja tämä neljäs arvio on osa strategiakauden päätösarviointia.

Arvion tavoitteena on

- antaa kokonaiskuva ja ymmärrystä Helsingin tilasta ja edistymisestä YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa
- tuoda avoimesti esiin Helsingin onnistumisia ja kehityskohteita
- kehittää ja syventää keskeisten kestävyysteemojen arviointia ja mittareita
- arvioida strategiakauden onnistumisia ja haasteita kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa.

Arviossa pyritään arvioimaan Helsingin kehitystä YK:n Agenda 2030:n kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG:t) näkökulmasta painottaen konkreettisia tekoja sekä samalla tunnistaa kehitystä vaativia teemoja. VLR 2025 on asiantuntija-arvio ja koostuu eri teemojen tiiviistä kuvaamisesta, kehitystä kuvaavista mittareista ja tarinallisemmista esimerkeistä kaupungin eri toimintojen arjesta.

Toimintaympäristö muutoksessa

Edelleen Helsinki ja Suomi elävät epävarmuuden aikaa. Tämän valtuustokauden aikana koronakriisi on laantunut, mutta pidempiaikaiset vaikutukset näkyvät yhä. Lisäksi sodat niin Ukrainassa kuin Lähi-Idässä ja yleinen geopoliittinen epävarmuus näkyvät turvallisuusasioiden ja varautumisen korostumisena. Energiakriisi onneksi on helpottanut, ja myös inflaatio ja korkojen nousu on tasaantunut. Kuitenkin talouden positiivinen kehitys on hidasta, ja työllisyystilanteessa on nähtävissä heikentymistä.

Helsingin väestönkasvu on kääntynyt kasvuun, ja Helsingin ennustetaan kasvavan ja väestön monimuotoistuvan vauhdilla. Edelleen asuinalueiden eriytyminen sekä lasten ja nuorten hyvinvointi haastavat Helsinkiä. Kansainvälisesti tarkasteltuna sukupuolten tasa-arvon, naisten ja tyttöjen oikeuksien sekä sukupuoli- ja seksuaalivähemmistöjen oikeuksien vastustus on viime aikoina kasvanut. Myös rikoksilla oirehtiminen ja lähisuhdeväkivalta on lisääntynyt.

Tiivistelmä SDG-tavoitteista

SDG-tavoitteet linkittyvät vahvasti toisiinsa, ja täysin yksiselitteisiä tulkintoja SDG-tavoitteiden ja kaupungin teemojen välillä on haastavaa tehdä. Alla olevassa taulukossa esitetään tiivistetysti eri SDG-tavoitteisiin liittyviä Helsingin keskeisimpiä mittareita, tavoitteita ja huomioita.

Ikonien selitteet

- Mittari on kehittynyt positiiviseen suuntaan
- Mittarin kehityksessä ei merkittävää muutosta
- Mittari on kehittynyt negatiiviseen suuntaan
- SDG-tavoite on saavutettu tai lähellä saavuttamista
- SDG-tavoitteen saavuttamisessa on haasteita
- SDG-tavoitteen saavuttamisessa on merkittäviä haasteita

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit (mittarien kehityssuunta 2017–2024)	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
	<ul style="list-style-type: none"> Pienituloisten osuus (%) Toimeentulotukea saavien osuus (%) Asunottomien määrä Asuntokuntien velan määrä Yleistä asumistukea saaneiden ruokakuntien osuus asuntokunnista (%)	<ul style="list-style-type: none">● Uudet valtion politiikkapäätökset asumistukiin vaikuttavat negatiivisesti monien helsinkiläisten asumiseen ja toimeentuloon. Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien suomalaisten määrä on jatkanut kasvuaan koronapandemian jälkeen.● Helsingin budjettiratkaisut lieventävät useita Suomen hallituksen leikkauksia: Helsinki esimerkiksi ei ota käyttöön terveyskeskusmaksuja, pitää lastensuojelun jälkihuollon ikärajan 25 ikävuodessa ja pääomittaa Hekan vuokrankorotuksia 2025–2027.● Helsingin tavoitteena on poistaa asunottomuus vuoteen 2025 mennessä. Asunottomuus on laskenut vahvasti, mutta tavoitteeseen tuskin päästään.	
		<ul style="list-style-type: none">● Helsinki on lisännyt yhteistyötä ruoka-aputoiminnan kehittämiseksi Stadin Safka-toimintamallin kautta ja panostanut ravitsemusneuvontaan.	

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit (mittarien kehityssuunta 2017–2024)	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
	<ul style="list-style-type: none"> Koettu elämälaatu: elämälaatunsa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus (%) Koettu terveys: terveytensä keskitasoiseksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus (%) Mielen hyvinvointi (koko väestö ja lapset) Liikuntasuositusten mukaan liikkuvien osuus (%) Painoindeksi: ylipainoisten osuus (%) perusopetus Painoindeksi: ylipainoisten osuus (%) aikuiset Terveysliikuntasuositusten mukaisesti liikkuvien osuus (%) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Suurin osa aikuisväestöstä kokee elämälaatunsa ja terveytensä hyväksi sekä ovat onnellisia, mutta elämälaadun, terveyden ja onnellisuuden kokemuksissa esiintyy eroja esimerkiksi koetun toimeentulon mukaan ja koettu elämälaatu on heikentynyt. ● Yksinäisyys on monissa väestöryhmissä yleisempää kuin vielä 2010-luvulla. ● Lasten ja nuorten mielen hyvinvointi on useilla eri mittareilla tarkasteltuna heikentynyt, etenkin tytöillä. ● Etenkin ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden hyvinvoinnissa ja kiusaamisessa on muita koulutusasteita negatiivisempaa kehitystä. ● Liikuntasuositusten mukaan liikkuvien määrä on parantunut 48 prosenttiin. ● Lasten ja nuorten liikkuminen on lisääntynyt ja painoindeksi kehittynyt positiiviseen suuntaan. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus (%) Varhaiskasvatuksessa olevien osuus (%) Vieraskielisten osuus lukion suorittaneista (%) Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinheet, 1. luokka, suomenkielinen perusopetus (%) 	<ul style="list-style-type: none"> ● Lasten ja nuorten mielen hyvinvoinnin haasteet vaikuttavat oppimiseen. ● Kiusaamiskokemukset ovat kasvaneet kaikilla koulutusasteilla. ● Tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä kestäväen kehityksen koulutusta on tehty laajasti varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle asti. ● Lukutaitoon on panostettu Helsingissä strategiakaudella 2021–2025, kuitenkin kattavaa lukutaidon kokonaiskuvaa ei kaupungin tasolla ole. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Sukupuolten väliset erot työttömydessä Naisten koettu elämälaatu Sukupuolten väliset erot korkeakoulututkinnon suorittaneissa 	<ul style="list-style-type: none"> ● Naisten koettu elämälaatu on heikentynyt selvästi miesten koettua elämälaatua enemmän. ● Noin joka viides nainen on kokenut syrjintää, mikä on yli 1,5 kertaa enemmän kuin miehillä. Myös kaupungin naistyöntekijöistä noin viidennes on tullut työssään syrjityksi 2023. ● Lasten ja nuorten sukupuolten väliset erot hyvinvoinnissa ovat lisääntyneet. Tyttöjen kokemaa seksuaalista häirintää on hälyttävän yleistä. ● Helsinki edistää näkyvästi sukupuolivähemmistöjen syrjimättömyyttä (mm. Pride-kumppanuus). Tietopohja sukupuolivähemmistöjen tilanteesta Helsingissä kaippaa vahvistamista. 	

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit (mittarien kehityssuunta 2017–2024)	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
 <p>6 PUHDAS VESI JA SANITAATIO</p>	<ul style="list-style-type: none"> Jäteveden puhdistusprosentit (typpi ja fosfori) Puhdistetun jäteveden osuus (%) 	<ul style="list-style-type: none"> Veden laatu ja puhdistus ovat korkealla tasolla. Hulevesien laadulliseen hallintaan tarvittaisiin lisätoimia. Pohjavesistä 80 % on hyvässä tilassa. 	
 <p>7 EDULLISTA JA PUHDASTA ENERGIAA</p>	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian tuotanto ja osuus (%) Energiankulutus per capita (kWh) 	<ul style="list-style-type: none"> Uusiutuvan energian tuotanto on kasvanut. Helsingin viimeinen kivihiiivoimala suljetaan 2025. 	
 <p>8 IHMISARVOISTA TYÖTÄ JA TALOUSKASVUA</p>	<ul style="list-style-type: none"> Nuorisotyöttömyysaste Pitkäaikaistyöttömyys Työttömyysaste 	<ul style="list-style-type: none"> Työllisyystilanne on hieman heikentynyt keväästä 2023 alkaen. Pitkäaikaistyöttömyyteen ja vieraskielisten työllistämiseen tarvitaan lisää toimia. Monilla aloilla kärsitään työvoimapulasta. Tämän ongelman ratkaiseminen on noussut yhdeksi keskeiseksi strategiseksi tavoitteeksi, ja työperusteinen maahanmuutto on kasvanut selvästi. 	
 <p>9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> Aloittaneet yritykset Yritysten halu suosittelua Helsingiä sijaintipaikkana (suosittelijoiden osuus) 	<ul style="list-style-type: none"> Aloittaneiden yritysten määrä on kasvanut, mutta myös lopettaneiden yritysten määrä on kasvanut. Yritysten suositteluindeksi on heikentynyt. 	
 <p>10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN</p>	<ul style="list-style-type: none"> Alueellisen eriytymisen indeksi Gini-kerroin NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training) 	<ul style="list-style-type: none"> Sosioekonominen ja etninen segregaatio ovat jonkin verran lisääntyneet, erityisesti lasten osalta. Kaupunki uudistusmalli on yksi Helsingin tapa kehittää asuinalueita ja ehkäistä asuinalueiden eriytymistä eli segregaatiota. Kasvatuksen ja koulutuksen osalta Helsinki on kehittänyt tarveperustaisen rahoituksen mallia ja eriarvoisuuden kasvua ennaltaehkäiseviä toimia. 	
 <p>11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTEISÖT</p>	<ul style="list-style-type: none"> Kestävien kulkumuotojen osuus Ilmanlaatu 	<ul style="list-style-type: none"> Isoja investointeja on tehty erityisesti raide- ja pyöräinfraan sekä uusiin aluerakentamiskohteisiin. Kestävien kulkumuotojen osuudessa ei ole tapahtunut toivottavaa kasvua. Erityisesti joukkoliikenne on vaikeuksissa, koronapandemiaa edeltäviin matkustajamääriin ei olla vielä kukaan päästy. Helsingin ilmanlaatu on parantunut. Rakentamisen päästöjen leikkaamiseen on tehty edelläkävijätoimia, mutta toimet eivät riitä päästötavoitteiden saavuttamiseen. Kiertotalouden edistäminen vaatii panostusta. Helsinki on sitoutunut kulttuuriympäristöjen huomioimiseen uudessa kulttuuriympäristöohjelmassa. 	

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit (mittarien kehityssuunta 2017–2024)	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
	<ul style="list-style-type: none"> Kulutusperäiset päästöt Yhdyskuntajätteen ja kotitalousjätteen kierrätysaste 	<ul style="list-style-type: none"> Helsingin kulutusperäiset päästöt ovat korkeat, yli kaksinkertaiset kaupungin alueella syntyviin suoriin päästöihin verrattuna. Kiertotalouteen siirtyminen on ollut hidasta ja vaatii aktiivisia toimenpiteitä. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Suorat CO₂-päästöt (CO₂-ekv.) ja päästöjen muutos: kokonaispäästöt Asukaskohtaiset CO₂-päästöt 	<ul style="list-style-type: none"> Helsingin suorat päästöt laskivat 26,1 % vuodesta 2022 vuoteen 2023. Helsingin luonnolliset hiilinielut vastaavat noin 3 % alueella syntyvistä päästöistä. Nettonollatavoitteisiin pääsemiseksi pitäisi luonnollisten ja teknologisten hiilinielujen määrää kasvattaa ja päästöjä vähentää edelleen merkittävästi. Liikenteen päästöt ovat suurin haaste paikallisesti päästöjen vähentämisessä. Nykyisten päästövähennystoimenpiteiden lisäksi tarvitaan uusia. Ilmastonmuutokseen sopeutumisen tavoitteisiin haetaan lisää vaikuttavuutta. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Pintavesien ekologinen tila 2019 	<ul style="list-style-type: none"> Hulevesien lisääntyvät epäpuhtaudet ovat riski pienvesille ja rannikkoalueelle. Helsingin merialueen tila on tyydyttävä ja sisälahtien tila välttävä. Merialueen tila ei ole kehittynyt toivotusti. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Luonnonsuojelualueiden määrä ja osuus pinta-alasta (%) Metsäisten ja puustoisten alueiden pinta-ala tai suhteellinen osuus maapinta-alasta 	<ul style="list-style-type: none"> Luonnonsuojelualueiden määrä on Helsingissä kasvanut vuosina 2021–2024 17 alueella, ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisen ohjelman toimenpiteiden toimeenpano on käynnissä. Kaupungin kasvu ja luontoarvojen turvaaminen on noussut keskeiseksi haasteeksi. Helsingin pienvesien tila on tyydyttävä. 	

SDG-tavoite	Keskeisimmät mittarit (mittarien kehityssuunta 2017–2024)	Helsingin keskeisiä huomioita ja tavoitteita	Arvio
	<ul style="list-style-type: none"> Koettu turvallisuus Äänestysprosentti kuntavaaleissa Rikoksilla oirehtivien nuorten määrä (per 10 000 nuorta) Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset 	<ul style="list-style-type: none"> ● Nuorten oirehtiminen rikoksilla sekä naisiin kohdistuva väkivalta ovat lisääntyneet, ja helsinkiläisten turvallisuuskokemus on huonontunut. ● Nuorten turvallisuuskokemuksen parantamista ja radikalisoitumisen ehkäisyä on kehitetty muun muassa peruskoulussa ja toisen asteen opiskeluhollossa koulutuksilla ja liikuntacoach-nuorisotyöntekijätyöparimallilla. Hanketyöllä tehtyä kehittämistä täytyy vakiinnuttaa ja tarvittavat resurssit taata. ● Strategiakauden aikana tehdyt osallisuus- ja vuorovaikutusmallin yhteisesti sovitut tavoitteet ovat toteutuksessa kaikilla kaupungin toimialoilla. Kestävyytyön ja osallisuuden kytköksiä on syytä kehittää. ● Ihmisoikeusasiat ja työperäinen hyväksikäyttö ovat nousseet enemmän esiin. Helsingin hankintojen eettisyyden eteen on tehty toimenpiteitä. 	
	<ul style="list-style-type: none"> Jaettujen avustusten määrä 	<ul style="list-style-type: none"> ● Helsinki on kehittänyt uuden mallin järjestöyhteistyön koordinointiin. ● Avustusmäärärahoja on vuonna 2023 myönnetty melkein 47 miljoonaa euroa. Järjestöjen avustusten määrärahojen vähentyessä muualta Helsingin avustusmäärärahojen merkitys kasvaa. ● Kansainvälistä yhteistyötä ja edunvalvontaa tehdään aktiivisesti. 	

Yhteenveto

- Suomi on edelleen säilyttänyt kärki paikan kestävä kehityksen toimeenpanossa. Kuitenkin Suomessa ja Helsingissä asukaskohtaiset kulutusperäiset hiilipäästöt ja luonnonvarojen kulutus ovat korkealla ja kestävämmällä tasolla globaalisti vertailtuna.
- Iso osa Agenda 2030 -tavoitteista toimeenpannaan kuntatasolla, ja kaupungeilla on iso rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Tärkeimpiä kestävä kehityksen tavoitteiden edistämiseen liittyviä toimia kaupungeissa ovat maankäyttö ja rakentaminen, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, kasvatus sekä elinvoimaan ja työllisyyteen liittyvät toimet. Helsingillä on kaikki mahdollisuudet toimia globaalina edelläkävijäkaupunkina kestävyys-siirtymässä.
- Nykyisellä valtuustokaudella osaaminen ja kestävyysajattelun integrointi on Helsingissä edistynyt. Toimialat ja kaupunginkanslia ovat edistäneet omaa kestävä kehityksen työtään erilaisin ohjelmin, periaattein ja koulutuksin. Konserniyhtiöt ovat toteuttaneet omia vastuullisuusohjelmia, ja kahdeksan isoa konserniyhtiötä on valmistautunut EU:n kestävyysraportointiin.
- Kestävä kehityksen tavoitteita on kehitetty ja niiden vaikuttavuutta on analysoitu kaupunkitasoista ohjelmista ja suunnitelmista. Myös muun muassa kestäviä hankintoja sekä talouden ja toiminnan suunnittelua on kehitetty.
- Lasten ja nuorten, erityisesti tyttöjen, kokemat mielen hyvinvoinnin haasteet ja yksinäisyys ovat lisääntyneet. Myös kiusaamiskokemukset ovat kasvaneet. Erityisesti tämä korostuu ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden kokemuksissa.
- Turvallisuus ja varautuminen ovat nousseet arvioissa aikaisempaa enemmän esiin – erityistä huolta herättävät lasten ja nuorten turvallisuuskokemukset, radikalisoituminen ja lähisuhdeväkivalta. Mittareiden valossa esimerkiksi nuorten oirehtiminen rikoksilla ja naisiin kohdistuva väkivalta ovat lisääntyneet.
- Ristiriita kaupungin kasvun ja viherympäristön ja ympäristön suojelutavoitteiden välillä on nousut entistä enemmän esiin esimerkiksi tietyissä täydennysrakentamisen ja uudisrakentamisen kohteissa.
- Nykyisillä ilmastotoimilla ei tulla täysin saavuttamaan Helsingin hiilineutraaliustavoitetta, mutta näyttää siltä, että minimitaso eli 80 prosentin päästövähennys alueen suorista päästöistä saavutetaan vuoteen 2030 mennessä. Tällöin loput 20 prosenttia päästöistä pitää kattaa luonnollisilla tai teknisillä hiilinieluilla. Jatkossa erityisesti liikenteen päästöjen vähentäminen on haaste. On arvioitu, että Helsingin hiilinielut kattavat vain noin 3 prosenttia nykyisistä alueen päästöistä. Kulutusperäisten päästöjen on arvioitu olevan merkittävästi alueella syntyneitä päästöjä suuremmat, mutta niiden luotettava laskeminen on haastavaa.
- Myös ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja riskeihin varautuminen vaativat vaikuttavampia toimia erityisesti hulevesitulvien sekä helteisiin varautumisen osalta.
- Eriarvoisuuskehitys ja alueellinen segregatio ovat sosiaalisen kestävyuden suurimpia haasteita, joihin puuttuminen ja joiden ennaltaehkäisy vaativat toimenpiteitä Helsingissä. Erityisesti huolta aiheuttaa lasten ja nuorten eriytyminen etnisen taustan perusteella, mikä näkyy muun muassa koulujen alueellisissa eroissa.
- Suurin osa helsinkiläisistä kokee elämänlaatunsa ja terveytensä hyväksi, mutta tulos on laskenut strategiakauden aikana. Sairastavuuden ja kansantautien yleisyydessä on merkittävää vaihtelua Helsingin peruspiirien välillä.
- Alle kouluikäisiä lapsia lukuun ottamatta enemmistö helsinkiläisistä liikkuu terveytensä näkökulmasta liian vähän, vaikka suositusten mukaan liikkuvien osuus on hieman kasvanut viimeisen kahden vuoden aikana.

Viisi valittua Helsingin onnistumista:

- Helsinki on panostanut segregaaion ehkäisyyn ja lasten ja nuorten hyvinvointiin. Helsinki on tavoitteellisella lapsen oikeuksien edistämistyöllä saavuttanut Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen ensimmäisenä pohjoismaisena pääkaupunkina.
- Harrastamisen Suomen mallista on muodostunut pysyvä toimintamuoto 3.–9. luokkien oppilaille. Toisen asteen koulutuksessa on panostettu segregaaion ehkäisyyn ja nuorten mielenterveyden parantamiseen systemaattisilla nuorten liikkuamisen edistämisen toimilla lähes kaikissa oppilaitoksissa.
- Helsingin alueen CO₂-päästöt vähentyivät strategiakaudella ja vuosina 2021–2024 17 prosenttia ja 17 luonnonsuojelualuetta perustettiin.
- Helsinki sijoittui kärkisijalle kansainvälisessä matkailukohteiden kestävyttä mittaavassa Global Destination Sustainability (GDS) -indeksissä vuonna 2024.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön pitkäjänteisyys, esimerkiksi kaupungin Pride-kumppanuus, antirasistinen työ ja koulutukset erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ja nuorisopalveluissa.

Raportin tulosten pohjalta nousseet 10 suositusta:

- 1.** Helsingin tulisi asettaa enemmän valtuustokauden ylittäviä pidemmän tähtäimen kestävyystavoitteita, seurantamittareita sekä tavoitearvoja kestävyysmittareille.
- 2.** Kestävän kehityksen tavoitteiden toteuttamisessa tulisi jatkaa strategisesti vaikuttavimpien toimien tunnistamista ja toimeenpanoa tehokkaammin osana keskeisimpiä prosesseja, kuten talouden ja investointien sekä maankäytön ja rakentamisen suunnittelua.
- 3.** Myös operatiivisemman tason toimenpiteiden ja mittarien vaikuttavuuteen pitää kiinnittää huomiota eri yksiköiden toiminnan suunnittelussa ja kaupungin erilaisissa ohjelmissa ja suunnitelmissa.
- 4.** Keskenään ristiriitaisiin tavoitteisiin tulisi puretua enemmän, tunnistaa erilaiset vaikutukset, yhteensovittaa tavoitteita ja hakea kompromisseja läpinäkyvästi, esimerkiksi kaupungin kasvuun ja luontoarvojen yhteensovittamiseen liittyen.
- 5.** Helsingin tulisi päätösten vaikutusten ennakoarvioinnissa paremmin samanaikaisesti tunnistaa ja arvioida päätösten ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset.
- 6.** Ajatuksen planetaarisesta hyvinvoinnista ja ekologisten reunaehtojen kunnioittamisesta tulisi ohjata kaupungin toimintaa vahvemmin.
- 7.** Helsingin tulisi kiinnittää enemmän huomiota kaupungin tuotantoketjujen ja kulutuksen globaaleihin ekologisiin ja sosiaalisiin vaikutuksiin sekä toisaalta Helsingin mahdollisuuksiin edelläkävijäkaupunkina globaalisti tukea ja vaikuttaa kaupunkien positiiviseen kehitykseen.
- 8.** Lasten ja nuorten tulevaisuususkon kasvattaminen on ensisijaisen tärkeää kestävä tulevaisuuden tavoittamiseksi. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tulee lisätä systemaattisesti psykologista turvallisuutta, toiveikkuutta, resilienssiä ja osallisuutta lasten ja nuorten keskuudessa. Tämä edellyttää henkilöstön kompetenssin vahvistamista tutkittuun tietoon perustuvasti.
- 9.** Kestävyyskysymysten ymmärrystä sekä tiedolla ja tieteeseen pohjaavaa johtamista tulee kehittää kaikilla tasoilla. Keskeisimpien kestävyystavoitteiden tietopohjaa ja analyysejä tulisi edelleen kehittää palvelemaan entistä tehokkaammin päätöksentekoa ja suunnittelua.
- 10.** Yhteistyötä ja osallisuutta asukkaiden, yritysten, tutkimus- ja kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tulisi edelleen kehittää ja sen vaikuttavuutta parantaa kestävyyskysymysten ratkaisemiseksi.

Arvio strategiakauden kestävyystyöstä

Helsingin kaupunkistrategiassa Kasvun paikka 2021–2025 on kunnianhimoisia kestävyystavoitteita. Jo esipuheessa tuodaan esiin, että Helsingin kestävän kasvun tulisi olla sopusoinnussa ekologisten reunaehtojen kanssa ja se luo sosiaalisesti, taloudellisesti ja kulttuurisesti kestävää hyvinvointia. Strategiakauden keskeisimpiä kestävyystavoitteita ovat olleet segregaaation ehkäiseminen, kunnianhimoisen ilmastovastuu ja luonnonsuojelu, kaupungin viihtyisyyden ja elinvoiman kehittäminen sekä tuottavuuden ja työvoiman saatavuuden parantaminen. Näiden strategisten kärkitavoitteiden etenemisen ja niissä onnistumisen tueksi on perustettu pormesta-

rivetoisia strategisia ohjelmaryhmiä, joissa on muun muassa tiivistetty poikkihallinnollista yhteistyötä tavoitteiden edistämiseksi.

Alla olevassa taulukossa on esitetty strategian 13 painopisteen linkitys YK:n SDG-tavoitteisiin. Niin kuin kestävän kehityksen tavoitteilla, myös strategian tavoitteilla on keskenään ristiriitaisia vaikutuksia sekä ristiriitaisia vaikutuksia suhteessa kestävyystavoitteisiin. Esimerkiksi kaupungin voimakas kasvu ja rakentaminen lisäävät alueella syntyviä kasvihuonekaasupäästöjä sekä muita ympäristöön kohdistuvia vaikutuksia.

Strategian painopisteet ja SDG-taulukointi

● Suora positiivinen
 ● Epäsuora positiivinen
 ● Suora negatiivinen
 ● Epäsuora negatiivinen
 ● Ristiriitainen

	1 Ihminen	2 Kausi	3 terveellinen elämä	4 Hyvä työ	5 sukupuoliyhtälö	6 puhtaat ja turvalliset vesit	7 puhtaat energiat	8 kasvava talous	9 teollisuus, innovaatio ja infrastruktuuri	10 sosiaalinen oikeus	11 kestävät kaupungit ja yhteisöt	12 vastuullinen kulutus ja tuotanto	13 ilmastonmuutos	14 eläimistö	15 eläimistö	16 rauha, oikeus ja vahvat instituutiot	17 kumppanuus
Maaillman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia	●		●	●	●			●	●	●	●						
Kunnianhimoista ilmastovastuuta ja luonnonsuojelua			●	●		●	●	●	●		●	●	●	●	●		
Taide ja kulttuuri ovat hyvän elämän mahdollistajia			●					●		●	●						●
Yhdenvertainen ja kansainvälinen Helsinki	●		●		●			●		●	●						●
Helsingin kaupunginosien omaleimaisuutta ja turvallisuutta vaalitaan			●							●	●						●
Toimiva ja kaunis kaupunki			●					●	●	●	●	●	●	●	●		●
Älykkäät liikennetarkaisut ovat sujuvan arjen perusta			●				●		●	●	●		●				
Helsingiläisten hyvinvointi ja terveys paranevat	●	●	●	●				●	●	●							
Vastuullinen talous kestävän kasvun perustana	●		●	●				●	●	●	●						●
Henkilöstölle vetovoimainen Helsinki			●	●	●			●		●							
Älykästä Helsinkiä johdetaan tiedolla ja digitalisaatiota hyödyntäen			●	●				●	●	●	●			●			●
Helsinki on houkutteleva osaajille ja yrityksille	●				●			●	●		●						●
Kansallista edunvalvontaa ja kansainvälistä yhteistyötä			●	●				●	●	●	●			●			●

Ristiriitojen ja reunaehtojen tunnistaminen

Helsingin kestävä kehitys tavoitteiden tulkintaan haluttiin vuonna 2023 lisätä kantavaksi ajatus ekologisista reunaehdoista ja sosiaalisesta perustasta. Kasvun ja hyvinvoinnin pitäisi rakentua niin, että ekologinen kestävyys ei vaarannu eivätkä köyhemmät maat jää kehityksessä jälkeen. Silloin todettiin, että kyse on myös kestävyysmurroksesta eli kaupunkiorganisaation ajattelutapojen ja toimintakulttuurin muutoksesta, mikä vaatii pitkäjänteistä tekemistä, tavoitteita ja päätöksentekoa. Kahdessa vuodessa ei ole merkittävää muutosta tapahtunut, mutta signaaleja kestävyysmurroksen etenemisestä on nähtävissä esimerkiksi siinä, kuinka läpileikkaavasti kestävä kehitys tavoitteiden edistämiseksi tehdään työtä, ja myös kestävä kehitys sanoitusta käytetään enemmän. Globaaleja SDG-tavoitteita on pyritty avaamaan ja sanoittamaan Helsingin toiminnan näkökulmasta.

Helsinki on tällä strategiakaudella pureutunut enemmän kestävä kehitys tavoitteiden ristiriitoi-

hin, niitä on paremmin tunnistettu ja nostettu osaksi strategisia teemoja, kuten kaupungin kasvun ja luon- toarvojen yhteensovittaminen.

Helsinki myös osallistui kansalliseen haastekimppu- työhön teemassa *kestävyystavoitteet huomioiva kau- punkisuunnittelu* yhdessä muiden kaupunkien kanssa. Haastekimpputyön perusteella kestävyystavoitteiden riittävä huomioiminen kaupunkisuunnittelussa on vie- lä kovan työn takana. Suunnittelujärjestelmästäme ei vielä oteta irti sen koko ”kestävyysteho”, koska se perustuu erityisesti kasvun tavoitteluun ja huomio on paljon uudisrakentamisessa eikä olemassa olevassa rakenteessa ja tiloissa. Toisaalta lienee selvää, ettei kestävä kaupunkisuunnittelun yhtälöä ratkaista pel- kästään järjestelmää justeeraamalla. Muutos lähtee järjestelmää käyttävistä ihmisistä, jotka nostavat esiin epäkohtia ja hakevat ratkaisuja niihin. Haaste- kimpputyö on osoittanut, että kaupungeista löytyy kunnianhimoisia ja näkemyksellisiä suunnittelijoita, jotka ovat valmiita niihin uudistuksiin, joita kaupunki- rakentamisen planetaariset rajat edellyttävät.

SDG-analyysit keskeisimmille ohjelmille strategiakaudella 2021–2025

● Positiivinen vaikutus ● Epäsuora positiivinen ● Ristiriitainen ● Epäsuora negatiivinen

Kaupunkitasoinen ohjelma / SDG-tavoite	1 Ihminen	2 Väestö	3 Terve ja hyvinvointi	4 Laatu	5 Sukupuoli	6 Puhtaus ja siisteys	7 Energia	8 Talous	9 Teollisuus ja infra	10 Vero	11 Kaupunki	12 Käyttö	13 Ilmasto	14 Vesi	15 Luonto	16 Laatu	17 Kestävyys	
Hyvinvointisuunnitelma 2022–2025	●	●	●	●				●		●	●						●	●
Asumisen ja maankäytön ohjelma	●		●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Hiilineutraali Helsinki 2030			●				●	●			●	●	●					●
Kotoutumisen painopisteet 2022–2025	●		●	●	●			●		●	●							●
Elinkeinopoliittiset painopisteet	●		●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●	●		●
Luonnonsuojelualue-ohjelma 2024–2040			●	●		●		●		●	●	●	●	●	●			●
Tapahtumien ja matkailun toiminta-ohjelma 2022–2026		●	●	●	●			●	●	●	●	●	●	●	●			●

Kestävyysohjauksen kehittyminen strategiakaudesta

Strategiakausi 2021–2025 on ensimmäinen kausi, jonka aikana kestävyysjohtamista on systemaattisesti kehitetty kaupunginkanslian strategiaosastolla. Tähän työhön on kuulunut kestävä kehitys arvioinnin ja kaupunki- ja konsernitason yhteistyön ja tuen lisäksi erilaisten prosessien, koulutusten ja osaamisen kehittämistä. Strategiakaudesta on julkaistu henkilös-
tölle avoin kestävä kehitys verkkokoulutus sekä järjestetty noin 25 erilaista koulutusta tai työpajaa. Lisäksi on kehitetty muun muassa kaupungin eettisten toimintaohjeiden kokonaisuutta, hankintojen sosiaalista vastuuta ja kaupunkikonsernin varautumista EU:n kestävyysraportointiin.

Kestävä kehitys tavoitteet on kaupunki-strategian lisäksi huomioitu muuallakin kaupungin keskeisissä ohjelmissa, joiden kautta monia tavoitteita edistetään. Viimeisen kolmen vuoden aikana Helsingin kaupunki on tarkastellut strategisia ohjelmiaan ja talouden ja toiminnan suunnittelua myös kestävä kehitys näkökulmasta SDG-analyysityökalun avulla. Analyysin avulla kaupungin ohjelmien tavoitteiden linkitys kaupunkistrategian kestävyystavoitteisiin avataan ja tunnistetaan ne YK:n kestävä kehitys tavoitteet, joiden toteuttamisessa ohjelma on olennaisessa roolissa. SDG-analyysi on tehty kymmenelle keskeisimmälle ohjelmalle: muun muassa Helsingin hyvinvointisuunnitelmalle 2022–2025, elinkeinopoliittisille painopisteille, matkailun ja tapahtumien toimintaohjelmalle 2022–2026 sekä Hiilineutraali Helsinki 2030 -päästövähennysohjelmalle.

Analyysityökalu on todettu hyödylliseksi tavaksi arvioida kokonaisvaltaisemmin ohjelmien laajempia vaikutuksia. Analyysityökalussa arvioidaan, onko ohjelmalla mahdollisesti suoria tai välillisiä positiivisia tai negatiivisia vaikutuksia kuhunkin kestävä kehitys tavoitteeseen. Analyysi havainnollistaa ja sanallistaa ohjelmien välillä ristiriitaisia vaikutuksia kaupunki-

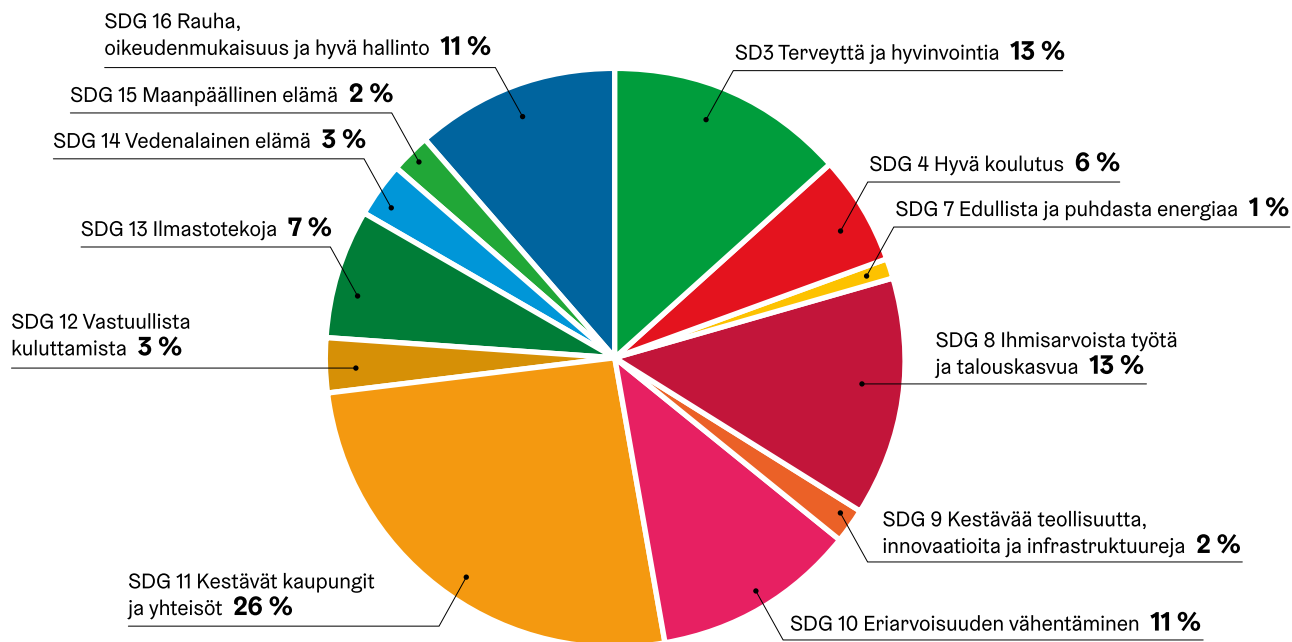
lasiin, luonnon monimuotoisuuteen tai Helsingin ilmastotavoitteisiin. On olennaista tehdä näkyviksi nämä ristiriidat, jotta niiden vaikutuksia voidaan minimoida ja hallita.

Kestävä kehitys tavoitteet osana talouden ja toiminnan suunnittelua

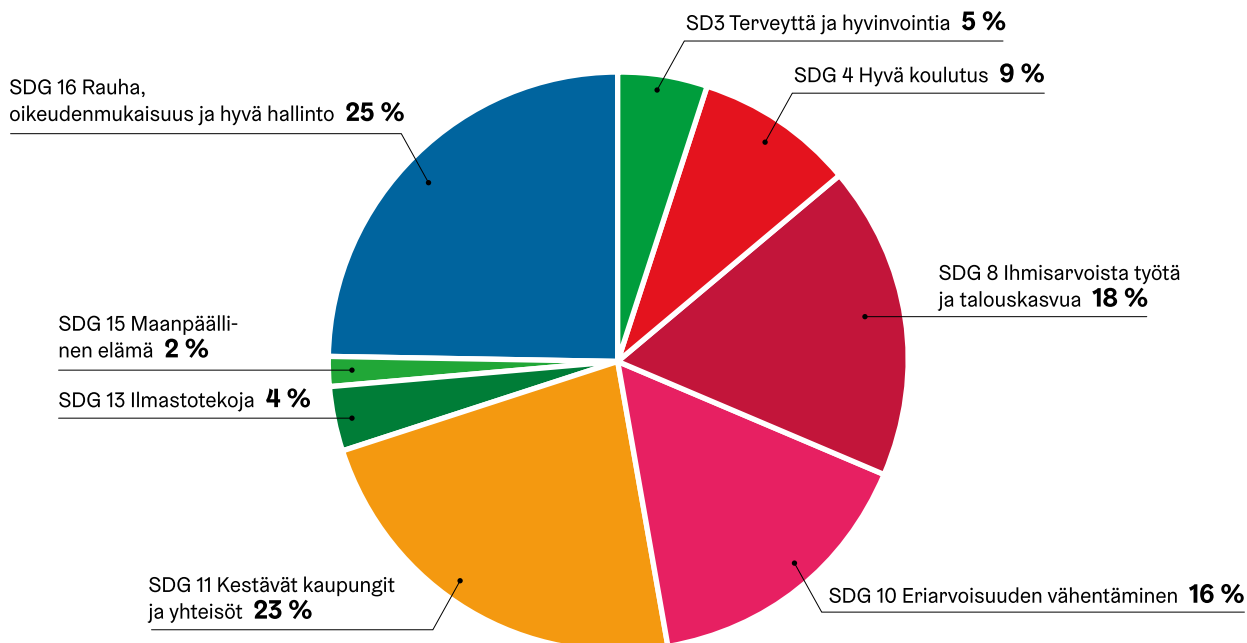
Strategiakaudesta 2021–2025 aikana on kehitetty talouden ja toiminnan suunnittelun kytköstä kestävä kehitykseen. Vuonna 2022–2023 Helsinki osallistui kansalliseen kestävä kehitys budjetoitikehitystyöhön kuuden muun kunnan kanssa. Helsinki tarkasteli jo käytössä olevan ilmastobudjetoitinnan lisäksi kestävä kehitys budjetoitinta kokonaisuutena, erityisesti talousarviotavoitteiden asettamista sekä vaikuttavuus- ja kestävyysnäkökulmaa. Kehitystyössä tehtiin taustaselvitys toimialojen talousarviotavoitteiden suhteesta SDG-tavoitteisiin ja kaupunkistrategian keskeisiin kestävyystavoitteisiin vuosina 2022 ja 2023 sekä lisättiin talousarviotavoitteiden linkitys SDG-tavoitteisiin osaksi tavoitetaulukkoa. Järjestettiin viisiosainen vaikuttavuuskoulutus toimialojen talousarviotavoitteita tekeville asiantuntijoille, mikä kehitti tavoitteiden ja mittarien laatua ja vaikuttavuutta. Kaupunkiyhteisten tavoitteiden painopistettä laajennettiin sosiaalisen ja taloudellisen lisäksi myös ekologiseen kestävyteen. Vaikuttavuuden ja kestävyystarkastelun kehitystyön on todettu vievän useita vuosia. Tulevaa kehittämistyötä tarvitaan vielä kaupunkiyhteisten tavoitteiden asettamiseksi, tavoitemittareiden ja strategiamittareiden kommunikointiin sekä vaikutusten arviointiin kestävä kehitys näkökulmasta.

Alla olevissa kuvaajissa on esitetty vuoden 2024 ja 2025 talousarviotavoitteiden linkitystä kestävä kehitys tavoitteisiin. Nähdään, että toimialojen talousarviotavoitteissa painottuu sosiaalinen ja taloudellinen kestävyys.

Talousarviotavoitteet 2024

Talousarviotavoitteet 2025

Suomen kuusi suurinta kaupunkia kestävän kehityksen edelläkävijöinä

Suomi on kestävän kehityksen työssä edelläkävijä ja saanut siitä myös tunnustusta. Helsinki on tällä strategiakaudella osallistunut aktiivisesti kestävästä kehityksestä edistävään yhteistyöhön kansallisesti ja kansainvälisesti. Helsinki on ollut aktiivisesti edistämässä vuonna 2021 käynnistettyä Suomen kuuden suurimman kaupungin strategisen SDG-johtamisen verkostohanketta, joka sai jatkoa vuonna 2023. Verkostossa on kehitetty käytännön työkaluja kaupunkien käyttöön sekä edistetty kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä ja jaettu parhaita käytäntöjä.

Helsinki on myös mukana monissa erilaisissa kansainvälisissä kestävästä kehityksestä edistävissä verkostoissa tai projekteissa, muun muassa Eurocities SDG Taskforce, UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -malli, Bloomberg-säätiön hankkeet ja ICLEI:n erilaiset työryhmät. Helsinki osallistuu aktiivisesti myös WHO:n Healthy cities -verkoston toimintaan.

Helsinki on tuonut SDG-työtä esiin myös koordinoimissaan verkostoissa ja yritys- ja kumppanuusyhteistyössä. Helsingissä on tehty paljon kestävästä kehityksestä yhteyskuntasitoumuksia. Suurin osa sitoumuksista on yksityishenkilöiden, yritysten ja erilaisten järjestöjen ja yhdistysten tekemiä.

Helsinki on viimeisen neljän vuoden aikana tehnyt aktiivista yhteistyötä YK-toimijoiden ja esimerkiksi New Yorkin ja Tokion kaupunkien kanssa ja osallistunut useamman kerran YK:n kestävästä kehityksestä huippukokoukseen osana Suomen delegaatiota. Helsingin SDG-työ on edesauttanut monien strategisten kansainvälisten kumppanuuksien syntyä ja syventymistä. Helsinki voi esimerkillään SDG-tavoitteiden edistämisestä ja raportoimisesta paikallisella tasolla edistää kestävästä kehityksestä globaalisti ja vaikuttaa laajemmin kuin pelkästään omien rajojensa sisällä kestävästä kehityksestä tavoitteiden edistämiseen kaupungeissa eri puolilla maailmaa.

Toimialojen ja konsernien kestävyystyö

Keskushallinnosta johdettavan strategisen kestävyystyön lisäksi Helsingin toimialat ja konserniyhtiöt ovat edistäneet omassa toiminnassaan kestävän kehityksen tavoitteita. Kestävän kehityksen tavoitteet täytyy sanoittaa ja muokata kaupunkiorganisaation omiin tehtäviin sopiviksi. Strategiakauden 2021–2025 aikana kaupungin toimialoista kaksi, kaupunkiympäristön toimiala ja sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala ovat tehneet omat kestävyyslinjauksensa. Liikelaitoksista Palvelukeskus Helsingillä on oma vastuullisuusohjelma. Muut toimialat ja liikelaitokset tekevät aktiivista ympäristötyötä. Kaupungin konserniyhtiöt joutuvat muokkaamaan tiedonkeruutaan, kun Euroopan unionin kestävyysraportointidirektiivi laajenee kosemaan yhä laajempaa joukkoa organisaatioita.

Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan kestävän kehityksen ohjelma 2024–2026 tarkastelee toimialan toimintaa Agenda 2030 -viitekehyksen ja sen 17 kestävän kehityksen tavoitteen kautta. Ohjelman ulkopuolelle jätettiin toimialan ydintoimintaan liittyvät tavoitteet, kuten SDG 3 terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen ja SDG 1 ei köyhyyttä, sillä niiden näkökulmia ja tavoitteita arvioidaan toimialan toiminnassa koko ajan. Kestävän kehityksen ohjelma keskittyy tavoitteisiin 13 ilmastotekoa, 11 kestävät kaupungit ja yhteisöt, 10 eriarvoisuuden vähentäminen ja 12 vastuullista kuluttamista, joihin toimialan palvelukokonaisuuksilla on paljon vaikutusta. Kestävän kehityksen ohjelmassa on kerätty olennaisimmat ohjaavat dokumentit, jotka määräävät sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimintaa näiden neljän SDG-tavoitteen edistämiseksi. Tämän lisäksi ohjelma käy läpi SDG-tavoitteita 10, 11, 12 ja 13 koskevat toiminnan tavoitteet, tavoitteisiin kuuluvat toimenpiteet ja onnistumista seuraavat mittarit. Seurattavia tavoitteita ovat muun muassa maahanmuuttotaustaisten seniorien tavoittaminen, kalusteiden uudelleenkäyttö ja toimialan henkilöautokannan päästöjen tippuminen.

Kaupunkiympäristön toimiala on tämän strategia-kauden aikana aloittanut kestävä Kympp-kehitystyön,

jolla parannetaan toimialan kestävyystyötä. Työn tavoitteena on sitouttaa toimialan ympäristöjohtamisen näkökulmaan kestävän kehityksen 17 tavoitetta, jotta toimialaa voidaan johtaa kokonaisvaltaisesti kestävämmiin. Lopputulemana kestävyysjohtaminen onnistutaan entistä paremmin yhdistämään talouden ja toiminnan suunnitteluun.

Euroopan unionin kestävyysraportointidirektiivi (CSRD, corporate sustainability reporting directive) on astunut voimaan asteittain strategiakauden aikana. Helsingin konserniyhtiöistä kahdeksan on raportointivelvollisia vuodesta 2025 eteenpäin: Helen Oy, Helsingin Satama, Kaupunkiliikenne Oy, Helsingin kaupungin asunnot Oy, Helsingin Asumisoikeus Oy, Auroranlinna, Seure ja Digi-Helsinki. Helsinki on tukenut raportointivalmiuteen pääsemistä järjestämällä koulutuksia kestävyysraportointidirektiivistä vuosien 2023 ja 2024 aikana. Raportointivalmiuteen pääsemiseksi pitää konserniyhtiöiden muun muassa tehdä kaksoisolennaisuusanalyysi ja selvittää heitä koskevat raportoitavat standardit ja datapisteeet.

Myös muut Helsingin tytäryhteisöt ovat edistäneet vastuullisuustyötään: esimerkiksi Helsingin kaupunkililat Oy on tehnyt myös olennaisuusanalyysin toiminnastaan vuonna 2025 valmistuvaan kestävyysohjelmaansa, vaikka yhtiö ei kuulu CSRD:n raportointivelvollisuuden piiriin. Yhtiö haluaa toiminnallaan mahdollistaa elävää ja kestävästä kaupunkikulttuuria sekä luoda vastuullista liiketoimintaa tukevan ja uudenlaisiin toimintamalleihin kannustavan toimintaympäristön vuokralaisilleen. Helsingin tapahtumasäätiö laski tapahtumiensa hiilijalanjäljen vuonna 2023 ja pyrkii pitämään tapahtumien energian, jätteiden, hankintojen ja majoituksen ympäristöjälkiä mahdollisimman pieninä. Tapahtumasäätiö myös edellyttää henkilökunnalta, esiintyjiltä, kumppaneilta ja alihankijoilta sekä tapahtumiemme kävijöiltä sitoutumista tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin. Myös muilla tytäryhteisöillä on omia kestävyys- ja ympäristöohjelmia.

Ympäristö

Helsinki kohtaa huomattavia ekologisen kestävyiden haasteita, sillä kaupungin korkea elintaso ja kulutus rasittavat ympäristöä. Globaalisti tarkasteltuna helsinkiläisten ekologinen jalanjälki on suuri, ja kulumme ylittää maapallon kantokyvyn. Arvioiden mukaan Helsingin kulutukseen perustuvat kasvihuonekaasupäästöt ovat yli kaksinkertaiset verrattuna suoriin kaupungin alueella syntyviin päästöihin.

Kaupungilla on keskeinen rooli ekologisen kestävyiden edistämiseksi, sillä se vastaa useista siihen liittyvistä toiminnoista, kuten kaupunkisuunnittelusta sekä infrastruktuurin ylläpidosta ja rakentamisesta, paikallisesta ilmaston- ja ympäristönsuojelusta sekä viher- ja virkistysalueiden hoidosta. Lisäksi kaupunki huolehtii energiantuotannosta konserniyhtiönsä kautta ja jätteiden sekä jätevesien käsittelystä yhteistyössä pääkaupunkiseudun kuntien kanssa.

Helsingissä vesiin, ilmaan ja maaperään kohdistuva kuormitus on vähentynyt viime vuosina. Kaupungin kasvaessa tulevaisuuden suurimmat haasteet liittyvät liikenteen ja rakentamisen ympäristövaikutusten minimointiin sekä kestävä kulutuksen edistämiseen. Kiertotalous tulee integroida vahvemmin

osaksi keskeisiä prosesseja, jotta päästöjä voidaan vähentää ja resurssitehokkuutta parantaa. Näiden haasteiden ratkaiseminen edellyttää kunnianhimoisia tavoitteita, osaamista ja tutkimusta.

Kuluneella strategiakaudella Helsinki asetti vuoteen 2040 kunnianhimoiset ympäristönsuojelun tavoitteet, jotka kokoavat yhteen ekologisen kestävyiden päämäärät ja määrittävät pitkän tähtäimen suunnan ympäristönsuojelun johdonmukaiselle toteuttamiselle.

Ohjelmat ja tutkimukset:

[Helsingin kaupungin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 PDF](#) >

[Helsingin kaupungin ympäristöraportti 2023 PDF](#) >

[Helsingin ympäristöasennekysely 2022](#) >

Ilmasto

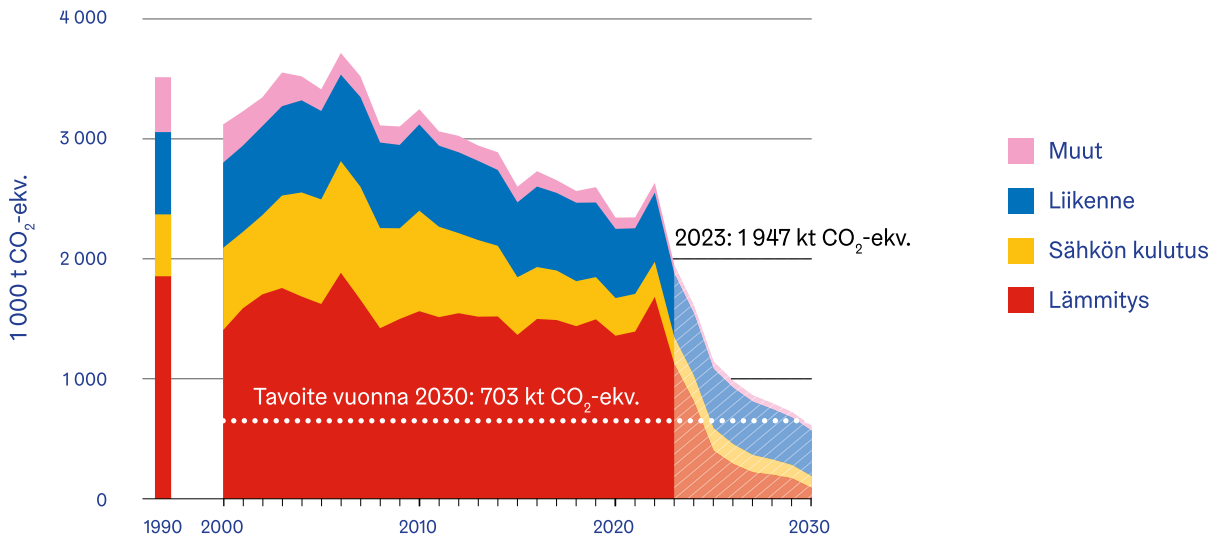

Helsingin tavoitteena on hiilineutraalius 2030, nettolla 2040 ja sen jälkeen hiilinegatiivisuus, johon pääseminen vaatii, että alueella syntyneet CO₂-päästöt ovat pienemmät kuin alueen kyky varastoida hiilidioksidia. Nettonollatavoitteisiin pääsemiseksi pitäisi luonnollisten ja teknologisten hiilinielujen määrää kasvattaa ja päästöjä vähentää edelleen merkittävästi. Nielujen määrä selvitettiin vuonna 2024 ja niiden kasvattamisesta laadittiin esiselvitys, jonka mukaan nielujen lisääminen on haastavaa. Luonnolliset hiilinielut vastaavat tällä hetkellä noin kolmea prosenttia Helsingin suorista päästöistä. Samaan aikaan sopeutuminen jo näkyviin ilmastonmuutoksen aiheuttamiin vaikutuksiin korostuu ja viherrakenteella on myös siinä keskeinen rooli.

Ilmastotavoitteet koskevat suoria päästöjä (scope 1 ja 2), mutta Helsingin ympäristönsuojelun tavoitteissa vuodelle 2040 on asetettu tavoitteeksi myös kaupunkilaisten hiilijalanjäljen pienentäminen. Hiilineutraali Helsinki -ohjelma vastaa hiilineutraaliustavoitteeseen ja vähentää suoria päästöjä ja rakentamisen osalta myös epäsuoria (scope 3) päästöjä. Muihin epäsuoriin päästöihin, kuten kaupunkilaisten kulutukseen ja ruokavalintoihin liittyvää vaikuttamis- ja viestintätöitä tekee ensisijaisesti kaupungin strategisen ohjauksen pohjalta Helsingin seudun ympäristöpalvelut. Parhailaan selvitetään myös uusia keinoja vaikuttaa kaupunkilaisten hiilijalanjälkeen. Pormestarin puheenjohtamassa Kunnianhimoinen ilmasto-vastuu -ohjelmaryhmässä linjataan ilmastotyön

Päästökehitys sektoreittain (ky CO₂ekv.)

Lähde: HSY

suuntaviivoista ja varmistetaan riittävä kunnianhimon taso niin hillintä- kuin sopeutumistyössä.

Helsingin kasvihuonekaasut ovat vuodesta 1990 vuoteen 2023 mennessä vähentyneet 45 prosenttia. Merkittävin syy päästöjen laskulle on kivihiilen polton lopettaminen Hanasaaren voimalassa. Helen Oy julkaisi loppuvuodesta 2023 strategian, jonka ytimessä ovat vihreä siirtymä, jousto ja kannattavuus. Helen Oy:n tavoite on hiilineutraali energiantuotanto vuoteen 2030 mennessä, ja kivihiilen käyttö loppuu myös Salmisaaressa keväällä 2025. Sähkönkulutuksen päästöt ovat laskeneet tasaisesti, mitä selittää valtakunnallisen sähkön päästökertoimen pieneeminen. Liikenteen päästöt ovat myös laskeneet, mutta hitaammin kuin muiden sektorien päästöt, ja jo vuonna 2025 liikenne tulee olemaan Helsingissä suurin suorien päästöjen lähde. Vuonna 2024 tehdyn ennusteen mukaan Helsinki on saavuttamassa vuoteen 2030 mennessä 81–83 prosentin päästövähennyksen vuoteen 1990 verrattuna eli uusia toimenpiteitä tarvitaan edelleen. Liikenteen osalta päätöksentekoon onkin menossa ehdotus uusista lisätoimenpiteistä.

Ilmastotunteet ja ilmastonmuutokseen liittyvät huolet ovat tasaisesti yleistyneet helsinkiläisten keskuudessa. Helsinki-barometri-kyselytutkimuksessa: syksyllä 2024 ilmastokriisi oli kolmanneksi yleisin huolenaihe lasten ja nuorten hyvinvoinnin sekä ikään-tyneiden hyvinvoinnin lisäksi. Vuonna 2024 tehdyn tutkimuksen mukaan noin viidennes 11–15-vuotiaista lapsista oli sitoutunut ilmastonmuutokseen emotio-

naalisesti, ja he tunsivat huolta, riittämättömyyttä ja syällisyyttä aiheesta.

Tavoitteena sään ääri-ilmiöihin varautunut Helsinki

Ilmastonmuutos edellyttää sopeutumista sen vaikutuksiin. Helsingin tavoitteena on sään ääri-ilmiöihin ja niiden välillisiin vaikutuksiin varautuminen. Varautuminen on huomioitava kaupunkisuunnittelussa sekä uudis- ja korjausrakentamisessa. Sopeutumisen toimenpiteet ovat painottuneet viime vuosina hulevesien luonnonmukaisten hallintamenetelmien kehittämiseen ja toteuttamiseen, viherrakenteen vahvistamiseen, viherkerrointyökalun kehittämiseen, kaupungin koulujen ja hoivakotien kesäajan viiennuksen parantamiseen sekä ilmastonmuutoksesta johtuvien riskien hallinnan parantamiseen.

Sopeutumistyö on ollut hajanaista eikä se ole integroitunut riittävästi muuhun suunnitteluun. Helsingissä sopeutuminen on jaoteltu kahteen aikajänteseen: varautumiseen sään ääri-ilmiöihin sekä pidemmän aikajänteen sopeutumiseen, joka vaatii muutoksia siihen, miten kaupunkia suunnitellaan ja rakennetaan. Lähiajan varautumisen toimet on priorisoitu riskiperusteisesti. Pidemmän aikavälin sopeutumiselle ollaan laatimassa kokonaissuunnitelmaa. Riskiperusteinen työ alkoi vuonna 2023 rankkasateisiin varautumisen suunnittelulla kantakaupungin osalta, ja selvitys

lainsäädännöstä sekä mallinnukset kantakaupungin tulvavaara-alueista valmistuivat vuoden 2024 alussa. Lisäksi valmistui sadeskenaariotarkastelu tulevan ilmaston sateiden tilastollisille toistuvuuksille. Vuoden 2024 aikana valmistuu tarkempi mallinnus rankkasadevesien johtumisesta kantakaupungin alueella, jotta tulvien aiheuttamia kustannuksia ja mahdollisia varautumisen ratkaisuja voidaan arvioida. Näitä vertaamalla on tarkoitus asettaa rankkasateisiin varautumisen taso Helsingille. Lisäksi kaupungin tulvaryhmä on määrittänyt merivesitulviin varautumisen tehtävät ja jatkaa vastuutahojen tunnistamista. Sopeutumisen seuraava työ on hellesuunnitelma. Nykyisiin sään ääri-ilmiöihin kuten hellejaksoihin pystytään varautumaan ja reagoimaan helteiden aiheuttamiin välittömiin vaikutuksiin, mutta sopeutuminen tulevaisuuden voimistuviin helteisiin ei ole käynnistynyt. Se vaatii toimialojen välistä yhteistyötä ja prosessien luomista. Osana hellejaksoihin sopeutumisen suunnittelutyötä tehdään myös ilmastonmuutoksen vaikutusten haavoittuvuustarkastelu sopeutumistoimien tasavertaisuuden hahmottamiseksi.

Viherrakenteen osalta panostetaan viherkerrointyökalujen vaikuttavuuden vahvistamiseen. ARVO – Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa -hankkeessa keskitytään viherrakenteen vahvistamiseen asemakaavoituksessa alueellisen viherkerrointyökalun jatkokehittämisen ja käyttöön ottamisen avulla. Tontti-kohtainen viherkerroin sisällytettiin kesällä 2023 hyväksytyyn uuteen rakennusjärjestykseen. Työkalun päivittäminen ilmastonmuutokseen sopeutumisen ja luonnon monimuotoisuuden vahvemmaksi painottamiseksi on käynnissä.

Onnistumiset:

- Lämmityksen päästöt ovat vähentyneet merkittävästi ja lasku jatkuu tulevina vuosina.
- Ymmärrys viherrakenteen paikallisesta merkityksestä kaupungin ilmastokestävyyden vahvistajana on kasvanut.
- Asuinkerrostalojen elinkaarelle on asetettu hiilijalanjäljen raja-arvo.
- Taloyhtiöiden energianeuvontapalvelu on edistänyt taloyhtiöiden energiatehokkuutta.
- Päästöjen vähentämistä on tehostettu keskittymällä vaikuttavimpiin toimenpiteisiin lämmityksessä ja rakentamisessa.

Kehityskohteet:

- Liikenteessä tulee ottaa käyttöön uusia keinoja päästöjen vähentämiseksi.
- Ilmastonmuutokseen sopeutuminen ja kaupungin kasvu vaativat yhteensovittamista ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen toimien priorisointia.
- Kulutusperäisten päästöjen leikkaamiseen tarvitaan toimia.

Ohjelmat:

[Hiilineutraali Helsinki -päästövähennysohjelma PDF](#) >

[Ilmastonmuutokseen sopeutumisen linjaukset PDF](#) >

[Hulevesiohjelma PDF](#) >

ARVO – Viherrakenteen arviointi ja vahvistaminen kaupunkien maankäytön suunnittelussa

ARVO-hankkeen tavoite on säilyttää ja vahvistaa viherrakennetta tiiviisti rakennetuissa kaupungeissa ilmastonmuutokseen varautumiseksi ja sopeutumiseksi. Hankkeessa kehitetään muun muassa työkalu, alueellinen viherkerroin, joka soveltuu sekä ekosysteempipalveluiden että luonnon monimuotoisuuden

määrän ja laadun arviointiin. Hankkeessa myös laaditaan kaupungeille viherrakenteen vahvistamisen kansalliset suositukset.

[Lue lisää >](#)

Taloyhtiöiden energianeuvonta

Helsingin kaupunki tarjoaa energia-asiantuntijoidensa apua ja tukea taloyhtiöille, jotka haluavat tehdä taloudellisesti kannattavia, energiatehokkaita ja päästöjä vähentäviä energiaremontteja.

[Lue lisää >](#)

Lähiluonto ja monimuotoisuus

Helsinki on vihreä ja merellinen kaupunki, jossa viheralueet kattavat yli kolmanneksen maapinta-alasta ja kaksi kolmasosaa koko kaupungin pinta-alasta on merta. Kansainvälisesti verrattuna viheralueiden määrä on hyvä, mutta viheralueet ovat kuitenkin katkonaisia leveiden liikenneväylien vuoksi. Helsingin monipuolinen luonto koostuu metsistä, niityistä, kallioista, kosteikoista, rannoista, saarista, puroista ja puistoista. Helsingissä puustoista pinta-alaa on noin 42 prosenttia ja metsiä noin 35 prosenttia. Helsingin kaupunkiluonto onkin monipuolinen, se vaihtelee lähes luonnontilaisesta ihmisen voimakkaasti muokkaamaan luontoon. Erityisesti metsissä ja rannoilla on vielä melko luonnontilaisia luontotyyppejä, esimerkiksi näyttäviä rantakallioita. Ihmisen vaikutus puolestaan on edistänyt lajistollista monimuotoisuutta puistoissa, piholla ja puutarhoissa, sekä niityillä, pelloilla ja katuviheralueilla.

Kaupunki kasvaa ja kehittyy nopeasti, mikä tuo mukanaan haasteita. Erityisesti rakentaminen ja ilmastonmuutos muodostavat suurimmat uhkatekijät luonnon monimuotoisuudelle. Onkin merkittävää, että kaupunginhallitus päätti keväällä 2024 Helsingin

ympäristönsuojelun keskipitkän ja pitkän tähtäimen tavoitteista, jotka ovat kunnianhimoisia myös luonnon monimuotoisuuden suojelun suhteen: kaupungin tavoitteena on pysäyttää luontokato Helsingissä vuoteen 2030 mennessä.

Tärkeä osa luonnon monimuotoisuuden suojelua on tiukasti suojeltujen alueiden perustaminen. Helsingin tavoitteena on, että vuonna 2040 kymmenesosa sekä kaupungin maa- että meripinta-alasta on suojeltu. Tätä kohden on edetty kaupunkistrategian mukaisesti, kun kaupunki on esittänyt viiden uuden luonnonsuojelualueen perustamista vuosittain. Luonnonsuojelualueiden osuus maapinta-alasta vuoden 2023 lopulla oli 4,4 prosenttia ja vesipinta-alasta 1 prosentti. Suojeluperusteena on tyypillisimmin linnusto, metsä, suo, niitty, geologia tai uhanlaiset kasvit. Vuonna 2023 kaupunki aloitti järjestyksessään neljännen luonnonsuojelualueohjelman valmistelun. Ohjelma laaditaan vuosille 2025–2040. Luonnonsuojelualueohjelmassa määritellään luonnonsuojelulain nojalla luonnonsuojelualueiksi perustettavat kohteet.

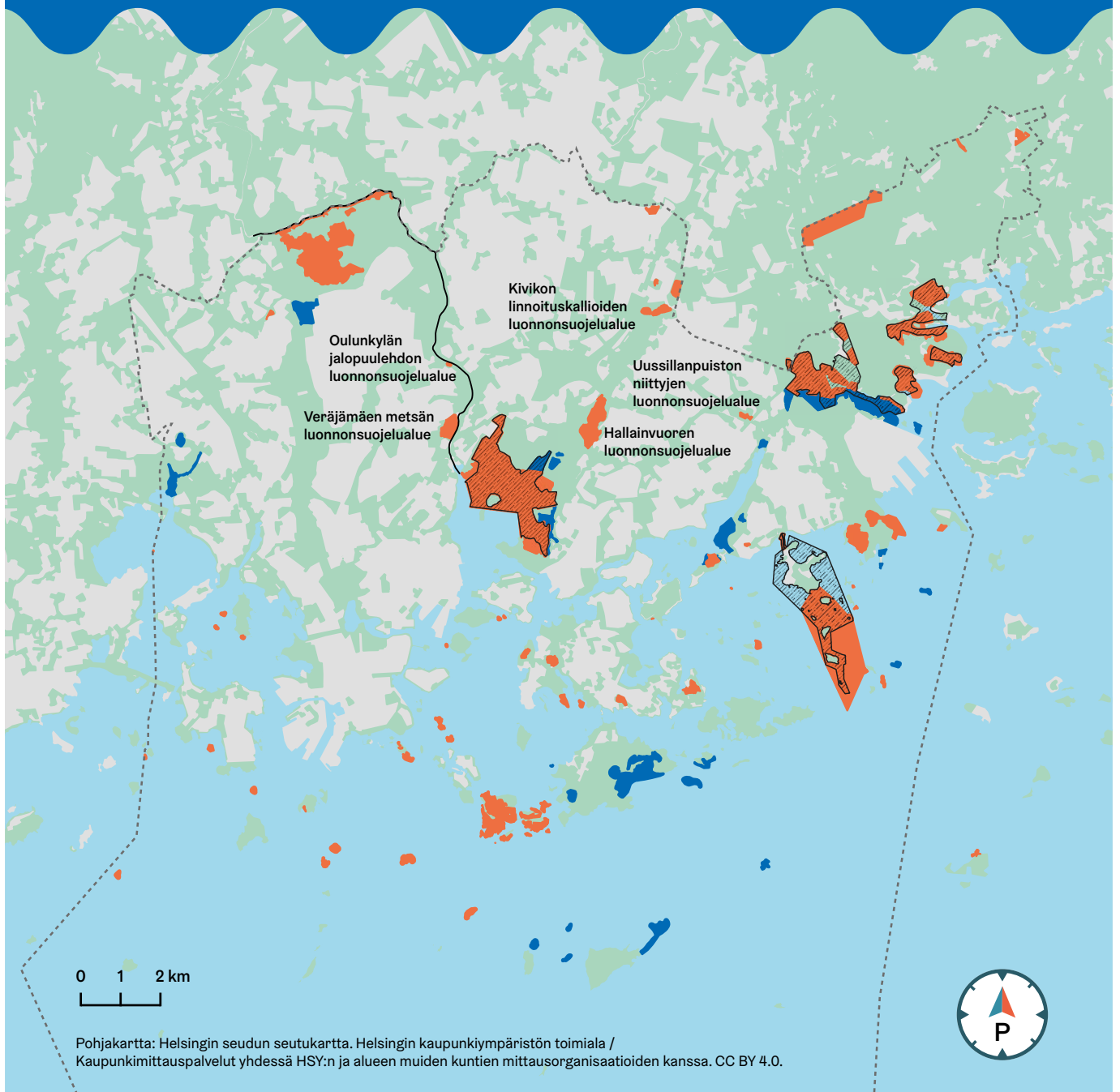

Luonnonsuojelualueet Helsingissä

Helsinki

Kartta 31.12.2023

	Luonnonsuojelualueet		Viheralueet
	Luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 alueet		Asuinalueet ja teollisuusalueet
	Natura-alueet		Helsingin alueraja

Pohjakartta: Helsingin seudun seutukartta. Helsingin kaupunkiympäristön toimiala /
Kaupunkimittauspalvelut yhdessä HSY:n ja alueen muiden kuntien mittausorganisaatioiden kanssa. CC BY 4.0.

Monimuotoisuuden edistäminen Helsingissä

Strategiakaudella toimeenpantu Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021–2028 tavoittelee luonnon monimuotoisuuden huomioon ottamista kaikessa kaupungin toiminnassa. Vuoden 2023 lopussa ohjelman 92 toimenpiteestä 79 prosenttia eteni aikataulussa.

Vuonna 2024 Helsingin metsien hoidon suunnitelua ja hoitoa ohjaavat periaatteet päivitettiin. Metsien monimuotoisuutta edistetään jatkossakin suunnitelmallisesti, ja entistä suurempi osa metsäalueista jätetään vanhenemaan luonnollisesti. Metsien hoidossa varaudutaan myös ilmastonmuutoksen vaikutuksiin, kasvavaan asukasmäärään ja kaupungin tiivistyvään rakenteeseen. Seuraavaksi päivitetään niittyjen ja avointen alueiden hoitoa koskevat luonnonhoidon linjaukset sekä luonnonhoitoa koskevat työohjeet. Sini-verkostoselvitys valmistui vuonna 2023 kartuttamaan kaupungin ekologiin verkostoihin liittyvää tietovarantoa. Seuraavaksi on tekeillä ekologisten verkostojen yhteentarkastelu, jossa määritellään tarkemmin näiden verkostojen vahvistamisen vaikuttavuutta.

Luontoarvojen huomioon ottaminen sekä ekologisten ja virkistysverkostojen kehittäminen ovat osa maankäytön ja yleisten alueiden suunnittelua. Vuonna 2023 kaupungin rakennusmääräyksiin sisällytettiin viherkerroin, jonka avulla pyritään varmistamaan riittävän viherpinta-alan säilyminen tonteilla, ja samalla ehkäisemään hulevesitulvia. Lisäkeinoina monimuotoisuuden lisäämiseen voidaan käyttää määräyksiä viherkatoista ja viherseinistä. Kaupunki julkaisi lisäksi Sallitusti villi -oppaan vuonna 2024. Oppaan tärkeimpänä tavoitteena on auttaa ehkäisemään luontokatoa kaupungissa sekä auttaa vaalimaan ja rikastamaan luonnon monimuotoisuutta rakennetussa ympäristössä. Opas painottuu kaupunkivihreän suunnittelukohteisiin Helsingin yleisillä alueilla, mutta sitä voidaan soveltaa myös muissa kaupungeissa, kunnissa ja yksityisillä pihdoilla.

Kymmeniä vähällä käytöllä olevia nurmikoita on muutettu niityiksi muuttamalla nurmien hoitotapoja. Lisäksi osallistavan budjetoinnin OmaStadi-hankkeissa on perustettu uusniittyjä muun muassa Töölönlahdenpuistoon, Savelanpuistoon, Kurranummeen,

Alppikylänhuipun etelärinteelle ja Nummisuutaripuistoon.

Kaupungin ensimmäisen luontopalvelujen kehittämissuunnitelman laatiminen on aloitettu ja työ valmistuu vuonna 2025. Suunnitelman avulla kehitetään virkistyskäyttöä niin, että kaikille kaupunkilaisille taataan tasapuoliset virkistyskäyttömahdollisuudet ja estetään luonnon kuluminen herkimmillä alueilla.

Luontoseuranta

Kattavamman luontotiedon saamiseksi kaupunki toteuttaa vuonna 2022 valmistunutta luontoseurantasuunnitelmaa. Vuonna 2023 kartoitettiin Helsingin kääpäälajistoa. Suomen noin 260 kääpäälajista jopa 200 on tavattu Helsingistä, mikä kertoo Helsingin metsien poikkeuksellisen suuresta monimuotoisuudesta sekä luonnontilaisten ja luonnontilaistuvien metsien suuresta määrästä.

Myös nisäkässeuranta toteutettiin vuonna 2023. Kaupunki keräsi yleisohavaintoja kuudesta nisäkäslajista. Havainnot ketuista, mäyristä, oravista, rotista, siileistä ja supikoirista osoittivat nisäkkäiden olevan runsaslukuisia Helsingissä. Kaupunkilaiset ilmoittivat nisäkäshavaintojaan aktiivisesti verkkopalvelun kautta.

Luontotiedon hallinta ja huomioiminen

Kaupunkiympäristön toimialalla on tunnistettu, että sekä luontoarvioiden teettämistä että niiden hyödyntämistä läpi koko toimintaketjun aina suunnittelusta urakoiden, hankkeiden ja kunnossapidon toteutukseen on kehitettävä. Toimialalla tehtiin vuoden 2024 aikana kattava jo teetettyjen luontoselvitysten inventointi: luontoselvitykset koottiin yhteisesti jaettuun hakemistoon ja luontotiedot vietiin paikkatietomudossa eri toimijoiden hyödynnettäväksi. Tulevien luontoselvitysten teettämisen ja niiden myötä syntyvien luontotietojen tallentamisen ja käyttämisen prosessi tarkistetaan siten, että selvitysten tuottamat luontotiedot ovat jatkossa maksimaalisesti hyödynnettävissä kaikessa toiminnassa.

Onnistumiset:

- Kunnianhimoisen luontokadon pysäyttämisen tavoitteen asettaminen.
- Luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelman määrätietoinen edistäminen.
- Luonnonsuojeluohjelman 2015–2024 toteuttaminen täysimääräisesti kaupungin omistamien alueiden osalta.
- Viherkertoimen sisällyttäminen osaksi rakennusjärjestystä.
- Ekologisten verkostojen perusteellinen selvitys ja paikkatietoon vienti. Tietojen pohjalta hankeohjelmien laatiminen ja verkoston vahvistaminen niin kaava- kuin puistosuunnitteluhankkeissa.
- Viher- ja virkistysverkoston kehittämisen periaatteiden toteutumisen seuranta.

Kehityskohteet:

- Luontotiedon hallinta suunnitteluprosesseissa ja tiedon välittyminen koko toimijaketjussa aina tekijälle asti urakoissa ja hankkeissa.
- Konkreettiset johtamisen työkalut kaupungin kasvun ja luontoarvojen säilyttämisen yhteensovittamiseen.
- Luonnon monimuotoisuuden sekä viheralueiden laadun, määrän ja saavutettavuuden kehitystä kuvaavat mittarit ja indikaattorit.

Ohjelmat:

[Helsingin luonnon monimuotoisuuden turvaamisen toimintaohjelma 2021–2028 PDF](#) >

[Helsingin kaupungin luonnonsuojeluohjelma 2015–2024 PDF](#) >

Nurmikoista niityiksi

Nurmikot muuntuvat asukkaiden toiveista niityiksi – luonnonmukainen kasvillisuus imee vettä ja lisää monimuotoisuutta.

[Lue lisää](#) >

Vesiekosysteemit

SDG 6 puhdas vesi ja sanitaatio

Helsinki on sitoutunut vaalimaan Itämeren ja sen rantoja sekä vähentämään päästöjä Itämereen. Helsingin juomavesi on puhdasta, eikä sitä uhkaa saastuminen. Jätevesiverkosto on kattava ja jätevedenpuhdistus on maailman huipputasoa.

SDG 14 vedenalainen elämä

Helsingin vedenalainen elämä on monimuotoista ja arvokasta. Helsingin vesialueisiin kuuluvat laajat merialueet sekä pienvedet ja Vantaanjoki. Helsingin lukuisat saaret, rannikon matalikot ja riutat luovat monimuotoisen elinympäristön meriluonnolle. Makeavesiset purot, ojat, lammet ja lähteet sen sijaan pitävät yllä runsasta pienvesien eliöstöä. Vantaanjoki ja useat purot ovat arvokkaita elinympäristöjä, joihin taimenet palaavat kutemaan ja joissa ne viettävät elinkaarensa alkuvaiheen.

Helsingin merialueen ja pienvesien ekologinen tila on tyydyttävä, ja sisälahtien välttävä. Kemiallinen tila on hyvää huonompi. Vedenlaatua heikentävät muun muassa maalta vesiin päätyvät ravinteet ja haitalliset aineet, roskaantuminen ja alueiden kova käyttöpaine. Ilmastonmuutoksen vaikutukset heijastuvat myös vesistöihin muun muassa veden lämpötilan nousuna. Merialueen ja pienvesien tilaa pyritään parantamaan sekä lakisääteisillä että vapaaehtoisilla vesiensuojelutoimilla, kestäväällä merialuesuunnittelulla sekä suojelemalla ekologisesti arvokkaimpia vesialueita. Itämerihaasteen Itämeri-toimenpideohjelmassa vuosille 2024–2028 on 23 vapaaehtoista toimenpidettä, joilla Helsinki pyrkii parantamaan rannikkovesien ja koko Itämeren tilaa. Kaupungin toteuttama merialueen tilan seuranta on pitkäjänteistä, kattavaa ja korkealaatuista. Seurantatietoa voidaan hyödyntää monipuolisesti sekä sisäisesti että yhteistyössä ulkoisten tutkimustahojen kanssa. Pienvesien tilan seuranta on kehitetty purokohtaisilla jatkuvatoimisilla vedenlaadun mittareilla.

Onnistumiset:

- Lauttasaaren Hevosenkälahdella on kunnostettu merenpohjaa ja koeistutettu alueelle meriajokasta. Tavoitteena on ennallistaa vedenalainen elinympäristö ja lisätä luonnon monimuotoisuutta.
- Vedenalaiset luonnonsuojelualueet on nostettu vahvasti esiin uudessa luonnonsuojelualueohjelmassa vuosille 2025–2040.
- Siniverkostotyö on jatkunut ja uusia uomia on kartoitettu vuoden 2024 aikana.

Kehityskohteet:

- Hulevesien laadullinen hallinta.
- Vesialueiden käyttöpaineen ohjaaminen ja hillitseminen.
- Merellisen Helsingin vesihuollon haasteisiin vastaaminen.
- Ekologisesti arvokkaiden pienvesien kartoittaminen ja suojeleminen.
- Helsingin pienvesien ekologisen ja kemiallisen tilan seuranta ja luokittelu.
- Vesistöjen roskaantumisen hillitseminen.

Ohjelmat:

[Itämeri-toimenpideohjelma 2024–2028 PDF](#) >

Pääkaupunkiseudun työmaavesiohje

Pääkaupunkiseudun työmaavesiohje julkaistiin maaliskuussa 2024. Ohjeen tavoite on ennaltaehkäistä ja ohjata työmaavesien käsittelyä siten, että vesiluonnolle ei aiheudu työmaavesistä merkittävää haittaa. Ohjeessa korostetaan työmaavesien haittojen ennaltaehkäisyä, hyvää suunnittelua, asianmukaista työmaaveden käsittelyä, järjestelmien huoltoa ja työmaiden omavalvontaa.

[Lue lisää PDF >](#)

Ihmiset

Sosiaalinen kestävyys ja hyvinvointi ovat keskiössä kaupungin toiminnassa ja liittyvät suoraan Helsingin tuottamiin peruspalveluihin sekä poikkihallinnolliseen yhteistyöhön kaupungin sisällä ja kumppaneiden kanssa. Teema on laaja ja siihen linkittyvät erityisesti SDG-tavoitteet, jotka liittyvät terveyteen ja hyvinvointiin, oppimiseen, eriarvoisuuden vähentämiseen ja sukupuolten tasa-arvoon.

Kansainvälisesti arvioituna Helsinki on hyvinvoiva kaupunki, jossa ihmisen hyvinvointiin, terveyteen ja koulutukseen liittyvät peruspalvelut ovat hyvällä tasolla ja yhdenvertaisesti kaikkien saatavissa. Sosiaalisen kestävyuden haasteet liittyvät erityisesti eriarvoisuuden ja hyvinvointierojen kasvuun, mielen hyvinvointiin, ylipainoon, lähisuhdeväkivaltaan ja yhdenvertaisuuteen.

Hyvinvointi ja terveys

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (HYTE) on kaikkien kaupungin toimijoiden yhteistä, kestävään kehitykseen perustuvaa, eri väestöryhmien voimavaroja vahvistavaa ehkäisevää toimintaa. Osana sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaisuudistusta hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät saivat vahvan lainsäädännöllisen perustan.

Päätavoitteena on kaventaa hyvinvointi- ja terveys-eroja. Kuluvalta valtuustokaudella vahvistetaan kaupunkilaisten mielen hyvinvointia, terveellisiä elintapoja ja arjen liikkumista sekä mahdollisuuksia mielekkääseen harrastamiseen ja vapaa-aikaan. Lisäksi edistetään hyvien väestösuhteiden kehittymistä ja arjen turvallisuuden liittyviä tavoitekokonaisuuksia.

Osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työn toteutusta Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa marraskuussa 2022. Suunnitelman sisällöllä edistetään sosiaalisen kestävyuden tavoitteita poikkiallisen työn näkökulmasta pureutuen tutkimustiedon perusteella tunnistettuihin hyvinvointihaasteisiin.

Vuonna 2024 toteutettiin myös ensimmäiset lakisääteiset HYTE-neuvottelut, joissa kaupunki yhteistyössä järjestöjen ja muiden kumppaneiden kanssa keskusteli hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteista ja toimenpiteistä.

Kaupunkilaisilla moninaisia hyvinvoinnin haasteita

Helsingin väestö on yhä monimuotoisempaa. Moninaistuvien elämäntapojen rinnalla myös kielellinen kirjo kasvaa, ja ikääntyvien määrä korostuu nuorten ikäluokkien ohella. Kokemus omasta terveydestä

ja hyvinvoinnista vaikuttaa yksilön voimavaroihin ja heijastuu muun muassa elämänlaatuun, sosiaalisiin suhteisiin, yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen ja arjessa pärjäämiseen. Suurin osa aikuisväestöstä kokee elämänlaatunsa ja terveytensä hyväksi ja he ovat onnellisia. Elämänlaatunsa keskimäärin hyväksi kokevien osuus on viime vuosina kuitenkin pienentynyt erityisesti työikäisten keskuudessa. Myös lasten ja nuorten koettu mielen hyvinvointi on pysynyt aiempaa huolestuttavammalla tasolla. Aikuisväestöstäkin noin joka viidennes kokee psyykkisesti merkittävää kuormittuneisuutta ja ikääntyneistä 14 prosenttia kokee yksinäisyyttä.

Elämänlaadun, terveyden ja onnellisuuden kokemuksissa esiintyy eroja koetun toimeentulon mukaan. Nämä erot voivat puolestaan heijastua väestöryhmien välisiin eroihin elintavoissa, mielen hyvinvoinnissa tai sairastavuudessa. Sairastavuuden ja kansantautien yleisyydessä on merkittävää vaihtelua Helsingin peruspiirien välillä. Sairastavuuden taustalla olevat sosiaaliset haasteet ja epäsuotuisat elintavat kasautuvat niille kaupunkilaisille, jotka ovat muutenkin haavoittuvassa asemassa.

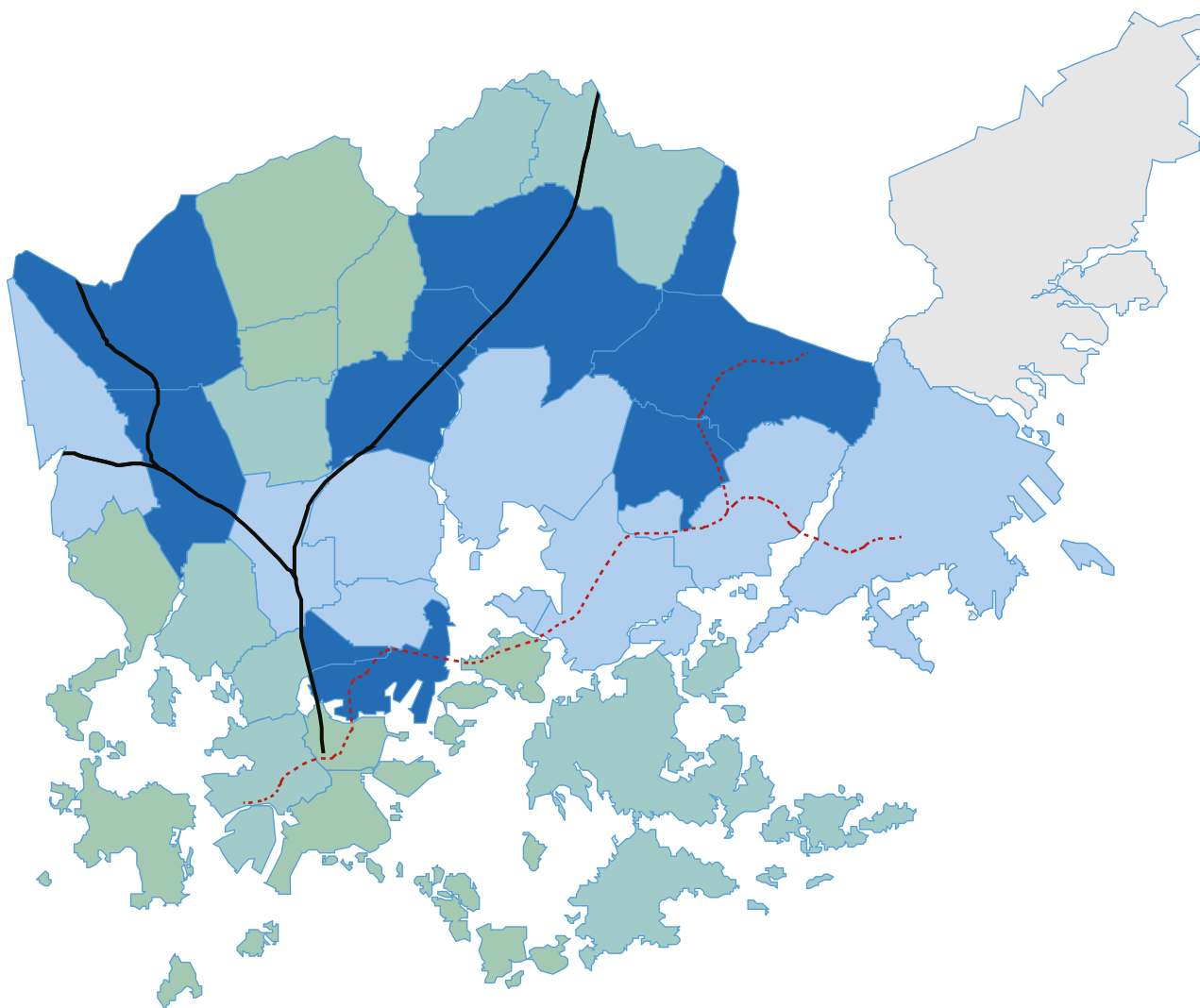
Elintavoilla on suuri vaikutus terveyteen ja hyvinvointiin. Vähäisen liikkumisen lisäksi lihavuus, tupakointi ja alkoholin liikakäyttö ovat yhteydessä sairastavuuteen ja työkyvyn heikentymiseen. Koetulla toimeentulolla on yhteys liikkumiseen, eli erittäin hyväksi perheen taloudellisen tilanteen kokevat nuoret ja melko hyväksi tai hyväksi oman toimeentulonsa kokevat helsinkiläiset liikkuvat enemmän kuin muut väestöryhmät. Kulkutapavalinnoilla on merkittävä vaikutus kaupunkilaisten liikkumiseen ja hyvinvointiin: kaupunkia tulee suunnitella niin, että kävely, pyöräily ja joukkoliikenne ovat houkuttelevia ja matka-ajaltaan

kilpailukykyisiä vaihtoehtoja. Tähän voidaan vaikuttaa liikennesuunnittelulla, maankäytön suunnittelulla, palveluverkkosuunnittelulla, kunnossapidolla, kaupunkitilasuunnittelulla ja katuvihreän lisäämisellä.

Valtaosa helsinkiläisistä pitää edelleen omaa asuinalueitaan viihtyisinä sekä kokee oman asuinalueensa viikonloppuisin turvallisena, vaikka kyseiset osuudet ovat laskeneet aiempaan verrattuna. Myös huolissaan olo häiriökäyttäytymisestä on yleistynyt hieman. Turvalliset, kauniit ja toimivat arjen ympäristöt ovat kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden perusta. Kun turvallisuus paranee, ihmisten fyysi-

nen, henkinen ja sosiaalinen terveys, hyvinvointi ja elämänlaatu vahvistuvat. Arjen ympäristöllä tarkoitetaan ihmisten koteja, lähiympäristöä ja piha-alueita, laajemmin kaupunkitilaa ja -rakennetta sekä luontoa. Tällöin niin laajemman kaupunkirakenteen kehittäminen kuin turvallisen elämän lisääminen kotiympäristössä ovat keskeistä hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Myös kaupunkiluontoalueilla ja viheralueilla on merkittävä terveyttä ja hyvinvointia tukeva vaikutus.

Helsingin sairastavuusindeksi peruspiireittäin

Lähde: Helsingin kaupunkitietopalvelut

Ikävakioitu sairastavuusindeksi 2023 suhteessa Helsingin keskiarvoon, Helsinki = 100, alueiden vaihteluväli 64–128

- Selvästi alle Helsingin keskiarvon
- Helsingin keskiarvo tai hieman sen alle
- Hieman yli Helsingin keskiarvon
- Selvästi yli Helsingin keskiarvon
- Tieto puuttuu

Hyvinvoinnin haasteisiin vastataan kaupunkiyhteisellä kehittämistyöllä

Kaupungin palveluissa on kehitetty erilaisia varhaisen tuen toimintamalleja, joilla pyritään vahvistamaan kaupunkilaisten mielen hyvinvointia. Kouluvalmentaja-toiminta, liikuntacoachit, tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettelu, nuorisotyö ja erilaiset harrastusmahdollisuudet ovat esimerkkejä tästä. Lasten ja nuorten varhaiseen mielenterveysongelmien tunnistamiseen liittyvää ammattilaisten kouluttamista on lisätty.

Ikääntyneille suunnattuja mielen hyvinvointia tukevia tapahtumia, kuten kirjastokävelyitä tai unelmien lavatansseja, on runsaasti tarjolla. Kaikkien kaupunkilaisten tietoisuutta olemassa olevista omahoito-ohjelmista on lisätty järjestämällä ammattilaisten vetämiä tiedotus- ja infotilaisuuksia Helsingin työväenopistossa. Henkilöstölle suunnattuja koulutuksia mielen hyvinvoinnin menetelmistä, materiaaleista ja omahoito-ohjelmista on runsaasti tarjolla.

Lapsille ja nuorille on tarjottu monipuolisesti ryhmämuotoista harrastustoimintaa muun muassa osana Suomen harrastamisen mallia, liikuntapalveluissa, nuorisopalveluissa ja kirjastoissa. Harrastukset tavoit-

tavat viikoittain lähes 8 000 lasta säännöllisen maksuttoman harrastamisen pariin ja tarjontaa on vahvistettu alueilla, jossa harrastaminen on vähäisempää.

Kulttuurisen vanhustyön kehittäminen on yksi seniorikeskusten painopisteistä ja henkilöstön osaamista aiheesta on lisätty. Vapaaehtois- ja vertaistoimintaa sekä järjestöyhteistyötä on kehitetty laajasti. Vapaaehtoisille suunnattuja koulutuksia, luentoja ja tapahtumia on toteutettu runsaasti, ja niiden teemoina ovat olleet muun muassa muisti, vieraskasvilajit, varautuminen, tunneälykyys, äänenhuolto, liikunta ja yksinäisyys.

Liikkumista on edistetty kaupungin hyvinvointisuunnitelman 2022–2025 painopisteenä ja työtä on kohdennettu vähiten liikkuviin helsinkiläisiin. Liikkumisen suositus täyttyy tällä hetkellä parhaiten pienillä lapsilla, joiden liikkumista on lisätty vahvistamalla liikkumista osana varhaiskasvatuksen perustoimintaa ja sisällyttämällä liikkumisen puheeksiotto lasten henkilökohtaisiin varhaiskasvatussuunnitelmakeskusteluihin.

Peruskouluissa on edistetty liikkumista koulujen toimintasuunnitelman tavoitteena, kehittämällä kansallisia Move!-mittauksia sekä KouluPT-toiminnalla. Koulujen pihoilta on lisätty 4 000 pyöräpysäköinti-paikkaa.

Liikuntacoach-toiminta on laajentunut lähes kaikkiin kaupungin toisen asteen oppilaitoksiin, minkä ansios-ta vähiten liikkuvien toisen asteen opiskelijoiden osuus on vähentynyt. Toisen asteen koulutuksessa liikkumisen edistäminen on sidottu yhteisölliseen opiskeluhuoltoon, toimintakulttuuriin ja turvallisuus-työhön. Kaupungin työntekijöitä on aktivoitu liikku-maan enemmän kulttuuri- ja liikuntaedulla, liikunta-koutsauksella ja edistämällä työmatkaliikkumista.

Vähän liikkuvia kaupunkilaisia on kannustettu liikku-maan matalalla kynnyksellä muun muassa LIIKU-tuen Liikkumiskortilla, kirjastokävelyillä, ulkokuntosali-kampanjalla, lisäämällä talviuintimahdollisuuksia ja parantamalla uimarantojen opastuksen saavutetta-vuutta. Liikkumisen puheeksioton, palveluohjauksen ja asiakkaan liikkumismotivaation herättelyn tueksi on moniammatillisessa yhteistyössä kehitetty Liikku-misen edistämisen mini-interventiomalli.

Liikkumissopimus on otettu käyttöön 77 prosen-tilla sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden asiak-kaista. 2021–2024 on vuosittain toteutettu noin 10–15 toimenpidettä ikääntyneiden liikkeelle läh-temisen tueksi yhteistyössä kaupunkitoimijoiden, järjestöjen ja yritysten kesken. Vuonna 2023 kaupun-kiorganisaatiossa aloitti uusi liikkumisen edistäminen -yksikkö, joka koordinoi ja kehittää kaupunkiyhteistä työtä arkiliikkumisen edistämiseksi.

Terveellisten elintapojen toteutumista on edistetty muun muassa toisen asteen opiskelijoille suunnatus-sa hyvinvointikahviloissa. Toisen asteen huoltajille on järjestetty vanhempainiltoja muun muassa unesta ja ravitsemuksesta. Ikääntyneille suunnattuja kursseja ja tapahtumia on vuosittain runsaasti tarjolla, esi-merkkinä valtimotautien kiertue, aivoterveysmessut sekä hyvinvointi- ja terveysmessut.

Aiempaa useampi on tehnyt Omaolo-digipalvelun sähköisen terveystarkastuksen. Tuloksena täytetystä terveystarkastuksesta saa arvion elinajan odotteesta ja tavallisimmista sairausriskeistä. Riskituloksista noin puolet lähetettiin ammattilaisille käsiteltäväksi. Ehkäisevän päihdetyön toimintatapoja on parannettu, ja esimerkiksi Savuton Helsinki -verkosto on reagoi-nut lasten ja nuorten lisääntyneeseen sähkösavukkei-den käyttöön lisäämällä henkilöstön ja vanhempien tietoisuutta ja osaamista sähkösavukkeesta. Toimi-alojen välinen yhteistyö vahvistuu perusopetuksen ja toisen asteen opiskeluhuollon kuraattorien ja psy-kologien siirtyessä tammikuusta 2025 käyttämään Apotti-tietojärjestelmää.

Helsinki on osallistunut Lapsiystävällinen kunta -työhön yhteistyössä UNICEFin kanssa. Helsinki sai syyskuussa 2024 ensimmäisenä pohjoismaisena pääkaupunkina Lapsiystävällinen kunta -tunnustuk-sen. Työssä on edistetty lapsen oikeuksia viidellä eri tavoitekokonaisuudella. Ammattilaisemme ovat

osallistuneet aktiivisesti lapsen oikeuksien koulutuk-seen, ja osallistujamäärä on jatkuvassa nousussa. Päätöksentekoa tukeva lapsivaikutusten arviointimalli on valmistunut, ja työkaluja lasten osallistamiseen on luotu. Osana työtä on valmistunut kiusaamisen ehkäisyn ja puuttumisen toimintamalli ja palautteen-keruun malleja. Myös useita pilotteja lasten ja nuor-ten turvallisuuden tunteen lisäämiseksi on toteutettu. Toisella asteella kiusaamiseen, häirintään ja väkival-taan puuttumisen toimintakortit ovat lisänneet hen-kilöstön kyvykkyyttä ja aktiivisuutta edistää nuorten turvallisuutta ja hyvinvointia oppilaitoksissa.

Helsingissä on toteutettu monipuolisesti turval-lisuuden kokemusta ja asuinalueviihtyvyyttä vah-vistavia toimenpiteitä yhteistyössä kaupunkilaisten kanssa. Toimenpiteet näkyvät myös kaupunkilaisten arkiympäristöissä esimerkiksi taideteoksina ja aiem-paa turvallisempina koulupihoina. Lisäksi kaupunki-uudistusalueilla on toteutettu yhdeksän placemaking-pilottia eli väliaikaista kohennusta intensiivisessä yhteistyössä lasten ja nuorten kanssa.

Osana koti- ja vapaa-ajan tapaturmatyöryhmän työtä on tunnistettu tieliikenneonnettomuuksiin, hukkumisiin, myrkytyksiin ja palovammoihin liittyviä tietoja sekä luokiteltu erilaisia tapaturmatyyppejä ja tehty ehdotuksia työn kehittämisaioista.

Osallistuimme kaupunkina laajaan koulutus- ja kumppanuusohjelmaan yhteistyössä Bloomberg-säätiön ja Harvardin yliopiston kanssa. Siinä koulutetiin ammattilaisiamme poikkihallinnolliseen yhteistyöhön lasten ja nuorten turvallisuuden sekä alueellisen yhteistyön tematiikalla. Tämä työ jatkuu edelleen lasten, nuorten ja perheiden alueellisissa yhteistyö-verkostoissa.

Helsinki on osallistunut aktiivisesti tematiikkaan liit-tyvään kansainväliseen yhteistyöhön. Partnership for Healthy Cities -yhteistyössä Helsinki saa vuosittain rahoituksen tarttumattomien tautien lisääntymisen ehkäisyyn. Vuosille 2020–2022 Helsingin kaupunki sai rahoituksen hankkeeseen, jossa kehitettiin ja pilo-toitiin malli siitä, miten lasten turvallista ja aktiivista koulumatkaa ja arkiliikkumista voitiin edistää. Vuosina 2023–2024 rahoitus on kohdennettu uudenlaisen alueellisen tutkimustiedon tuottamiseen yhteistyössä Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Osana kehitystyötä on syntynyt uutta ja ainutlaatuista yritysten ja järjestöjen tuottamaa aluetietoa.

Planetaariseen hyvinvointiin on paneuduttu osana WHO:n Healthy Cities -verkostoa. Vuonna 2024 järjes-tettiin erityisesti kaupunkiympäristön roolia terveyden ja hyvinvoinnin edistämässä kartoittava yhteistyöse-minaari Yhteinen terveys – planetaarinen hyvinvointi. Osana työtä on julkaistu suomennettuna Paikkatyöka-lu (Place Standard Tool), jonka avulla voidaan vahvis-taa osallisuutta naapurustojen suunnittelussa.

Onnistumiset:

- Kaupunkilaisten arjen turvallisuusnäkökulmia on edistetty aktiivisesti kuntalaisten, järjestöjen ja muiden kumppanien kanssa.
- Helsinki on tavoitteellisella lapsen oikeuksien edistämistyöllä saavuttanut Lapsiystävällinen kunta -tunnustuksen ensimmäisenä pohjoismaisena pääkaupunkina.
- Harrastamisen Suomen mallista on muodostunut pysyvä toimintamuoto 3.–9. luokan oppilaille.
- Liikkumista on edistetty kaikkien toimialojen yhteisenä tavoitteena. Kampanjoiden, tilaisuuksien, verkkosivujen ja materiaalien myötä on tavoitettu satoja tuhansia helsinkiläisiä.
- Toisella asteella vähiten liikkuvien opiskelijoiden osuus on vähentynyt.

Kehityskohteet:

- Tarvitsemme edelleen näyttöön perustuvia toimintatapoja ja palveluja mielen hyvinvoinnin haasteisiin puuttumiselle.
- Lasten ja nuorten koettu mielen hyvinvointi on pysynyt aiempaa huolestuttavammalla tasolla varsinkin tytöillä. Yli kolmannes nuorista tytöistä kokee kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta. Myös työikäisten ja ikääntyneiden kokemaa psyykinen kuormittuneisuus on yleistä.
- Liikkumisen edistäminen osana opiskeluhoitoa; liikkumisen lisääminen parantaa tutkitusti paitsi fyysistä terveyttä, myös mielenterveyttä sekä oppimiskykyä ja kognitiivisia taitoja.

- Toivon pedagogiikan edistäminen läpileikkaavasti toisella asteella tulevaisuususkon ja -kompetenssin varmistamiseksi.
- Eri väestöryhmien arjen turvallisuuskokemusten parantaminen kaupunkiyhteisillä kehittämistoimenpiteillä.
- Terveellisten elintapojen edistäminen ja toimintatapojen vahvistaminen kaupunkitasoisena kehitystyönä (liikkuminen, uni, ravitsemus, ehkäisevä päihdetyö).
- Yhteistä ymmärrystä luonnon ja kaupunkiympäristön merkityksestä kaupunkilaisten hyvinvoinnille on kasvatettava.

Ohjelmat, tutkimukset ja verkkosivut:

[Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen -verkkosivusto](#) >

[Tietoa helsinkiläisten hyvinvoinnista ja terveydestä -verkkosivu](#) >

[Hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta kaikille – Helsingin hyvinvointisuunnitelma 2022–2025 PDF](#) >

[Helsingin hyvinvointisuunnitelman vuosittaiset seurantaraportit ja mittarit](#) >

Ikäihmisten liikkuminen kaupungin hyvinvointityön keskiössä 2021–2024

Liikkuminen on terveyden ja toimintakyvyn säilymisen kannalta erityisen tärkeää vanhetessa. Helsinki on tunnistanut, että ikääntyneiden liikkumisen lisäämiseen ja liikkumismahdollisuuksien parantamiseen tarvitaan huomattavasti kuntoliikuntaa laajempi lähestymistapa.

Vuoden 2021 jälkeen toimialoilla on toteutettu kymmeniä toimenpiteitä ikäihmisten liikkumisen edistämiseksi. Kaupunkiympäristön toimialalla katu- ja puistonpenkkien määrää on lisätty, kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita on parannettu ja talvikunnossapitoa tehostettu. Liikkumissopimuksen käyttöönotto on laajennettu kaikkiin sairaala-, hoiva- ja kuntoutuspalveluihin. Myös liikkumisen puheeksiottoa ja liikkumiseen liittyvää neuvontaa sekä ikääntyneille suunnattuja tanssi- ja liikuntakursseja on lisätty. Ikääntyneiden liikkumista on edistetty myös muun muassa järjestö- ja yhdistysavustuksilla, liikkumiskampanjoilla ja vertaisohjaajakoulutuksilla.

Vuonna 2024 kaupungin toimialat toteuttivat monia toimenpiteitä vähän liikkuvien ikääntyneiden liikkumisen edistämiseksi. Malmilla toteutettiin vuoden 2024 aikana monitoimijainen ikääntyneiden liikkumisen edistämisen projekti, jonka lopputuotteena syntyi monistettavissa oleva yhteistoiminnallinen malli. Kaupunkitasoisesti sekä työväenopiston vieraskielisten opiskelijoiden määrä että kaupungin järjestämän senioriliikunnan täyttöaste ovat kasvaneet. Ikääntyneille on toteutettu Digiystävät-kursseja. Ikääntyneiden liikkumisen ja kulttuurin avustushankkeiden arviointimalli on uudistettu. Elokuuhun 2024 mennessä liikkumissopimus oli käytössä 77 prosentilla sairaala-, kuntoutus- ja hoivapalveluiden asiakkaista. Penkkien määrää lisätään edelleen vuoden 2025 loppuun mennessä kahdellasadalla.

Oppiminen

Helsinki haluaa olla maailman paras ja yhdenvertaisin paikka oppia. Kaupunki tarjoaa laadukkaat ja veto-voimaiset varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen lähipalvelut sekä lukio- ja ammatillista koulutusta ja vapaata sivistystyötä. Kasvavassa Helsingissä tarvitaan jatkuvasti aktiivisia toimenpiteitä, jotta voimme taata saavutettavaa, yhdenvertaista ja tasa-arvoa edistävää koulutusta sekä elinikäiset oppimismahdollisuudet.

Tavoitteena on, että polku varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle toimii Helsingissä sujuvasti. Pätevän henkilöstön saatavuus on olennaista koulutuksen yhdenvertaisen laadun takaamiseksi. Eriarvoisuuden vähentämiseksi Helsingissä kohdennetaan tarveperustaista rahoitusta niille päiväkodeille ja kouluille, joissa tarvetta rahoitukselle on. Kaikenikäisten oppijoiden hyvinvointia ja oppimista tukevat Helsingissä opetushenkilöstön lisäksi opiskeluhuollon kuraattorit, psykologit, terveydenhoitajat ja lääkärit, kouluvalmentajat, monikieliset ohjaajat, liikuntacoachit ja koulu-PT:t eli matalan kynnyksen liikuntaneuvontapalvelu. Hyvinvointia ja oppimista tuetaan myös systemaattisella tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisella.

Tunne- ja vuorovaikutustaidot varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisen asteen koulutuksessa

Lasten tunne- ja vuorovaikutustaitoja on vahvistettu varhaiskasvatuksessa henkilöstön koulutuksilla. Tavoitteena oli, että vähintään 80 prosenttia kohderyhmään valituista varhaiskasvatustyöntekijöistä on osallistunut koulutuksiin. Tavoite on toteutunut, ja 85 prosenttia kohderyhmään valituista varhaiskasvatustyöntekijöistä on osallistunut koulutuksiin. Perusopetuksen tavoitteena oli, että kouluista vähintään 80 prosenttia käyttää systemaattisesti yhtä tai useampaa tunne- ja vuorovaikutustaidon ohjelmaa. Tavoite on saavutettu.

Kouluille suositeltiin viittä tutkittuun tietoon perustuvaa tunne- ja vuorovaikutusohjelmaa, joista koulut

valitsivat systemaattiseen käyttöön yhden tai useamman. Ohjelmien käyttöönottoa tuettiin henkilöstön koulutuksilla, ja koulun omaa kehittämistyötä tuki ulkopuolinen fasilitoija. Koulut loivat valitun ohjelman tai ohjelmien pohjalta opettamiseen niin suomeksi kuin ruotsiksi oman rakenteen, tyypillisesti vuosikellon. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu tukee oppimista ja vähentää eriarvoisuutta tarjoamalla oppilaille ydintaitoja ja itsetuntemusta. Taidot auttavat tunteiden säätelyssä ja helpottavat vuorovaikutustilanteita. Tarkoitus on parantaa oppilaiden keskittymiskykyä ja oppimistuloksia sekä edistää myönteistä ilmapiiriä koulussa. Taitojen harjoittelu ehkäisee myös kiusaamista ja konflikteja, mikä luo yhdenvertaisemman ja turvallisemman oppimisympäristön kaikille oppilaille.

Toisen asteen koulutuksessa liikuntacoach-nuorisotyöntekijä-työparien pitämät tunnetaitojen työpajat ovat vahvistaneet myös opiskelijoiden vuorovaikutus- ja tunnetaitoja. Toisella asteella erilaiset vaikuttamisen paikat ovat tarjonneet opiskelijoille tilaisuuksia kehittyä vuorovaikutusosaajina. Toisen asteen oppilaitoksissa on palattu vuorovaikutus- ja tunnetaitojen pariin painottamalla koko toimintakulttuurissa arvostavaa kohtaamista ja psykologista turvallisuutta. Lukiokoulutuksessa kehitetty toivon pedagogiikka vie periaatteen myös opetuksen tasolle.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan helsinkiläiset oppijat kokivat empatia- ja yhteistyötaitonsa muuta maata paremmiksi.

Kestävän kehityksen Kettu-malli

Jokaisella oppijalla on oikeus saada opetusta keskeisistä tulevaisuuden taidoista ja kestävän kehityksen osaaminen on yksi näistä ydintaidoista. Kestävän kehityksen tavoitteita ja sisältöjä on esillä varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmissa kaikilla koulutusasteilla. Varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle kulkevan opinpolun perustana on ekososiaalisen sivistyksen arvopohja ja uutta luova oppiminen.

Varhaiskasvatuksen kestävään elämäntapaan ohjaava Kettu-malli on laajennettu vuonna 2024

alkuopetukseen. Kettu-mallissa yhdistyvät kestävä kehitys, ilmasto- ja ympäristökasvatus, toimijuus ja vaikuttaminen, tulevaisuudenlukutaito ja uutta luova oppiminen. Lasten näkemykset ovat mallin ytimessä ja Kettu-malleja on kehitetty yhdessä lasten kanssa. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilöstöä koulutettiin kestävä kehityksen, kestävyyskasvatuksen ja Kettu-mallin teemoista.

Kestävä kehitys Helsingin kaupungin lukioissa ja Stadin ammattiopistossa

Lukioiden henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa kehitettiin oppiainerajat ylittävä Hiilineutraali Helsinki -opintojakso. Se on pakollinen ensimmäisen vuoden opiskelijoille ja toteutuu kaikissa lukioissa. Stadin ammattiopistossa otettiin käyttöön kestävä tulevaisuuden ohjelma. Ohjelma vastaa opiskelijoiden osaamisen kehittämistarpeisiin, ja Stadin AO:n kestävä kehityksen opintopolku ohjaa kestävä tulevaisuuden opinnot osaksi omia opintoja. Tavoitteena on, että kaikilla aloilla toteutetaan valinnaisia kestävä tulevaisuuden opintoja. Alakohtaisia ja yhteisien tutkinnon osien opetusmateriaaleja on tuotettu sekä osaamisen tunnistamista ja työpaikkaohjaajien ja arvioijien perehdytystä kehitetty.

Sosiaalista kestävyttä edistetään toisella asteella yhteisöllisen opiskeluhuollon lisäksi oppimisen tukea kehittämällä. Esimerkiksi osassa lukioita kielipedagogiset toimenpiteet, kuten Tyttöys voimavarana -opintojakso ja aineenopettajien kielitietoisuuden vahvistaminen, ovat osallistaneet maahanmuuttotauksaisia opiskelijoita. Monikieliset ohjaajat ovat luoneet yhteyden kodin ja oppilaitoksen välille segregaatiota ehkäisevällä tavalla. Nuorten yhdenvertaista oikeutta ja vastuuta oppia on edistetty oppivelvollisuuden tuen palveluissa ja Oppi-tiimin asiantuntijuudella.

Kestävä kehityksen teemat muussa toiminnassa

Kestävää kehitystä edistetään opetuksen ohella myös päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten muussa toiminnassa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kaikissa yksiköissä on nimetty ekotukihenkilö, joka omassa työssään edistää ympäristön kannalta kestäviä toimintatapoja ja lisää ympäristötietoisuutta.

Helsingin kaupungin tavoitteena on puolittaa ruokapalveluissa lihan ja nestemäisten maitotuotteiden kulutus vuoteen 2025 mennessä. Tavoitteen saavuttamiseksi punaista lihaa sisältäviä ruokia on korvattu kasvis- ja kalaruoalla koulujen ja päiväkotien ateriasuunnittelussa. Lisäksi kaurajuoma on tuotu päivä-

kodeissa vapaasti saatavilla olevaksi ruokajuomavaihtoehdoksi ja ruoanvalmistuksessa käytettyjen maitotuotteiden määrää on vähennetty. Oppilaiden kestäviä liikkumisen tapoja on tuettu toimialojen välisellä yhteistyöllä liikenteen ympäristökasvatuksessa ja yläkoulujen liikennekasvatuksen työpajoissa.

Lukutaito

YK:n kestävä kehityksen tavoitteen 4 Hyvä koulutus alla yhtenä keskeisenä tavoitteena on, että vuoteen 2030 mennessä kaikki nuoret ja merkittävä osa aikuisista ovat lukutaitoisia. Lukutaidon keskeinen merkitys tunnustetaan myös lapsen oikeuksien yleissopimuksessa, jossa lukutaidottomuuden poistaminen on keskeinen tavoite. Sosiaalisen kestävyden ja eriarvoisuuden vähentämisen näkökulmista lukutaidolla on yhteiskunnassa suuri rooli: se lisää tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja hyvinvointia. Lukutaito on myös yksi demokratian peruspilareista.

Syksyllä 2024 aloitettiin pilotit 5.-luokkalaisten ympäristö- ja mediakasvatustuokioihin. Lukutaidon vahvistaminen jatkuu keskeisesti vuonna 2025, koska se on kirjattu kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sitovaksi tavoitteeksi varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa.

Onnistumiset:

- Jokaisessa suomen- ja ruotsinkielisessä peruskoulussa on oma rakenne (vuosikello) tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen. Varhaiskasvatuksen henkilöstö on osallistunut aktiivisesti tunne- ja vuorovaikutuskoulutuksiin.
- Kestävän kehityksen Kettu-malli on laajennettu varhaiskasvatuksesta alkuopetukseen.
- Hiilineutraali Helsinki -opintojakso on vakiinutettu ensimmäisen vuoden lukio-opintoihin.
- Stadin ammattiopiston Ilmastovastuullinen toiminta -tutkinnon osaa on laajennettu ja jalkautettu uusille koulutusaloille.
- On luotu vakiintuneet rakenteet kirjastoyhteistyöhön, täydennyskoulutuksiin, kehittäjäopettajiin sekä tuen tarpeiden arviointeihin.
- Toisen asteen liikuntacoach-nuorisotyöntekijätyöparityöskentelyn avulla on lisätty merkittävästi opiskelijoiden opiskelupäivän aikaista liikumista ja liikuntamahdollisuuksia, parannettu opiskelijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä vähennetty konfliktitilanteita ja oppilaitosten turvallisuuspoikkeamia.

Kehityskohteet:

- Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen systemaattisuuden toteutumisen seuranta varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Toisen asteen opiskelijoille hyvinvointi- ja vuorovaikutusosaamisen vahvistamisen kiinnittäminen opetukseen ja sen systemaattinen validointi. Toivon pedagogiikan läpivienti toisella asteella.
- Perusopetuksen 3.–9. luokkien ilmasto- ja kestävyysosaamisen ja sen mallien kehittäminen.
- Stadin ammattiopistossa henkilöstön, opiskelijoiden ja toiminnan ennakointikyvykkyyden vahvistaminen sekä tulevaisuustaitojen vahvistaminen.
- Kirjastovierailujen kehittäminen erityisesti 7-luokkalaisilla, sekä toisen asteen yhteistyö.
- Lukutaidon tason arviointi kattavammin tietyillä eri-ikäisillä Helsingissä. Kattavaa tietoa ja kokonaiskuva ei ole kaupunkitasoisesti, vaikkakin omat arvioinnit ja kansalliset oppimistulosarvioinnit antavat kuvaa erityisesti perusopetuksen tietyiltä ikäluokilta.
- Oppivelvollisuuden laajentumisen myötä sen toteutumisen varmistaminen nykyistä paremmin. Oppivelvollisten erilaisten tilanteiden vuoksi vaaditaan kaupunkitasoisista yhteistyötä eri toimialojen välillä, mukaan lukien kansainväliset ja kotoutumisen palvelut.

Yhdenvertaisuus ja sukupuolten tasa-arvo

Kaupunkistrategiassa Helsinki on sitoutunut yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja ihmisoikeuksien edistämiseen kaikessa toiminnassaan. Kaupungin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyössä pyritään ihmis-oikeusperustaisuuden vahvistamiseen erityisesti syrjimättömyyden näkökulmasta.

Kaupungin palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2022–2025 väliraportin perusteella suunnitelman toteutus oli kokonaisuutena hyvässä vauhdissa kaikkialla kaupunkiorganisaatiossa ja lähes kaikkien toimenpiteiden ennakoitiin toteutuvan suunnitelmakauden loppuun mennessä. Seuraavalle strategiakaudelle laadittavassa kaupunkitasoisessa palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on tärkeä pyrkiä terävöittämään toimenpiteiden laatua ja vaikuttavuutta ja samalla yhä selkeyttää sosiaalista kestävyttä edistävien suunnitelmien keskinäistä suhdetta.

Kaupunki jatkaa Helsinki Pride -tapahtuman pääyhteistyökumppanina vuosina 2024–2026. Lisäksi kaupunki on mukana valtakunnallisessa rasismivastaisessa kampanjassa, jonka tiimoilta jatketaan ja vahvistetaan jo pitkään tärkeänä pidettyä antirasistista työtä eri puolilla kaupunkiorganisaatiota. Strategiakauden aikana toteutetussa hel.fi-uudistuksessa päivitettiin myös yhdenvertaisuutta koskevat sisällöt kuntalaisia paremmin palveleviksi.

Kuntalaisten näkemyksiä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisesta ja kokemuksista syrjinnän ja epäasiallisen kohtelun kokemuksista kaupungin palveluissa selvitettiin otantakyselyllä syksyllä 2024. Kyselyn vajaan 950 vastaajasta 21 prosenttia ilmoitti kokeneensa kaupungin palveluissa syrjintää ja 15 prosenttia epäasiallista kohtelua. Sekä syrjintää kokeneista että epäasiallista kohtelua kokeneista vastaajista selvä enemmistö (noin 70 %) oli naisia. Viimeisten 12 kuukauden aikana syrjintää kaupungin palveluissa oli kokenut 9,6 prosenttia ja epäasiallista kohtelua 8,4 prosenttia kaikista vastaajista. Syksyllä 2024 toteutettiin myös valikoitujen strategisten mittareiden sukupuolittainen tarkastelu, jossa nousi esille sukupuolittaisia eroja moniin eri ilmiöihin liittyen. Kouluterveyskyselyn perus-

teella tyttöjen ahdistuneisuus ja kokemukset seksuaalisesta häirinnästä ovat hälyttävän yleisiä.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla strategiakauden keskeisinä onnistumisina nähdään syrjinnän ja epäasiallisen kohtelun ennaltaehkäisyyn ja tunnistamisen sekä niihin puuttumisen vahvistuminen. Sekä oppijoiden että henkilökunnan ymmärrystä yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon teemoista on lisätty järjestämällä aiheeseen liittyvää opetusta ja koulutusta eri näkökulmista. Perusopetuksen oppijoille on saatu käyttöön matalan kynnyksen ilmoituskanava epäasiallisesta käytöksestä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan koordinoimana on myös laadittu ja jalkautettu kaupunkiyhteinen vihapuheeseen puuttumisen toimintamalli. Haasteina tunnustetaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen sitoutuminen oppilaitosten jokapäiväisessä arjessa, normitietoisuuden vahvistaminen sekä tyttöjen hyvinvoinnin haasteisiin vastaaminen.

Myös sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla on panostettu vahvasti henkilöstön osaamisen lisäämiseen, ja koulutustarjonta teemasta on ollut kattavaa. Toimialalla on tiivistetty yhteistyötä yhdenvertaisuusvaltuutetun toimiston ja romanijärjestöjen kanssa ja koottu tietoperustaa syrjinnän tilanteesta. Sukupuoli- ja yhdenvertaisuusvaikutusten ennakoarviointien tekemisessä pyritään kehittymään. Palveluissa tunnustetaan yhä paremmin monimuotoiset perheet. Edistysaskelista huolimatta haasteina ovat edelleen syrjinnän tunnistaminen ja siihen puuttuminen sekä heikommassa asemassa olevien ihmisten tavoittaminen ja palvelutarpeiden tunnistaminen.

Kulttuurin ja vapaa-ajan palveluissa asukkaiden moninaisuus on strategiakauden aikana otettu entistä järjestelmällisemmin huomioon. Moninaisten kaupunkilaisten ääntä on kuultu laajasti asiakasymmärryksen luomisessa muun muassa kulttuurikeskusten ja liikuntapalvelujen visiotyössä sekä kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan kotoutumisen edistämisen hankokokonaisuudessa. Kaikkiin nuorisotaloihin ja moniin muihin kulttuurin ja vapaa-ajan palveluiden toimipisteisiin on laadittu turvallisemman tilan periaatteet.

Henkilöstönäkökulma tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen

Helsinki on Suomen suurin työnantaja; kaupungilla työskentelee noin 39 000 henkilöä. Kaupunki on tehnyt pitkäjänteisesti työtä henkilöstön hyvinvoinnin ja tasa-arvon edistämiseksi. Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ohjaa henkilöstöpoliittista työtä tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen työelämän edistämässä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman toimenpiteet edistävät muun muassa vammaisten ja osatyökykyisten henkilöiden työllistymistä, kohdenettua tukea työllistymiseen tarvitsevien 16–29-vuotiaiden nuorten kesätöihin sekä esteettömiä harjoitteluja. Helsingin kaupunki suosii anonyymien rekrytoinnin toimintatapaa ja on pilotoinut positiivista erityiskohtelua rekrytoinnissa. Monimuotoisen rekrytoinnin lähtökohtana on hakijoiden tasa-arvoinen ja yhdenvertainen kohtelu sekä henkilöstön monimuotoisuuden edistäminen. Johdolle ja esihenkilöille järjestettiin koulutuksia ja työpajoja esteettömästä rekrytoinnista sekä positiivisesta erityiskohtelusta. Työpaikkailmoituksissa käytetään monimuotoisuuslauseketta ja pyritään suosimaan anonyymiä rekrytointia.

Työyhteisöillä on käytössä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden sekä monimuotoisen rekrytoinnin virtuaaliohjain Helvi. Tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden Helvi on käännetty ruotsiksi, englanniksi ja viittomakielelle. Kaupungin henkilöstölle toteutettiin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely keväällä 2023. Henkilöstölle suunnatut kyselyt ovat yksi keino arvioida ja saada tietoa yhdenvertaisuuden toteutumisesta sekä sukupuolten tasa-arvosta ja tunnistaa mahdollista syrjintää kaupungin työpaikoilla. Työn ja muun elämän tasapaino on yksi tärkeimmistä työelämän laatutekijöistä, jotka varmistavat jaksavan ja hyvinvoivan

henkilöstön sekä hyvät palvelut. Myönteisenä asiana voi pitää sitä, että kaupunkitasoisesti suuri enemmistö vastaajista (80 %) koki onnistuneensa työn ja muun elämän yhteensovittamisessa erittäin hyvin tai melko hyvin.

Henkilöstölle järjestettiin kesän alussa 2023 ja 2024 henkilöstön Pride-etkoviikot. Vuonna 2023 viikko kutsui työyhteisöt liikkeelle We walk with Pride -hengessä, ja monet työyhteisöt liikkuiivat itselleen sopivalla tavalla ja aikataululla. Järjestimme kaupungin Queer Stadi -verkostolle taidetyöpajan, joka tarjosi mahdollisuuden ilmaista omaa identiteettiä ja heijastaa kokemuksia siitä, millaista on seksuaali- ja sukupuolivähemmistöön kuuluvana työskennellä kaupungilla. Henkilöstöllä oli mahdollisuus osallistua keskustelutaloukseen, jossa yritysmaailman asiantuntijat kertoivat, kuinka voimme tehdä työkuultuuristamme aidosti kutsuvan ja osallistavan. Järjestimme henkilöstölle myös Priden toiminnanjohtajan vetämän koulutuksen, jonka teemoja olivat muun muassa sateenkaarisanoja ja hyvinvoiva monimuotoinen työyhteisö. Vuonna 2024 järjestimme henkilöstölle tilaisuuden, jossa katsottiin Suomi on Queer -dokumenttisarjan ensimmäinen osa. Dokumentti kuvaa kiinnostavasti ja koskettavasti suomalaista sateenkaarihistoriaa kokemuksellisesta näkökulmasta. Järjestimme myös esihenkilöille, johdolle ja HR:lle Pride-koulutuksen.

Henkilöstölle järjestettiin keväällä 2024 kaupunkiyhteinen antirasismi-koulutus, jolla pyrittiin omien ajatusmallien ja organisaation toimintatapojen tunnistamiseen, arvioimiseen ja tarvittaessa muuttamiseen. Koulutus vahvasti osallistujien valmiuksia tunnistaa rasismien erilaisia muotoja sekä rasismia ylläpitäviä käytänteitä ja toimintamalleja omassa ajattelussaan ja työssään. Henkilöstön osaamista on vahvistettu vihapuheeseen puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn liittyen, kouluttamalla henkilöstöä Helsingin vihapuheeseen puuttumisen toimintamallin avulla.

Onnistumiset:

- Palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman 2023–2025 toimenpiteissä on kokonaisuutena edistytty hyvin.
- Teemaan liittyviä koulutuksia on ollut monipuolisesti tarjolla ja osa niistä on toteutettu läpäisevästi tietyille ammattiryhmälle (esim. nuorisopalveluiden antirasistinen koulutus ja varhaiskasvattajien kouluttaminen normitietoisuudesta ja tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämisestä).
- Syrjintään ja epäasialliseen kohteluun puuttumisen kulttuuria on vahvistettu eri puolilla kaupunkiorganisaatiota esimerkiksi levittämällä tietoisuutta Helsingin kaupungin vihapuheeseen puuttumisen toimintamallista.
- Toisen asteen koulutuksen kiusaamiseen, syrjintään, häirintään ja väkivaltaan puuttumisen toimintakortit ovat lisänneet henkilöstön kykyä ja osaamista puuttua epäasialliseen käytökseen ja ennaltaehkäistä sitä.
- Pitkäjänteisyys, esimerkkinä kaupungin Pride-kumppanuus sekä antirasistinen työ erityisesti kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla ja nuorisopalveluissa.

Kehityskohteet:

- Tietoon pohjautuvan kokonaiskuvan saaminen kaupunkilaisten kokemasta syrjinnästä ja epäasiallisesta kohtelusta.
- Yhdenvertaisuuden ja sukupuolten tasa-arvon kytkeminen pitkäjänteisesti ja läpinäkyvästi kaupungin ydinprosesseihin, kuten talouden ja toiminnan suunnitteluun.
- Teemaa koskevan tiedon ja toimien läpäisevyys kaupunkiorganisaation kaikille tasoille.
- Teemaan liittyvien henkilöstön koulutusten velvoittavuuden lisääminen siten, että asennetyö ja osaamisen vahvistuminen mahdollistuvat läpileikkaavasti.
- Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimien käytännön vaikuttavuus ja sen mittaaminen.

Ohjelmat:

[Helsingin kaupungin palvelujen ja henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat 2022–2025 PDF](#) >

Tukea työllistymiseen

Kohdennettua tukea työllistymiseen tarvitsevien nuorten ja nuorten aikuisten pääsemistä kaupungin kesätöihin ja työharjoitteluihin on edistetty. Olemme kehittäneet kesärekrytointiprosessia niin, että kohdennettua tukea työllistymiseen tarvitsevat hakijat on helpompi tunnistaa muiden hakijoiden joukosta. Olemme tehneet yhteistyötä eri toimijoiden kanssa ja markkinoineet kesätöpaikkoja kohdennetusti erityisryhmille. Vuonna 2022 palkattiin 41 kohdennettua tukea työllistymiseen tarvitsevaa kesätöntekijää, vuonna 2023 noin 50 ja vuonna 2024 44.

Eriarvoisuuden vähentäminen ja segregaatio

Globaalisti tarkasteltuna olemme Helsingissä hyvällä tasolla monissa eriarvoisuuteen liittyvissä seikoissa tarkasteltaessa tavoitetta eriarvoisuuden vähentämisestä. Silti eriarvoisuus ja syrjäytyminen on yksi Helsingin sitkeimmistä ja pitkäkestoisimmista ongelmista, vaikka jo vuosien ajan monet kaupungin ohjelmat ja tavoitteet ovat pyrkinneet sitä vähentämään.

Köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien suomalaisten määrä on jatkanut kasvuaan koronapandemian jälkeen. Myös väestöryhmien väliset terveys- ja hyvinvointierot ovat kasvaneet ja niin ikään alueelliset erot. Asunnottomuus ja paperittomuus ovat Helsingissä muuta maata suurempia haasteita, vaikka kansainvälisesti verrattuna Helsingissä asunnottomuutta, etenkin katuasunnottomuutta, on vähän ja Suomi on tähän mennessä onnistunut vähentämään asunnottomuutta ainoana maana Euroopassa. Asunnottomuuden haasteita Helsingissä lisäävät kaupungin vetovoima suurkaupunkina, asumisen kalleus, marginaalissa elävien syrjäytyneiden suuri määrä ja tilapäismajoituspaikkojen riittämättömyys. Helsinki saavutti tavoitteensa puolittaa asunnottomien määrä vuoteen 2023 mennessä. Vuoden 2025 tavoite poistaa asunnottomuus Helsingissä jää saavuttamatta. Asunnottomien määrä on vähentynyt vuoden 2019 tilanteeseen verrattuna. Helsingissä oli vuoden 2023 lopussa 739 yksinelävää asunnottomia, joista 26 prosenttia oli naisia, 8 prosenttia alle 25-vuotiaita ja 36 prosenttia maahanmuuttajataustaisia. Asunnottomia perheitä oli 32. Sekä yksinelävien että perheellisten asunnottomuus on vähentynyt yli 50 prosentilla vuodesta 2019. Pitkäaikaisesti asunnottomia oli yksinelävistä asunnottomista hieman yli puolet.

Paperittomien määrää Helsingissä on vaikea arvioida. Paperittomat ovat moninainen joukko, mutta

käytännössä paperittomuudella tarkoitetaan, että henkilö oleskelee Suomessa ilman oleskelulupaa. Paperittoman ja asunnottoman arkea leimaa jatkuva epävarmuus omasta tulevaisuudesta. Asunnottomat ja paperittomat ovat haavoittuvassa asemassa, ja heillä on korkea riski kokea myös muita uhkia, kuten väkivaltaa ja hyväksikäyttöä.

Segregaatiokehitys

Myös etninen segregaatio on Helsingissä kansainvälisesti vertaillen suhteellisen lievää, esimerkiksi Tukholmaan tai Kööpenhaminaan verrattuna. Eriytymisen jyrkkemistä on kuitenkin viimeisen 10 vuoden aikana havaittavissa. Maahanmuuttaneiden ja heidän Suomessa syntyneiden lastensa osuus Helsingin väestöstä on kasvanut huomattavasti 2000-luvulla, ja samalla yksittäisillä osa-alueilla on tapahtunut suuriakin muutoksia väestörakenteessa.

Alueelliset erot väestön sosioekonomisessa rakenteessa heijastuvat sairastavuudessa ja koetussa hyvinvoinnissa havaittaviin eroihin. Tämä näkyy alueellisesti eriytyneinä palvelutarpeina. Myös oppilaitosten, koulujen ja päiväkotien opiskelija-, oppilas- ja lapsirakenteissa on huomattavia alueellisia ja koulukohtaisia eroja. Lisäksi alueelliset erot heijastuvat koettuun turvallisuuteen. Eriytymiskehityksellä on tutkimusten mukaan vaikutuksia myös muuttovalintoihin sekä asuntojen hintojen ja koulujen oppimistulosten eriytymiseen. Kaupungin sisäinen muuttoliike voi voimistaa eriytymiskehitystä, mikäli asunnonvaihtajat alkavat tehdä valintojaan korostetusti alueiden ominaisuuksien perusteella, toisia alueita suosien ja toisia karttaen.

Lapset ja nuoret tärkeä kohde-ryhmä syrjäytymisen ehkäisyssä ja eriarvoisuuden vähentämisessä

Lasten ja nuorten eriarvoistumista vähentävät laadukas opetus ja varhaiskasvatus. Lisäksi on varmistettu, että lapset ja nuoret voivat vapaa-ajallaan harrastaa monipuolisesti. Tästä on esimerkkinä harrastamisen Suomen malli, joka Helsingissä toteutuu erittäin hyvin. Koulupäivän jälkeiset maksuttomat harrastukset toteutuvat kaikissa Helsingin peruskouluissa. Valikoimassa on yli 30 erilaista lasten ja nuorten toivomaa harrastusta, joista yli 8 000 3.–9. luokkien oppilasta viikoittain valitsevat itselleen mieluisan. Kirjaus nuorisolakiin vakiinnutti Harrastamisen Suomen mallin mukaisen harrastustoiminnan pysyväksi toimintamuodoksi.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen tarveperusteisen rahoituksen malli on päivitetty ja rahoituksen määrää on lisätty. Tarveperusteinen rahoitus kohdentuu niihin päiväkoteihin ja kouluihin, jotka tarvitsevat tukea tasa-arvoisten oppimismahdollisuuksien varmistamisessa.

Peruskouluissa on vahvistettu tunne- ja vuorovaikutustaitojen oppimista ja osaamista. Peruskoulut ovat luoneet suunnitelmat tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen, ja oppilaiden kanssa perehdytään teemaan säännöllisesti. Kouluvalmentajat ja monikieliset

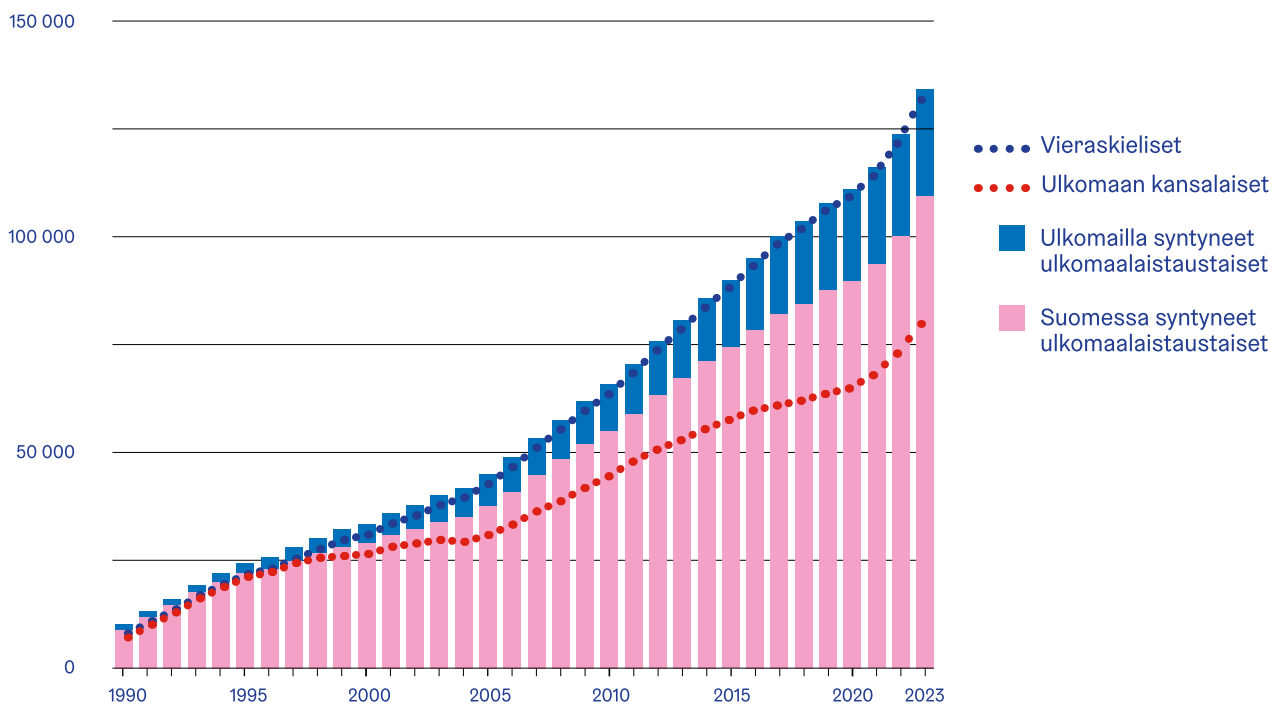
ohjaajat tarjoavat oppilaille matalan kynnyksen tukea ja ohjausta. Toisen asteen koulutuksessa liikkumista ja turvallisuutta lisäävä sekä yhteisöllisyyttä vahvistava työ tukee kokonaisvaltaisesti segregaaation ja eriarvoisuuden vähentämistä koko kaupungin tasolla.

Kotoutumisella on tärkeä merkitys eriarvoisuuden vähentämisessä

Vuoden 2023 lopussa Helsingin väestöön kuului 134 000 ulkomaalaistaustaista henkilöä. Heistä neljä viidesosaa oli itse syntynyt ulkomailla. Ulkomaalaistaustaisten osuus väestöstä oli 20 prosenttia, ja osuus on ollut tasaisesti kasvussa. Suomeen on muuttettu niin työ- ja opiskelu- kuin perheperusteisesti, ja osa muuttajista on saanut oleskeluluvan kansainvälisen suojelun perusteella. Vuoden 2022 lopussa ulkomailla syntyneet ulkomaalaistaustaiset muodostivat 17 prosenttia kaupungin työllisistä ja 33 prosenttia kaupungin työttömistä. Suomeen muuttaneiden työttömyysaste oli 19 prosenttia. Heikko työllisyystilanne vaikuttaa taloudelliseen toimeentuloon ja sitä kautta yksilöiden ja perheiden hyvinvointiin.

Kotoutuminen on moniulotteinen ilmiö ja se sisältää työllisyyden lisäksi esimerkiksi kielen ja kulttuurin omaksumiseen, sosiaalisten suhteiden ja verkostojen rakentamiseen, osallisuuteen, osallistumiseen

Ulkomaalaistaustaiset, vieraskieliset ja ulkomaan kansalaiset Helsingissä vuoden lopussa 1990–2023

Lähde: Tilastokeskus

ja yhteenkuuluvuuden tunteen kehittymiseen liittyviä ilmiöitä. Helsingin ulkomaalaistaustaiset ovat kotoutuneet hyvin eri tavoin; suurella osalla menee hyvin, mutta osalla heistä on myös useilla elämän osa-alueella erilaisia haasteita. Pahimmillaan nämä heijastuvat myös heidän Suomessa syntyneisiin ja kasvaneisiin lapsiinsa. Vuoden 2025 alusta Helsingin kaupungin asema maahanmuuttaneiden kotoutumisen edistäjänä vahvistuu entisestään. Uusi laki tekee kotona lapsiaan hoitavista vanhemmista lakisääteisen kotoutumisen edistämisen kohderyhmän.

Onnistumiset:

- Lapsiperheet saavat tukea entistä varhaisemmassa vaiheessa uusien toimintamallien ansiosta.
- Harrastamisen mallia on kehitetty toimialojen yhteistyössä, jotta jokainen lapsi saa harrastuksen.
- Tarveperusteisella rahoitusmallilla on ollut positiivista vaikutusta eriarvoisuuden vähentämiseen koulutuksessa, ja toimintamallia laajennettiin myös muille toimialoille.
- Stadin osaamiskeskus tarjoaa ammatillista koulutusta ja työllistämispalveluja Suomeen muuttaneille.
- International House Helsinki tarjoaa laajan valikoiman viranomais- ja neuvontapalveluita ulkomailta pääkaupunkiseudulle muuttaneiden tarpeisiin.

Kehityskohteet:

- Kehitystyötä eriarvoisuuden vähentämisessä ja kotoutumisessa tehdään paljon hankkeissa, jolloin on vaikeampi tehdä systemaattista ja pitkäjänteistä työtä.
- Toimialojen välistä yhteistyötä tulee edelleen parantaa, ja rakenteita syrjäytymisen ehkäisyssä tulee edelleen kehittää. Toisen asteen koulutuksessa on omaksuttava systemaattisesti yhteisövaikuttavuuden viitekehystä toimialojen välisen yhteistyön edistämiseksi ja palveluiden sirpaloitumisen vähentämiseksi.
- Lapsia ja perheitä hoitavien vanhempien tavoittaminen heidän kotoutumisensa edistämisen tukemiseksi.
- Sosiaalisen ja alueellisen etnisen eriytymisen ehkäisy ja sen kielteisten seurausten pehmentäminen.
- Suomeen muuttavien työllistymisen polun ajallinen lyhentäminen.

Turvallisuus ja riskien hallinta

Turvallisuuteen liittyvät kysymykset ovat päivittäin läsnä kaikkien kaupunkilaisten elämässä asuinalueesta, iästä ja taustasta riippumatta. Turvallisuuden vahvistaminen on kaupungille tärkeä tavoite ja sen kehittämiseksi tarvitaan laajaa tietopohjaa. Kaupungissa helsinkiläisten turvallisuuskokemuksia pyritäänkin tarkastelemaan monin eri tavoin: kyselyin, tutkimuksin, havainto- ja kokemustiedon perusteella sekä esimerkiksi aikuisten, lasten ja nuorten kanssa käytävien turvallisuuskeskustelujen avulla.

Erytyisesti lasten ja nuorten turvallisuus on nostettu keskiöön kaupungin toiminnan suunnittelussa. Kaupunkitietopalveluissa on kehitetty työkalua, jonka avulla kootaan laadullista ja määrällistä tietopohjaa eri alueilla lasten ja nuorten kanssa työskenteleviltä ammattilaisilta. Alueellinen tietomalli mahdollistaa lasten ja nuorten turvallisuuden tilannekuvan päivittämisen ja analysoinnin sekä turvallisuuden vahvistamiseen liittyvien toimenpiteiden kehittämisen.

Suoraan lapsilta ja nuorilta kerättävä kokemustieto ja toimenpide-ehdotukset ovat erityisen arvokkaita, sillä lapset ja nuoret liikkuvat ketterästi kaupunkitilassa ja tekevät ensikäden havaintoja turvallisuuteen liittyvistä ilmiöistä ja kehittämiskohteista. Heidän kokemuksissaan pelottavina paikkoina korostuvat erityisesti juna-asemat, ostoskeskusten läheiset alueet, sekä pimeät, huonosti valaistut paikat, kuten alikulkutunnelit. Myös (leikki)puistot, joiden lähellä ei ole asutusta eli sosiaalista kontrollia, saatetaan kokea iltaisin turvattomina paikkoina, varsinkin jos niissä kokoontuu pelottavina koettuja porukoita. Erityisen paljon lapset ja nuoret nostavat esiin huolta päihtyneiden ihmisten kohtaamisesta vapaa-ajalla ja kouluarealloilla varrella. Päihtyneiden ongelmakäyttö julkisilla paikoilla huolestuttaa myös kaupungin aikuisväestöä. Lisäksi kouluissa, oppilaitoksissa, vapaa-ajalla ja verkossa tapahtuvat kiusaaminen, häirintä ja väkivalta vaikuttavat heikentävästi kaupunkilaisten turvallisuuteen ja alleviivaavat poikkihallinnollisen kehittämistyön tarpeellisuutta.

Kaupungissa on tehty paljon kehittämistyötä ja hankkeita, joiden myötä alueilla koettua turvallisuutta on pyritty kasvattamaan. Valaistusta ja viihtyisyyttä on lisätty ja turvallisia kulkureittejä kehitetty. Kou-

luissa, oppilaitoksissa ja nuorisotyössä on kehitetty henkilöstön osaamista kiusaamisen, häirinnän, nuorisorikollisuuden, jengiytymisen, radikalisoitumisen ja lähisuuhdeväkivallan ennaltaehkäisemiseksi, tunnistamiseksi, ja alkaneisiin negatiivisiin kehityskuluihin puuttumiseksi.

Ennaltaehkäisyssä korostuu erityisesti vuorovaikutustaitojen, yhteisöllisyyden ja turvallisempien tilojen merkitys – lasten ja nuorten yhteisöön kiinnittymisen tukeminen on keskeistä. Helsinkiläisissä kouluissa ja oppilaitoksissa työskenteleekin entistä suurempi joukko kasvatuksen ammattilaisia, joilla ei ole opetus- tai arviointivollisuutta, vaan joiden työnkuvasa korostuu myönteinen kohtaaminen ja läsnäolo. Ongelmiin pyritään puuttumaan varhain ja moniammatillisesti yhdessä huoltajien kanssa. Tarvittaessa kumppaniksi otetaan mukaan sovittelun ammattilaisia tai poliisi. Tähän liittyen vuonna 2024 uudistettiin Helsingin kaupungin ja Helsingin poliisilaitoksen välinen Ankkuri-yhteistyösopimus. Ankkuritoiminnalla tarkoitetaan moniammatillista yhteistyötä, joka kohdistuu lasten ja nuorten (alle 18-vuotiaiden) hyvinvoinnin edistämiseen sekä rikosten ja radikalisoitumisen ennaltaehkäisemiseen. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tehnyt Helsingin poliisilaitoksen ennalta estävän toiminnon kanssa tiivistä yhteistyötä. Vuoden 2024 aikana on muun muassa tuotettu monenlaista koulutusmateriaalia toimipisteisiin turvallisuusosaamisen vahvistamiseksi ja viranomaisprosessien ja vastuiden selkeyttämiseksi sekä järjestetty henkilöstölle muuta koulutusta turvallisuuteen liittyvistä teemoista. Stadin ammattiopiston neljässä toimipaikassa on toteutettu erillisellä jengiytymisen ja rikollisuuden ehkäisemisen hankerahalla liikunta-coach-nuorisotyöntekijä-työparityöskentelyä, jonka avulla on pystytty vahvistamaan opiskeluun kiinnittymistä, lisäämään opiskelijoiden liikkumista, tukemaan tunne- ja vuorovaikutusosaamista sekä yhteisöllisyyttä, ja vähentämään konflikteja sekä turvallisuuspoikkeamia.

Kannelmäessä Bloomberg–Harvard-kehittämistyössä etsittiin ratkaisuja lasten ja nuorten turvallisuuden kokemuksen paranemiseen laajassa yhteistyössä eri alojen ammattilaisten, paikallisten

toimijoiden ja poliisin kesken. Kokemusten mukaan alueen ammattilaisten ymmärrys ratkaistavista asioista lisääntyi. Kannelmäessä saatuja oppeja ennaltaehkäisevästä työstä ja toimintamalleista voidaan hyödyntää myös muilla kaupunki uudistusalueilla.

Ennaltaehkäisyyn panostamisen lisäksi on tärkeää, että esiin nousseisiin ongelmiin puututaan varhaisessa vaiheessa ja oikealla tavalla. Haastavia tilanteita varten kaupungille on laadittu kaupunkitasoinen vihapuheeseen puuttumisen malli sekä toimintaohjeet radikalisoitumiseen liittyviin huoltilanteisiin. Lisäksi kouluissa ja oppilaitoksissa on otettu käyttöön kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan puuttumisen toimintamalli sekä ohjeistus tilanteisiin, joissa oppijan poissaolot lisääntyvät. Helsingissä jo pitkään toteutettua Toivo-toimintamallia vakavia ja toistuvia rikoksia tekevien alaikäisten lasten ja nuorten tukemiseen päästään jatkokehittämään sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalla oikeusministeriön myöntämän rahoituksen myötä. Lisäksi Helsinkiin perustettiin poikkihallinnollinen Nuoret-yhteistyöryhmä, jonka fokuksessa ovat Helsingissä asuvat, rikoksia tekevät ja häiriökäyttäytymisellä oireilevat lapset, nuoret ja heidän perheensä. Yhteistyöryhmä pyrkii hyödyntämään tutkimustietoa ja operatiivista analyysia kohderyhmään liittyvän toiminnan suuntaamiseksi,

arvioimiseksi ja laadun parantamiseksi.

Eri ihmisryhmille ja asuinalueille paikantuvat hyvinvointierot eli segregaatio linkittyy turvallisuuteen. Turvallisuusongelmat eivät jakaudu tasaisesti väestön keskuudessa. Keväällä 2024 toteutetun Helsinki-barometrin mukaan turvallisuuskokemukset ovat heikentyneet eniten sosioekonomisesti heikoilla alueilla, niin miehillä kuin naisilla. Heikoimman alueryhmän alueilla ainoastaan 39 prosenttia naisista koki olonsa turvalliseksi kulkiessaan asuinalueellaan yksin viikonloppuiltana. Yleisemmin kaupunkitasolla asuinalueensa koki turvalliseksi 72 prosenttia kaikista vastaajista. Osuus on pienentynyt jokaisella kyselykierroksella kevään 2022 jälkeen. Vielä keväällä 2022 85 prosenttia helsinkiläisistä koki asuinalueensa turvalliseksi. Ero johtuu ennen kaikkea miesten kokeman turvallisuuden selvästä heikkenemisestä.

Myös vakaviin rikoksiin syyllistyminen ja niiden uhriksi joutuminen kytkeytyvät sosiaaliseen huonosuuteen ja syrjään jäämiseen. Rikollisilla ja uhreilla on usein alhainen koulutustaso, taloudellisia vaikeuksia ja heikot yhteydet työ- tai opiskeluelämään. Taustalla on tyypillisesti myös muita tekijöitä, kuten impulsiivisuutta, oppimisvaikeuksia tai päihderiippuvuutta, jotka lisäävät syrjäinjäämis- ja rikosriskiä. Myös vanhemmuuteen liittyvät haasteet korostuvat

negatiivisten kehityskulkujen taustalla. Kaupungin strategiakauden loppupuolella edistetäänkin erityisesti segregaatian ehkäisemistä erilaisin konkreettisin toimenpitein, joita on suunniteltu kaupunkitasoisessa poikkihallinnollisessa yhteistyössä muun muassa vuoden 2025 toimintasuunnitelmia varten.

Turvallisuuskäsitelmä ulottuu yksityisistä ja julkisista tiloista myös työpaikoille. Organisaatio- ja turvallisuus on noussut keskeiseen asemaan kaupunkiturvallisuuden kehittämisessä. Kaupungin työntekijät kokevat aikaisempaa enemmän väkivaltaa, uhkailua ja suoranaista kiusaamista. On tärkeää parantaa niitä menetelmiä, joilla henkilökuntaa tuetaan haastavissa tilanteissa. Kaupungilla on muun muassa käytössä Hetipurku-menetelmä äkillisen ja mieltä järkyttäneen tilanteen jälkeen. Hetipurku on tieteellisesti tutkittu keskustelumalli, joka ohjaa purkamaan yllättävää tilannetta ja siihen liittyviä ajatuksia menetelmään koulutetun kollegan kanssa. Organisaatio- ja turvallisuudella turvataan paitsi henkilöstöä, myös tietoja, materiaaleja, teknistä infrastruktuuria sekä ympäristöä. Turvallisuus on avainasemassa myös kaupungin hallinnoimissa suur tapahtumissa. Kaupungin tapahtumien henkilökuntaa koulutetaan

tapahtumakohtaisesti toimimaan syrjimättömästi ja sitoutumaan tasa-arvon, oikeudenmukaisuuden ja yhdenvertaisuuden periaatteisiin.

Turvallisuusilmiöt muuttuvat ja elävät ajassa, ja kaupungin toimintaa täytyy jatkuvasti kehittää. Turvallisuuskäsitelmän huomioiminen on keskeinen muun muassa palveluiden saatavuuden, riittävyyden ja sijainnin strategisemmässä suunnittelussa. Yhteiskunnallisten normaaliolojen aikana tehtävän, jatkuvan turvallisuus- ja turvallisuusilmiöiden lisäksi Helsingin kaupunki on varautunut erilaisiin normaaliolojen vakaviin häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin. Näitä varten kaupungin varautumista on kehitetty edelleen vuonna 2024, sisältäen muun muassa valmiussuunnitelmien päivittämistä ja uudistamista, harjoituksia ja kouluttamista. Helsingin kaupunki on myös budjetoitunut mittavia investointeja muun muassa Helsingin kaupungin omistamien väestönsuojien perusparannuksiin.

Ajankohtaisen tilannekuvan laatimiseksi kaupunki toteutti laajan turvallisuuskyselyn syksyn 2024 aikana. Joka kolmas vuosi tehtävä kysely lähetettiin tällä kertaa 12 000:lle 15–79-vuotiaalle kaupunkilaiselle. Kyselyyn voi ensimmäistä kertaa vastata seitsemällä eri kielellä. Tutkimuksella kartoitetaan helsinkiläisten

turvallisuudentunnetta, kokemuksia liittyen rikoksiin ja onnettomuuksiin sekä luottamusta poliisin ja pelastuslaitoksen toimintaan. Tulosten perusteella kehitetään kaupungin toimintaa. Otoksoon ja kielivalikoiman laajentamisella toivotaan saatavan tarkempaa tietoa turvallisuuskokemuksista paitsi alueittain, myös kieli-ryhmittäin tarkasteltuna.

Kaupunkikonsernin merkittävät riskit

Kaupunkikonsernin merkittävillä riskeillä tarkoitetaan sellaisia strategian ja talouden riskejä sekä toiminnallisia ja ulkoisia riskejä, jotka uhkaavat kaupunkikonsernin tavoitteita tai ovat toteutuessaan muuten hyvin laajoja vaikutuksiltaan.

Kaupunkikonsernin merkittäviä riskejä arvioidaan omana erillisenä prosessinaan valtuustokausittain. Kaupunkikonsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan koordinaatioryhmän yksi perustehtävä on avustaa kaupunkikonsernin johtoa kokoamalla ja arvioimalla kaupunkikonsernin merkittävimpiä riskejä sekä niiden hallintakeinoja. Vuonna 2024 on käynnistynyt kaupunkikonsernin merkittävien riskien tunnistamiseen ja arviointiin liittyvä kehitystyö.

Lähisuhdeväkivalta

Väestötutkimuksen mukaan 16–74-vuotiaista suomalaisista 44 prosenttia on kokenut parisuhdeväkivaltaa ja 65 prosenttia lapsuusajan lähisuhdeväkivaltaa. Naisista 48 prosenttia ja miehistä 39 prosenttia oli

Helsingin kaupunkikonsernin riskit ja SDG-tavoitteet

Riskialue	Riskialueen keskeinen sisältö	Riskialueeseen liittyvät SDG-tavoitteet
Häiriöt kansainvälisessä turvallisuusympäristössä	Valtiotason turvallisuustilanne, sotien välilliset vaikutukset, pakolaisuus	16 RAUHIA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO
Energian hinnan ja saatavuuden häiriöt	Energian hinta ja saatavuus	7 EDULLISTA JA PÖHDÄSTÄ ENERGIAA 1 E ROYHYTTÄ 9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA
Laajavaikutteinen ICT-häiriö	Digitalisointi, tietoturvahat, tiedon saavutettavuus	9 KESTÄVÄÄ TEOLLISUUTTA, INNOVAATIOITA JA INFRASTRUKTUUREJA 16 RAUHIA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO
Henkilöstön saatavuuteen ja jaksamiseen liittyvät riskit	Henkilöstön saatavuus, työhyvinvointi, työkyvyn heikkeneminen	11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTIÖT 16 RAUHIA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO
Ilmastokriisin estämis- ja sopeuttamistoimien epäonnistuminen	Ilmastokriisi, sään ääri-ilmiöt, sopeutuminen, pitkäaikais-seuraukset	13 ILMASTOTEKOJA 15 MAANPÄÄLLINEN ELÄMÄ 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTIÖT 3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA
Syrjäytyminen ja segregaaion kiihtyminen	Alueiden eriytyminen, huonosisuus, asukkaiden hyvinvointi, ylisukupolvinen syrjäytyminen	10 ERIARVOISUUDEN VÄHENTÄMINEN 3 TERVEYTTÄ JA HYVINVOINTIA 16 RAUHIA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTIÖT
Suurten muutoshankkeiden epäonnistuminen	Organisaatio- ja toimintatapa-muutokset, järjestelmähankkeet	16 RAUHIA, OIKEUDENMUKAISUUS JA HYVÄ HALLINTO 11 KESTÄVÄT KAUPUNGIT JA YHTIÖT

kokenut parisuhdeväkivaltaa. THL:n Kouluterveyskyselystä vuodelta 2023 käy ilmi, että noin yksi viidestä neljäs- ja viidesluokkalaisesta helsinkiläisestä pojasta on kokenut fyysistä väkivaltaa edellisen vuoden aikana. Lähes puolet helsinkiläisistä kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisista tytöistä on kokenut henkistä väkivaltaa heistä huolta pitävien aikuisten taholta.

Pieni osa väkivallasta päätyy rikostilastoihin, ja vain osa hakee apua väkivaltaan. Tilastokeskuksen rikos- ja pakkokeinotilastoista käy ilmi, että Helsingissä viranomaisten tietoon tulleita yli 18-vuotiaita pari- ja lähisuhdeväkivallan uhreja on tilastoitu 1214 vuonna 2023. Miehiä tilastoitiin 9 prosenttia enemmän ja naisia 3 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Uhreista naisia oli 70 prosenttia ja miehiä 30 prosenttia. 0–17-vuotiaita uhreja tilastoitiin 334. Tämä oli 28 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Tyttöjä ja poikia tilastoitiin saman verran. Vuonna 2023 Helsingissä toimivissa turvakodeissa autettiin 1511 asiakasta.

Helsingin kaupungilla toimii lähisuhdeväkivallan ehkäisytyöryhmä, jonka tehtävä on edistää lähisuhdeväkivallan vastaisia toimia. Työryhmään kuuluu kaupungin toimijoiden lisäksi lähisuhdeväkivaltaan erikoistuneita järjestöjä ja viranomaisia. Työryhmä valmistelee vuosittain viestintäkampanjoita kuntalaisille ja koulutuksia ammattilaisille. Helsingin kaupungilla toimii lisäksi lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön koordinaattori, jonka johdolla kaupungille on laadittu kansliapäällikön hyväksymä Lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma 2024–2025. Ohjelmassa kuvataan väkivallan ilmiötä, tilannekuvaa Helsingissä ja miten kaupunki paremmin vastaa kansallisiin ja kansainvälisiin velvoitteisiin. Ohjelmaan on kirjattu useita toimenpiteitä lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi.

Yhtenä toimenpiteenä Helsinki on käynnistänyt lähisuhdeväkivaltatyön avainhenkilöverkoston, jossa kunnan ja järjestön yhteistyöllä koulutetaan avainhenkilöitä tunnistamaan väkivaltaa ja auttamaan lähisuhdeväkivallan osapuolia. Avainhenkilöistä koostuvaa verkostoa ylläpidetään työryhmän ja koordinaattorin toimesta. Lähisuhdeväkivaltakoordinaattorin roolin projektimaisuus estää pitkäjänteistä kehittämistyötä.

Onnistumiset:

- Alueellista yhteistyötä eri toimijoiden välillä on kehitetty osana Bloomberg–Harvard-kehittämistyötä.
- Lasten ja nuorten kokemustiedon hyödyntämiseen on löydetty parempia tapoja.
- Toisen asteen jengiytymisen ja rikollisuuden vähentämisen hankkeessa toteutetun liikunta-coach-nuorisotyöntekijä-työparityöskentelyn avulla on parannettu oppilaitosturvallisuutta, lisätty opiskelijoiden tunne- ja vuorovaikutustaitoja sekä vähennetty konfliktitilanteita ja oppilaitosten turvallisuuspoikkeamia. Tietyissä toimipaikoissa on ollut erityinen painopiste oppivelvollisuusikäisissä ja syrjäytymisvaarassa olevissa tai vähemmistöön kuuluvissa nuorissa, samoin nuorissa, joilla on riski väkivaltaiseen tai rikolliseen käytökseen. Opiskelijoita on saatu kiinnitetyksi paremmin opiskeluun, samoin vähennettyä yksinäisyyttä sekä eriarvoisuuden kokemusta ja alueellisen eriytymisen vaikutusta.

Kehityskohteet:

- Segregaatioon liittyvät turvallisuusongelmat ovat kasvussa kaupungin monista toimista huolimatta.
- Lasten ja nuorten kokema lähisuhdeväkivalta on kasvanut. Liian moni helsinkiläinen kokee lähisuhdeväkivaltaa tai muuta fyysistä ja henkistä väkivaltaa.
- Kaupungin työntekijöiden kohtaamat väkivalta-tilanteet työtehtävissä ovat kasvussa.

Ohjelmat ja verkkosivut:

[Helsingin kaupungin lähisuhdeväkivallan ehkäisyn toimintaohjelma 2024–2025 PDF](#) >

[Tunnista väkivalta](#) >

[Lähisuhdeväkivallan ehkäisy](#) >

Osallisuus

Osallisuus on kuulumista ja kuulluksi tulemistä. Helsingissä osallisuuden periaatteiksi on kirjattu yksilöiden ja yhteisöjen osaamisen ja asiantuntijuuden hyödyntäminen, omaehtoisen toiminnan mahdollistaminen sekä yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luominen. Osallisuuden kokemus vahvistaa kansalaisten luottamusta viranomaisten toimintaa ja yleisesti yhteiskunnallisia toimintoja ja palveluita kohtaan. Se auttaa hyväksymään yhteisesti luotuja sääntöjä ja käytäntöjä ja ymmärtämään erilaisten näkökulmien perusteluita. Osallisuuden edistäminen liittyy erityisesti tavoitteisiin SDG 10 eriarvoisuuden vähentäminen, SDG 11 kestävät kaupungit ja yhteisöt ja SDG 16 rauhaa ja oikeudenmukaisuutta, joissa tuodaan esiin yhdenvertaiset osallistumismahdollisuudet, asukkaiden osallistaminen kaupungin suunnitteluun sekä osallistava päätöksenteko.

Globaalisti tarkasteltuna kaupunkilaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet ja vuorovaikutus ovat Helsingissä hyvällä tasolla. Kaupunkilaisten osallisuus on kuvattuna kaupunkistrategiassa ja sille on asetettu useita tavoitteita. Helsingin vuonna 2017 hyväksytyssä osallisuus- ja vuorovaikutusmallissa tavoitteena on päätöksenteon avoimuuden lisääminen sekä asiakas- ja käyttäjälähtöisyyden näkökulmien vahvistaminen palveluiden kehittämisessä.

Helsingiläisillä on monia mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua

Viime vuosina Helsinki on ottanut harppauksia eteenpäin osallisuuden edistämiseksi. Asioita tarkastellaan yhä enemmän toimialat ylittävänä kokonaisuuksina, tietoa ja osaamista jaetaan ja toimivia käytäntöjä otetaan yhteiseen kokeiluun. Osallisuus- ja vuorovaikutusmallin tavoitteita ja näkökulmia konkretisoidaan strategiakausittain tehtävässä kaupunkiyhteisössä osallisuussuunnitelmassa. Vuosille 2023–2025 laaditut osallisuussuunnitelmat kytkeytyvät kolmeen tavoitteeseen: osallisuuskokemuksen lisääminen, osallisuusosaamisen – ja ymmärryksen kehittäminen sekä moniäänisyyden vahvistaminen.

Helsingin kaupunki on lisännyt henkilöstön tietoisuutta ja osaamista osallisuudesta ja vuorovaikutuksesta. Kaupungin intrasivustolle on kerätty tietoa ja menetelmiä kaupunkilaisten kohtaamiseen ja mukaan ottamiseen. Sivuilta löytyy myös tukea osallisuusviestintään ja eri kohderyhmien tavoittamiseen. Samoista teemoista on tuotettu koko kaupungin henkilöstölle suunnattu osallisuuden oppimiskokonaisuus, jota hyödynnetään henkilöstön perehdyttämisessä ja taitojen syventämisessä käytännön työssä. Henkilöstön osallisuusosaamista on kehitetty myös toimialakohtaisesti, esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan teemana on ollut digitaalinen osallisuus.

Kaupunki on selkeyttänyt viestintää kaupunkilaisille osallistumisen mahdollisuuksista kokoamalla tietoa yhteen osallistu.hel.fi-sivustolle. Sivustolta löytyy tietoa erilaisista mahdollisuuksista osallistua kaupungin kehittämiseen ja päätöksentekoon sekä tuesta yhdessä tekemiseen.

Kaupunkilaisten mukaan ottaminen palveluiden kehittämiseen ja käyttäjämääräyksen kerääminen ovat tärkeä osa kaupungin kehittämis- ja osallisuustyötä. Kaupungin tarjoamien palveluiden haasteena on kutsua mukaan ja tarjota palveluita uusille kohderyhmille ja tavoittaa ne, joilla on esteitä palveluun hakeutumisessa ja jotka eivät vielä käytä nykyisiä palveluita. Koko palveluketjun tulee huomioida kaupunkilaisten moninaiset tarpeet ja toiveet, sekä erilaiset esteet käyttää ja osallistua nykyisiin palveluihin. Näiden kohderyhmien tunnistaminen ja osallistaminen on kaupungissa jatkuvan kehittämistyön kohteena.

Palveluita, asiakaskokemusta ja tiloja suunnitellaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa palvelumuotoilun ja yhteiskehittämisen avulla. Uusimpia kohteita, joissa on tehty paljon yhteiskehittämistä ovat Kalasataman kirjasto sekä Stoa kulttuurikeskuksen laajennus ja visio-työ. Palveluiden asiakaskokemuksen kehittämisestä hyvänä esimerkkinä ovat kaikkiin kirjastoihin luodut turvallisen tilan periaatteet. Kaupungin eri palveluissa toimii kokemusasiantuntijoita ja niissä järjestetään vertaistoimintaa. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala on käynnistänyt kehittämistyön, jonka tavoitteena on tehdä kokemusasiantuntija- ja vertaistoiminnasta helposti käynnistettävää ja koordinoitavaa.

Asiakasraadit ja yhteiskehittäjäryhmät ovat vaikiintumassa kaupungin palveluissa ja niitä on hyödynnetty esimerkiksi kirjastojen, terveysasemien ja vammaispalveluiden kehittämistyössä. Kaupungin palveluita kehitetään vuorovaikutuksessa käyttäjien ja sidosryhmien kanssa erilaisissa yhteistyöfoorumeissa, kuten nuorisjärjestöjen Helsinki-teamissa, liikuntaseurojen seuraparlamentissa ja kirjastojen Kirjastoheimossa. Merkittävä sidosryhmä ovat avustusten piirissä olevat järjestöt, yhteisöt ja taiteilijat, joiden kanssa yhteistyötä kehitetään jatkuvasti.

Merkittävässä kaupunkiympäristöön liittyvissä suunnittelu- ja toteutushankkeissa kaupunkilaisia kuullaan erilaisin digitaalisiin menetelmin ja asukastilaisuuksissa. Isommissa hankkeissa kootaan kaupunkilaisista raati, joka tapaa useaan kertaan asiantuntijoiden kanssa suunnittelun tai hankkeen toteutuksen aikana ja tekee kehittämissuhteita. Raatiin valitaan mahdollisimman monipuolinen kaupunkilaisten joukko.

Osallisuus tulee lähelle kaupunkilaista omalla asuinalueella

Helsinki tukee kaupunkilaisten osallistumista alueellisesti ja kaupungissa toimii useita ammattiryhmiä,

jotka tukevat kaupunkilaisten osallistumista eri asuinalueilla.

Kaupungissa on viisi yhdyskuntatyöntekijää, joihin kaupunkilainen voi ottaa yhteyttä, kun haluaa parantaa oman asuinalueensa viihtyvyyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia. Seitsemän stadiluotsia tukevat kaupunkilaisia sekä eri toimijoita osallistumis- ja vaikuttamisasioissa sekä yhdessä toimimisessa alueelliset tarpeet huomioiden. Stadiluotsit toimivat seitsemällä suurpiirillä, ja työn painopisteinä ovat alueellinen verkostoyhteistyö, kaupunkilaisten osallisuutta tukevien toimintamallien kokeilut sekä yhdenvertaisten osallistumisen mahdollisuuksien tukeminen. Noin 20 alue- ja osallisuusohjaajaa vastaa nuorten kuulemisesta ja osallistumisesta palveluiden suunnitteluun ja nuorten omien vaikuttamistoimenpiteiden edistämistä, lisäksi aluekirjastoissa on osallisuudesta vastaavia työntekijöitä. Kaupungissa toimii myös kolme yritysluotsia, jotka tukevat yrityksiä löytämään oikeat yhteistyökumppanit ja verkostot ja auttavat myös lupa-asioissa.

Helsingin kaupunki ylläpitää yhdeksää alueellista yhteisötaltoa eri puolilla kaupunkia. Yhteisötalot toimivat alueensa avoimina matalan kynnyksen olohuoneina ja harrastuspisteinä, jonne kaikki ovat tervetulleita.

Helsingissä tuetaan kaupunkilaisten arjen sujumista ja kiinnostumista kaupunkiin antamalla erilaisia neuvontapalveluja. Kaupungin yleisneuvonta Helsinki-info tarjoaa neuvontapalveluja kolmessa toimipisteessä eri puolilla kaupunkia sekä lisäksi puhelimella ja chatissa. Neuvontatyötä tekeville on kehitetty erilaisia työkaluja osaamisen tueksi sekä tiivistetty monikielisen viestinnän ja neuvonnan yhteistyötä useammassa hankkeessa. Helsingissä toimi vuosina 2020–2024 Avoin ovi palveluihin -hanke, joka keskittyi neuvontapalvelujen kehittämiseen erityisesti vieraskielisten asiakkaiden näkökulmasta.

Alueellista vuoropuhelua ja kehittämistä on tukenut myös osallistuva budjetointi, jota Helsinki on toteuttanut vuodesta 2018 lähtien. Helsingin osallistuva budjetointi on nimeltään OmaStadi ja se toteutetaan kokonaisuudessaan digitaalisella alustalla. Vuosien 2018–2024 aikana kaupunkilaiset ovat voineet ideoida ja päättää siitä, miten kaupunki käyttää yli 22 miljoonaa euroa. Osallistuvasta budjetoinnista on toteutettu 164 hanketta eri puolille kaupunkia. Helsinki on vuonna 2022 uudistanut osallistuvan budjetoinnin prosessin kokonaan ja onnistunut tavoitteessaan tehdä prosessista yksinkertaisempi osallistua ja toteuttaa sekä kokonaiskestoltaan lyhyempi.

Kaupunkilaiset kokevat omien vaikuttamisen mahdollisuuksiensa lisääntyneen osallistuvan budjetoinnin myötä ja ovat kiinnostuneempia kaupungin toiminnasta ja kiinnostuneempia vaikuttamaan päätöksentekoon. Osallistuva budjetointi OmaStadi on tuonut kaupunkiin monia uusia kaupunkilaisten ideoimia palveluita, erityisesti liikuntapalveluihin. Osallistuva budjetointi onkin lisännyt innovatiivisuutta kaupungin palveluissa ja lisäksi tuonut läpinäkyvyyttä päätöksentekoon. Se on myös tiivistänyt eri toimialojen ja palveluiden keskinäistä yhteistyötä. Esimerkkinä hyvästä yhteistyöstä voidaan pitää peruskoululaisten kaikkien ikäryhmistä aktiivisinta osallistumista OmaStadiin.

Digitaalinen osallisuus lisää päätöksenteon läpinäkyvyyttä

Helsinki tarjoaa kaupunkilaisten käyttöön digitaalisia alustoja ja työkaluja, joiden avulla he voivat osallistua kaupungin palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen ajasta ja paikasta riippumatta. Kaupungilla on digiosalisuuden tiekartta, jonka avulla kehitetään, edistetään ja tuetaan digitaalisten osallisuusalustojen käyttöä kaupungissa. Digitaaliset osallisuusalustat ja palautejärjestelmä tuottavat kaupungille dataa, jota voidaan hyödyntää kaupungin palveluiden kehittämisessä.

Osallistuminen digialustoilla edellyttää riittäviä taitoja ja soveltuvia laitteita, eikä kaikilla asukkailla ole niitä käytettävissä. Kaupungin tarjoamat digituen palvelut

toimipisteissä ja etädigitukena mahdollistavat sen, että osallistumisen esteitä saadaan madallettua. Digituen keskeisiä tavoitteita ovat maksuttoman digituen saata-
vuuden laajentaminen ja tunnettuuden lisääminen.

Sovittelu tukee nuoria toimimaan oikeudenmukaisesti

Helsingin kaupunki järjestää laajaa rikos- ja riita-asioiden sovittelua. Rikos- ja riita-asioiden sovittelu on maksuton ja vapaaehtoisuuteen perustuva lakisääteinen kuntalaispalvelu rikoksen tai riidan osapuolille. Sovittelun tarkoitus on tuoda muodollisen oikeusprosessin rinnalle tai vaihtoehdoksi ratkaisuja rikokseen tai riitaan. Sovittelutapaamisessa osapuolet voivat puhua välillään tapahtuneesta rikoksesta tai riidasta sovittelijoiden ohjaamana ja sopia siitä, miten vahingot korvataan.

Helsingin kaupungin sovittelutoiminnan kehittämiskärki kohdentuu alaikäisten sovitteluprosesseihin. Tavoitteena on päästä varhaisessa vaiheessa ratkaisemaan erilaisia konflikteja ja vahingontekoja ja tätä kautta vaikuttaa nuorten kykyyn ja ymmärrykseen toimia omilla yhteisöissään ja yhteisissä tiloissa sovinnollisesti ja oikeudenmukaisesti. Tavoitteeseen liittyviä toimenpiteitä ovat muun muassa kaupunkitasoinen yhteistyösopimus rikoksilla oireilevien nuorten parissa työskentelevien kanssa, henkilöstön kouluttaminen sekä nuorten työkorvausmahdollisuuksien kehittäminen.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on tuottanut yhdessä poliisin kanssa laajan materiaalipaketin varhaiskasvatus- ja oppilaitoshenkilöstölle poliisin, lastensuojelun ja sovittelutoiminnan kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Neuvostot edistävät eri väestöryhmien osallisuutta

Vanhusneuvosto ja vammaisneuvosto edistävät ikääntyneiden, vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten yhdenvertaisuutta ja osallisuutta Helsingissä. Neuvostot vaikuttavat kaupungin toiminnan suunnitteluun, valmisteluun ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä hyvinvointiin, terveyteen, osallisuuteen, elinympäristöön, asumiseen, liikkumiseen tai päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseen.

Helsingin nuorisoneuvosto huolehtii siitä, että nuoria kuunnellaan Helsingin päätöksenteossa sekä kaupungin toimialojen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja seurannassa. Nuorisoneuvosto laatii nuoria koskevista asioista kannanottoja ja lausuntoja, joilla tuodaan esille nuorten ääni kaupungin päätöksenteossa. Helsingin vaaleilla valitulla nuorisoneu-

vostolla on puhe- ja läsnäolo-oikeus lautakuntien ja kaupunginvaltuuston kokouksissa.

Vapaan kansalaistoiminnan tukeminen

Helsinki on alusta vapaalle kansalaistoiminnalle, jossa yhdessä tekeminen ja järjestäoloitteisuus on keskiössä. Kaupunki avustaa helsinkiläisiä järjestöjä, yhteisöjä ja asukasryhmiä vuosittain lähes 40 miljoonalla eurolla. Helsingissä järjestöyhteistyötä edistetään verkostomaisella mallilla. Kaupunki haluaa tiivistää kumppanuutta järjestökentän kanssa ja tehdä säännöllistä yhteistyötä kaupunkitasoisesti. Kaupungin eri toimialat ovat tiivistäneet yhteistyötä järjestöjen kanssa ja esimerkiksi kasvatuksen ja koulutuksen toimiala on laatinut järjestöyhteistyön vuorovaikutusrakenteiden mallin, jossa kuvataan kattavasti erilaisen toimijoiden ja järjestöjen kanssa tehtävää kumppanuus- ja yhteistyötä lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Kaupungissa toimii kaupunkitasoinen järjestö- ja avustustoiminnan ohjausryhmä, joka valmistelee ja koordinoi järjestöyhteistyön kokonaisuuden toimeenpanoa ja vuorovaikutusta. Järjestöjen osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia edistetään Helsingissä järjestöneuvottelukunnassa, joka kokoaa yhteen Helsingissä toimivia järjestöjä ja luottamushenkilöitä sekä kaupungin keskushallinnon ja toimialojen asiantuntijoita. Kaupunki järjestää myös vuosittain avoimia tilaisuuksia järjestöille, joissa edistetään järjestöjen keskinäistä sekä järjestöjen ja kaupungin työntekijöiden välistä mahdollisuutta verkostoitua ja osallistua kaupungin kehittämistyöhön. Tämän lisäksi järjestämme koulutusta järjestöille vahvistaaksemme järjestöjen omavaraisuutta, yleishyödyllisyyttä ja vaikuttavuutta.

Lasten ja nuorten osallisuus

Helsinki on sitoutunut edistämään lasten ja nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia ja on asettanut kaupunginhallituksen hyväksymät kaupunkiyhteiset tavoitteet niiden edistämiseen. Helsinki tarjoaa nuorille monipuolisia vaikuttamisen mahdollisuuksia ja kanavia. Helsingissä toimii vaaleilla valittu nuorisoneuvosto. Nuorten osallistuvaan budjettiin eli Nuorten budjettiin osallistuu vuosittain noin 10 000 13–17-vuotiasta nuorta. Nuorten Ääni -toimitus tuo nuorille tärkeitä yhteiskunnallisia asioita esille Suomen suurimmissa medioissa. Nuorten omaehtoista toimintaa tuetaan esimerkiksi Sponssi!-avustuksella. Nuorten aloitekanavan kautta nuoret voivat saada äänensä kuuluviin kaupungin päätöksenteos-

sa. Uusi seurafoorumi tuo lasten ja nuorten äänen esiin liikuntapalveluiden kehittämisessä. Vuonna 2023 käynnistettiin säännölliset Lasten ja nuorten ääni kuuluu! -tapahtumat, joissa apulaispormestarit ja toimialojen johtajat käyvät keskustelua lasten ja nuorten kanssa. Tapaamisten tavoitteena on vahvistaa vuorovaikutusta ja kaupungin johdon ymmärrystä lasten ja nuorten kokemuksista ja ajatuksista. Vuonna 2023 valmistui Muistitko lapset ja nuoret? -suunnitelutyökalu, joka tarjoaa kaupungin työntekijöille tukea lasten ja nuorten kuulemiseen ja mukaan ottamiseen.

Varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävä työ on tärkeä osa lasten ja nuorten osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollisuuksien edistämistä. Oppijoiden osallisuuden edistämiseksi perheet ovat keskeisessä roolissa. Toimiva ja aidosti keskusteleva yhteys kotien, päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten kanssa tukee oppijoiden hyvinvointia ja on myös voimavara oppimiselle. Kouluille ja oppilaitoksille on tarjolla dialogisuutta vahvistavia koulutuksia sekä tukimateriaalia, joiden avulla yhteisöt voivat yhdessä pohtia, miten nähdäksi ja kuulluksi tuleminen, myönteinen toiminta ja yhteisöön kiinnittyminen toteutuvat oppijoiden, huoltajien ja työntekijöiden arjessa ja toiminnassa. Stadin ammattiopiston Myllypuron toimipaikan ja Myllypuron alueen peruskoulujen välille rakennettu koulukumppanuus ja sen tapahtumat (mm. Ota opiskelupaikka vastaan -tilaisuus kesällä) ovat tarjonneet huoltajille ja siirtymävaiheessa oleville oppijoille konkreettisen mahdollisuuden tutustua lähiseudun oppilaitoksen henkilöstöön. Tämä on lisännyt turvallisuutta ja luottamusta oppilaitoksia kohtaan, taannut ymmärryksen uusien oppijoiden mahdollisista tuen tarpeista sekä käynnistänyt huoltajayhteistyötä ennen toisen asteen opintojen aloitusta varmistaen kodin ja oppilaitoksen yhteistyön jatkuvuutta. Helsingin lukioissa ja Stadin ammattiopistossa toimivat opiskelijoiden osallisuutta edistävät erilliset foorumit (lukioissa Advisory Board, Stadin AO:ssa Vaikuttajafoorumi).

Tavoitteiden kaupunkiyhteisestä edistämisestä ja seurannasta vastaa Lasten ja nuorten osallisuuden ohjausryhmä, jossa on edustajia jokaiselta toimialalta. Kouluissa ja oppilaitoksissa lasten ja nuorten osallisuuden toteutumista seurataan vuorovuosina toteutettavien kouluterveyskyselyn ja asiakaskokemuskyselyjen avulla sekä erilaisissa hyvinvointikyselyissä. Lisäksi kouluille ja oppilaitoksille on kehitetty työkaluja arjen osallisuuden kokemuksen mittaamiseksi. Työkalujen avulla kartoitetaan lukuvuoden aikana oppijoiden osallisuuden kokemuksia, hyvinvointia ja tuen tarpeita. Osana UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -työtä Helsingin eri toimialoilla on vuosien 2023–2024 aikana pilotoitu erilaisia tapoja kerätä ja hyödyntää palautetta ja kokemustietoa lapsilta ja nuorilta.

Onnistumiset:

- Helsinki on kehittänyt erilaisia osallistumismenetelmiä, ja ne ovat laajasti käytössä niin palvelujen kehittämisessä kuin päätöksenteon valmistelussa. Digitaalista osallistumista ja digi-tukea on kehitetty aktiivisesti.
- Osallistuva budjetointi on saavuttanut vakaan paikan kaupungin osallisuusmenetelmien joukossa ja vahvistanut läpinäkyvyyttä kaupungin päätöksenteossa ja kaupunkilaisten osallistumisen mahdollisuuksia.
- Kaupungin osallisuus- ja vuorovaikutustyö on entistä tavoitteellisempaa ja johdetumpaa. Kaupunginkanslia ja toimialat ovat tehneet yhdessä osallisuussuunnitelmat, joissa ovat kirjattuina sekä kaupunkiyhteiset että toimialakohtaiset tavoitteet ja toimenpiteet.
- Kaupunkiin on perustettu järjestöneuvottelukunta keväällä 2023 ja kaupungin uusi järjestöyhteistyön malli on antanut selkeän rakenteen ja tavoitteet järjestövuorovaikutukselle.
- Osallisuusviestintä on kehittynyt ja laajentunut. Kaikille kaupungin työntekijöille suunnatut osallisuuden ja vuorovaikutuksen intrasivu sekä koulutuskokonaisuus vahvistavat kaupungin kykyä ottaa kaupunkilaiset mukaan kehittämiseen ja monipuolistavat kaupunkilaisten mahdollisuuksia osallistua.

Kehityskohteet:

- Monikanavaisten osallistumisen mahdollisuuksien kehittäminen edelleen yhdistellen digitaalisia ja kasvokkain tapahtuvia osallistumisen tapoja.
- Kaupunkilaisten osallistumisen ja vaikuttamisen mahdollisuudet kaupungin kestävyys- ja ympäristötyöhön.
- Poikkihallinnollinen yhteistyö asukkaiden paikallisen toimijuuden mahdollistamisessa.

Ohjelmat ja verkkosivut:

[Tietoa osallisuudesta Helsingissä](#) >

Liikenteen ilmastopaneeli

Vuonna 2024 ensimmäistä kertaa toteutetussa Liikenteen ilmastopaneelissa tavalliset helsinkiläiset pohtivat asukkaiden näkökulmasta, miten liikkuminen on tulevaisuudessa sujuvaa ja reilua kaikille: eri alueilla asuville, erilaisissa perhetilanteissa eläville, eri liikennemuotoja käyttäville ja eri tulotason kaupunkilaisille.

Panelistit saivat tietoa liikenteen päästöistä ja niiden vähentämisestä Helsingissä, kuulivat asiantuntijoita ja työskentelivät pienryhmissä. Paneeli tapasi kahtena lauantaina ja kahtena arki-iltana touko-elokuussa 2024. Paneeli teki lausuman, jonka se esittelee kaupungin päätöksentekijöille.

5 000 helsinkiläistä täysi-ikäistä sai satunnaisotannalla kutsun paneeliin. Kiinnostuneet vastasivat

kyselyyn, jonka perusteella kaupunki kokosi paneeliin 64 henkilön monipuolisen ryhmän anonyymisti. Valintakriteerit ja paneelin lopulliset osallistujat vastaavat Helsingin väestöpohjaa. Paneeliin kutsuttiin lisäksi edustajat Helsingin vanhus-, vammais- ja nuorisoneuvostoista.

Paneeli keskusteli kaupunkilaisten arkeen vaikuttavista asioista, kuten suunnitelluista polttomoottoriautojen käyttörajoituksista rakentavasti. Liikkuminen eri liikennemuodoilla niukassa katutilassa on Helsingissä jakanut kaupunkilaisia voimakkaasti muilla tavoilla tuotetuissa keskusteluissa.

[Lue lisää >](#)

Kulttuuri

YK:n Agenda 2030 -toimintaohjelmassa kulttuuri on integroitu osaksi kestävän kehityksen tavoitteita. Erityisesti tavoitteet, jotka liittyvät koulutukseen (tavoite 4), sukupuolten tasa-arvoon (tavoite 5), eriarvoisuuden vähentämiseen (tavoite 10) ja kestävien kaupunkien ja yhteisöjen luomiseen (tavoite 11), ottavat huomioon kulttuuriperinnön ja kulttuurisen monimuotoisuuden merkityksen. Kulttuuri itsessään on yksilöiden hyvän elämän ja yhteisöjen elinehto. Toisaalta kulttuurin ja luovuuden keinoin voimme löytää ratkaisuja myös kestävyyskriisiin. Kestävän kehityksen näkökulmasta kulttuurilla on erityinen rooli seuraavien teemojen edistäjänä.

- 1.** Kulttuurin ja taiteen rooli yhteiskunnassa: kulttuurinen kestävyys tunnustaa, että kulttuurilla ja taiteella on rooli sosiaalisen koheesion, identiteettien ja yhteisöllisyyden edistäjänä. Kulttuuri luo yhteisöille ja yksilöille identiteettiä, merkityksiä ja toimii suunnannäyttäjänä. Kulttuurin avulla vahvistamme niin yksilöiden kuin yhteisöjen hyvinvointia.
- 2.** Kulttuurinen monimuotoisuus: Kestävä kehitys edellyttää, että kulttuurinen monimuotoisuus tunnustetaan ja sitä vaalitaan. Tämä liittyy siihen, miten erilaiset kulttuurit voivat kukoistaa ja säilyttää identiteettinsä globalisaation ja muiden muutosten keskellä.

- 3.** Luovuus ja kulttuurinen innovaatio: Kulttuuri ja luova toiminta nähdään voimavaroina, jotka voivat edistää kestävästä talouskehityksestä ja parantaa elämänlaatua. Kulttuurin keinoja hyödynnetään kestävässä Helsingin rakentamisessa niin muotoiluun kuin luovien menetelmien avulla.
- 4.** Kulttuuriperinnön suojelu: Kulttuurisesti kestävä kehitys tulee ottaa huomioon materiaalisesta ja aineettomasta kulttuuriperinnön säilyttäminen tuleville sukupolville. Esimerkiksi historialliset rakennukset, perinteet ja kielet ovat keskeisiä osia kulttuuriperintöä. Helsingissä kulttuuriympäristöohjelma linjaa lainsäädännön ohella, miten arvokkaat kulttuuriympäristöt huomioidaan ja säilytetään sekä toisaalta hyödynnetään voimavarana kaupungin kasvaessa ja tiivistyessä.

YK:n kestävän kehityksen tavoitteet siis tunnustavat kulttuurin roolin kestävän kehityksen edistämiseksi, vaikkakaan se ei ole erillinen neljäs pilari alkuperäisessä kestävä kehityksen määritelmässä. Tässä raportissa kuvaamme Helsingin kaupungin roolia edistää ja tukea kulttuuria osana kestävä kehitystä. Seuraavassa kappaleessa esittelemme kaupungin kulttuuripalveluita ja kulttuurin edistämisen työtä yllä olevan teemoittelun avulla. Sen jälkeen käymme läpi kaupungin lähestymistä muotoiluun ja kulttuuriperintöön.

Taide ja kulttuuri auttavat kohtaamaan ja muuttamaan tulevaisuuden

Kulttuuri ja taiteella on roolinsa Helsingissä: ne luovat ja vahvistavat yhteisöjen ja yksilöiden identiteettiä ja merkityksiä ja toimivat kompassina tulevaisuuteen. Kulttuurin avulla vahvistamme niin yksilöiden kuin yhteisöjen hyvinvointia. Helsingissä kulttuurin tarjonta on muuta maata runsaampaa ja kulttuurin alueellinen saavutettavuus on Helsingissä todella hyvä (Suomen virallinen tilasto 2021). Kulttuuritarjonnan runsaus liittyy kaupungin kokoon ja pääkaupunkistatukseen. Vuonna 2023 Helsingin kaupungin kulttuuripalveluiden tarjonta elpyi jo lähelle koronaviruspandemiaa edeltänyttä aikaa. Kaupunginorkesteri, kulttuurikeskukset, kaupunginmuseo sekä muu kulttuuripalveluiden toiminta houkuttelivat kävijöitä palaamaan kulttuuritapahtumien pariin. Vuonna 2023 ne tavoittivat yhteensä 1,2 miljoonaa kävijää, mikä on noin 1,8 käyntiä helsinkiläistä kohti, kun luku ennen koronapandemiaa vuonna 2019 oli noin 2,5 käyntiä jokaista helsinkiläistä kohti. Kirjastojen kävijämäärät kasvoivat vuonna 2023 24 prosenttia edellisvuodesta.

Helsingiläiset ovat pääkaupunkiseudun muita asukkaita ahkerampia kulttuurin kuluttajia, mutta koulutusryhmien väliset erot ovat suuret myös pää-

kaupungissa, selviää vuonna 2021 toteutetussa Pääkaupunkiseudun hyvinvointikyselyssä. Kun joka toinen korkea-asteen tutkinnon suorittaneista käy vähintään kerran kuukaudessa taide- tai kulttuuritilaisuudessa tai -tapahtumassa, on vastaava osuus perusasteen koulutuksen saaneilla vain 15 prosenttia. Sen sijaan tulotaso ei ole yhteydessä kulttuurin kuluttamiseen. Ryhmämuotoinen kulttuurin harrastaminen on itse asiassa pienituloisilla jopa yleisempää kuin parempituloisilla. Muu tutkimusnäyttö on nostanut kulttuuripalveluiden ulkopuolelle jäävinä ryhminä erityisesti matalasti koulutetut ja pienituloiset nuoret, sekä miehet, jotka käyvät kulttuuritilaisuuksissa naisia harvemmin.

Kasautuva tutkimusnäyttö viittaa siihen, että taiteella ja kulttuurilla olisi kausaalisia hyvinvointivaikutuksia. Vaikutusmekanismeja on useita, ja osin vaikutukset kulkevat terveyskäyttäytymisen kautta, sillä kulttuuria harrastavien elintavat ovat kulttuuria välttäviä terveemmät. Tulosten valossa terveydentilan heikkeneminen edellisen vuoden aikana vähensi sekä kulttuuritapahtumissa käymistä että kulttuurin ryhmäharrastusta. Tulokset kertovat siitä, että

taidetta ja kulttuuria tulisi olla tarjolla myös – ja ehkä erityisesti – erilaisten hyvinvointihaasteiden kanssa kamppaileville.

Helsingin kaupunki toimii yhteistyössä kulttuurin tekijöiden ja taiteilijoiden kanssa jakaen vuosittain noin 18 miljoonaa euroa tukea taide- ja kulttuuritoiminnan järjestämiseen. Lisäksi kaupunki avustaa taiteen perusopetusta antavia oppilaitoksia. Kaupunki on kohdentanut valtionperintörahoja vuonna 2024 yhteensä kaksi miljoonaa euroa ikääntyneiden liikkumisen ja kulttuuritoiminnan edistämiseen. Avustetuissa hankkeissa vahvistetaan iäkkäiden ihmisten osallisuutta ja aktiivista toimijuutta. Avustusten myöntämisen kriteereissä on mukana sekä tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden että ekologisuuden huomioiminen toiminnan järjestämisessä.

Kirjastot kulttuurin selkärangana ja kulttuurikeskukset alueiden sydäminä

Helsingin kaupungin laajalle levittänyt kirjastolaitos palvelee monipuolisesti kaikkia helsinkiläisiä lähes kaikilla asuinalueilla. Kirjastot ovat eräänlainen kulttuurin selkäranka – ne ovat helposti saavutettavia ja

maksuttomia kohtaauspaikkoja, joista löytyy tiedon lisäksi kulttuurielämyksiä, välineitä erilaiseen harrastamiseen ja tiloja kokoontumiseen. Helsingissä on 37 aluekirjastoa, kaksi kirjastoautoa ja näiden lisäksi kaksi potilaskirjastoa ja viisi palvelupistettä palvelutaloissa. Kirjasto on kyennyt uusiutumaan kaupungin muutoksen mukana. Helsinkiläisiä palvelee myös muun muassa monikielinen kirjasto ja E-kirjasto, josta löytyy tuhansia kirjoja, lehtiä, elokuvia, musiikkia, kursseja ja tietokantoja. Kirjasto on tärkeä oppimisen ja lukutaidon ylläpitämisen paikka, joka palvelee kaupunkilaisia aina vauvaiästä vanhuuteen.

Kulttuurikeskukset ovat levittäytyneet neljälle Helsingin asuinalueelle. Kantakaupungin alueella toimivat lastenkulttuurin keskus Annantalo ja monimuotoiseen kulttuurin ja taiteeseen keskittyneet Savoy ja Caisa. Alueellisten kulttuurikeskusten tulevaisuuden roolia, tehtävää ja toimintatapaa on rakennettu vuodesta 2023 alkaen visiotyössä, johon on osallistunut noin 2 400 kaupunkilaista. Asukkaiden näkemykset ovat visiotyössä tulevaisuuden suunnittelun perusta. Kaupunkilaisten ja muiden sidosryhmien tarpeena ovat kulttuurikeskukset, jotka toimivat yhteisöllisyyttä vahvistavina kohtaamispaikkoina ja nostavat esiin alueensa tarinoita, ylpeydenaiheita ja kulttuureja.

Kulttuurikeskusten tulevaisuuden visioon osallistuneet kaupunkilaiset kaipasivat eri ryhmille selkeästi kohdistettuja kulttuurielämyksiä sekä liikkumista ja luovaa tekemistä, johon osallistuminen on tehty mahdollisimman helpoksi.

Nykyistä alueellista kulttuuritarjontaa täydentää myös Helsingin malli, jonka tavoitteena on tasapainottaa ja monipuolistaa kaupunginosien taide- ja kulttuuritarjontaa. Kolmannella hankekaudella 2022–2024 toiminta kohdennettiin Tapulikaupunki–Suutarilan, Kontulan, Malmin ja Pihlajamäki–Pihlajiston alueille yhteensä 600 000 euron avustusrahalta. Vuodesta 2024 toimintaa suunnataan yhteistyössä koko kaupungin voimin kehitettäville kaupunkiudistusalueille Malminkartanoon, Kannelmäkeen, Malmille, Mellunkylään ja Meri-Rastilaan.

Kaupunkiudistusalueita pyritään kehittämään kokonaisvaltaisesti taidetta ja kulttuuria hyödyntäen: kesällä 2024 Malmitalo järjesti Ala-Malmin puistossa kuukauden mittaisen kaupunkifestivaalin: konsertit, sirkus, työpajat, puistojummat, kaupunkitanssit, kirpputorit ja piknikit kutsuivat asukkaita iloitsemaan alueesta ja sen tapahtumista yhdessä.

Kulttuurinen monimuotoisuus

Kestävä kehitys edellyttää, että kulttuurinen monimuotoisuus tunnustetaan ja sitä vaalitaan. Tämä liittyy siihen, miten erilaiset kulttuurit voivat kukoistaa ja säilyttää identiteettinsä globalisaation ja muiden muutosten keskellä. Helsingissä kulttuurillista monimuotoisuutta on edistetty kohdentamalla toimintaa lapsille ja ikäihmisille sekä sosioekonomisesti heikommassa asemassa oleville asuinalueille. Myös kulttuurinen moninaisuus ja vähemmistöjen kulttuurien parempi saavutettavuus ovat olleet kulttuuripalveluissa työn kohteena.

Kulttuuripalveluiden tavoitteena on ollut kehittää sisällöntuotantoa moninaisuuden näkökulmasta. Henkilöstön kanssa tehty ja käsitelty palveluiden kohderyhmäanalyysi on lisännyt ymmärrystä muun muassa toiminnassa huomioituista vähemmistöistä ja toisaalta sen ulkopuolelle jäävistä ryhmistä. Kulttuuripalveluissa vähemmistönä olevien ryhmien toimijuutta ja osallistumista pyritään vahvistamaan, jotta kulttuuripalvelut tavoittaisivat ja edustaisivat yhä paremmin helsinkiläisiä. Erityisesti Helsingin kaupungin hallinnoiman kulttuurikeskus Caisan toiminta tukee kulttuuri- ja taidetoiminnan moninaisuuden ja inklusiivisuuden vahvistamista kaupungissa. Kaupunki kiinnittää huomiota myös ruotsin kielen asemaan ja kaksikielisen kulttuurin vaalimiseen sekä alueelliseen yhdenvertaisuuteen. Kirjastot tarjoavat monikielisen kirjaston kokoelman avulla kirjoja, äänikirjoja ja lehtiä yli 80 kielellä lapsille, nuorille ja aikuisille. Monikieli-

sen kirjaston aineistoa voi lainata oman lähikirjaston kautta. Kulttuurin avulla vahvistetaan Helsingin eri alueiden identiteettiä.

Stoan kirjastossa toimineen Demokratiakahvila-hankkeen (2021–2023) kokeilujen myötä Eid-juhla on vakiinnuttanut paikkansa osana Itäkeskuksen Stoan kulttuurikeskuksen tapahtumaohjelmistoa. Lisäksi kulttuureja juhlistavien tapahtumat huomioitiin Kulttuurikeskus Stoan palvelumuotoilussa yhdeksi talon toiminnan päätavoitteista ja tulevan remontin suunnittelussa. Hankkeen aikana käynnistettiin Itäkeskuksen kirjastossa joka toinen viikko kokoontuva selkokielineen lukupiiri ja Suomen kieliapua -toiminta aikuisille. Näiden toiminta jatkuu myös hankkeen jälkeen. Molempien tavoitteena on tukea suomen kielen oppimista. Hankkeen toiminnan myötä vahvistui ymmärrys siitä, että moninaisten asukkaiden palveleminen edellyttää moninaista henkilökuntaa – esimerkiksi kirjastohenkilökunnan olisi hyvä heijastella alueen kulttuurillista ja kielellistä väestöpohjaa. Tämä samaistumisen mahdollisuus tekee kirjastosta monille asukkaille entistä kutsuvamman. Monikulttuuristen palvelujen kehittämiseen on tärkeä luoda rakenteita, joita voidaan johtaa ja laajentaa kaikkiin kulttuurin ja vapaa-ajan palveluihin.

Lapset huomion kohteena

Lastenkulttuurin edistämiseksi Helsingin kaupunki pyrkii suuntaamaan omaa toimintaansa siten, että se pystyisi varmistamaan kaikkien lasten yhdenvertaiset mahdollisuudet taiteen ja kulttuurin kokemiseen. Kaupunki toteuttaa myös UNICEFin Lapsiystävällinen kunta -mallia. Toiminnan keskiössä on lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo, josta koordinoidaan muun muassa kaikille kaupungin alakouluille suunnattu 5x2-toiminta, joka tutustuttaa vuosittain noin 4 400 lasta taiteen tekemiseen ammattitaiteilijoiden johdolla kaupungin kulttuurikeskuksissa.

Taiteen perusopetuksen lisäksi taide-, musiikki- ja kulttuuriharrastamista tukevat nuorisopalveluiden harrastusryhmät ja Harrastamisen Suomen malli. Harrastamisen Suomen malli on vuonna 2023 nuorisolakiin kirjattu toimintamuoto, jolla pyritään tarjoamaan harrastamisen mahdollisuus kaikille 3.–9.-luokkalaisille. Maksuton koulupäivän jälkeinen toiminta tuo harrastukset lähemmäksi myös niitä lapsia ja nuoria, joilla on vähemmän mahdollisuuksia kokeilla erilaisia harrastuksia. Harrastamisen Suomen mallin kautta voidaan luoda polkuja pitkäkestoiseen harrastamiseen.

Kulttuurin kummilapsiksi kutsutaan kaikki helsinkiläiset vuonna 2020 tai sen jälkeen syntyneet lapset. Oma kulttuurikummi järjestää lapsille kehitysvaiheen mukaan räätälöityä toimintaa siihen asti, kunnes lapsi

aloittaa koulun. Kulttuurikummeina on noin 30 taide- ja kulttuuritoimijaa. Kesällä 2024 toimintaan oli liittynyt jo noin 18 000 kummilasta. Mukana olevat toimijat työstävät yhdessä keinoja toteuttaa kulttuurisesti vastuullista taide- ja kulttuurikasvatusta.

Ikäystävälliset kulttuuripalvelut

Helsingin kaupunki haluaa varmistaa, että kaikilla helsinkiläisillä ikääntyneillä on mahdollisuus liikkua ja lähteä liikkeelle, olla aktiivinen kansalainen, kehittää osaamistaan sekä osallistua ja kokea taidetta ja kulttuuria elämäntilanteesta, kuten iästä, fyysisestä kunnosta, taloudellisesta tilanteesta ja asuinpaikasta riippumatta. Kulttuurisen vanhustyön ja ikäystävällisten kulttuuripalveluiden toimintamallit ovat vaikuttaneet siihen, että helsinkiläisillä ikääntyneillä on yhä laajemmat mahdollisuudet osallistua taiteeseen ja kulttuuriin sekä tekijöinä, että kokijoina. Esimerkiksi ikääntyneille kohdennettu etäkulttuurialusta Lämpiö lisää saavutettavuutta, kaupunginmuseon kokoelmista kootut Muistojen matkalaukut sekä kulttuurikeskusten tuottamat alueelliset tapahtumat madaltavat osallistumisen kynnyksiä. Kaupungin tukemissa hankkeissa on kehitetty muun muassa ikääntyneiden ilma-akrobatiaa ja toteutettu ammattilaisten kanssa nykytanssiteoksia.

Haavoittuvassa asemassa olevien kaupunkilaisten innostaminen kulttuuripalveluiden pariin

Kansallisessa Kestävä kasvu -ohjelmassa on rakennettu systemaattista ohjausmallia, jossa sosiaali- ja terveysalojen ammattilaiset ohjaavat haavoittuvassa asemassa olevia kaupunkilaisia kulttuuri- ja vapaa-ajan palveluiden pariin. Kehittämistyö jatkuu edelleen. Erityisesti palvelujen muotoilu, siten että ne vastaavat haavoittuvassa asemassa olevien tarpeisiin sekä monialaiset rahoitusmallit ovat tulevaisuuden kehittämisteemoja.

Onnistumiset:

- Yksittäiset taiteilijat ja taidelaitokset sekä monet muut kulttuurin toimijat nostavat jatkuvasti julkisessa toiminnassaan esiin kestävän kehityksen kysymyksiä ja tuottavat teoksia, joiden kautta helsinkiläisten ymmärrys näistä teemoista ja kyky löytää luovia ratkaisuja esiin nousseiden haasteiden ratkaisemiseksi lisääntyy.
- Kulttuurisen yhdenvertaisuuden edistäminen on nostettu tärkeäksi painopisteeksi läpi kulttuurisektorin. Kaupunki on tunnistanut etenkin lapset ja ikäihmiset sekä haavoittuvassa asemassa olevat helsinkiläiset ryhmiksi, joiden kulttuuristen oikeuksien toteutumisen eteen työskennellään.
- Kohderyhmien ääni on vahvistunut, tietoa ja ymmärrystä kohderyhmiin liittyvistä ilmiöistä jaetaan toimialojen välillä sekä muun muassa kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.

Kehityskohteet:

- Erilaisten vähemmistöjen näkymistä ja mukana oloa kulttuuripalvelujen suunnittelussa ja toteutuksessa sekä heille relevanttien sisältöjen näkymistä kulttuuritarjonnassa tulee lisätä.
- Moninaiset kulttuuritaustat huomioon ottavan taide- ja kulttuurikasvatuksen sekä muun kulttuuritoiminnan periaatteista tarvitaan lisää keskustelua ja yhteisen ymmärryksen luomista kulttuurin ja taiteen alan toimijoiden kesken.
- Osaamisen kehittäminen moninaisuuden ja inklusion kysymyksistä kulttuuripalveluissa kaikilla tasoilla (ylempi johto, esihenkilöt, operatiivinen henkilöstö) koulutusten avulla sekä yhteisen moninaisuusvision avulla.
- Palvelujen muotoilu, siten että ne vastaavat haavoittuvassa asemassa olevien tarpeisiin sekä monialaiset rahoitusmallit haavoittuvassa asemassa olevien kulttuuripalveluiden tuottamiseksi tarvitsevat kehitystyötä.

Muotoilu

Muotoilu on ollut osa Helsingin kaupungin strategiaa yli vuosikymmenen. Helsinki on esimerkiksi maailman ensimmäisiä kaupunkeja, joka on palkannut designjohtajan. Tällä strategiakaudella muotoilu on ollut entistä systemaattisemmin osa palvelujen käyttäjälähtöistä uudistamista ja kaupunkitilan kehittämistä.

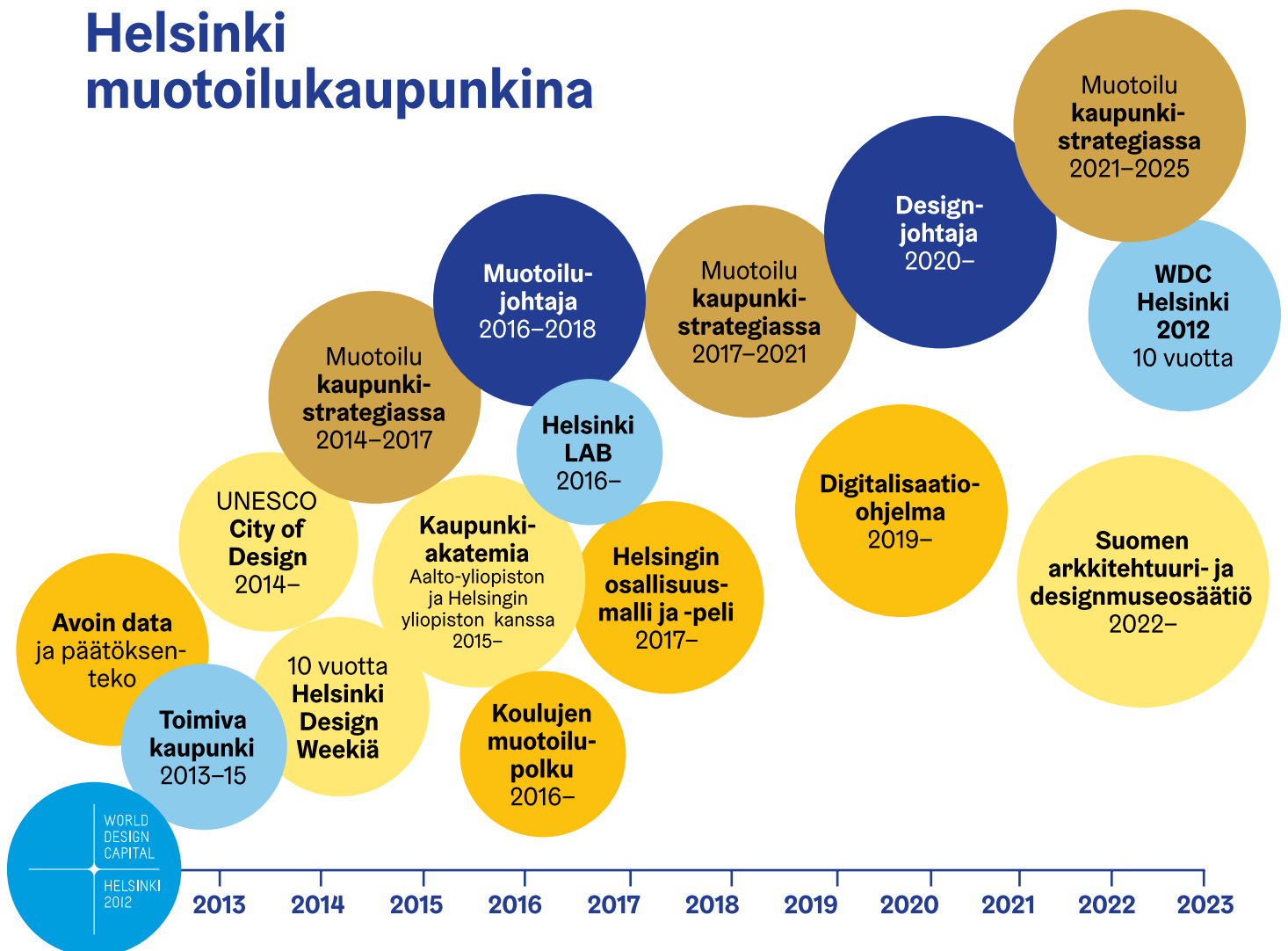
Helsinki tunnetaan hyvästä muotoilusta. Muotoilu on Helsingille keino rakentaa toimivaa ja yhdenvertaista kaupunkia. Muotoilu on työkalu ymmärtää kaupunkilaisten tarpeita ja ratkoa merkityksellisiä ongelmia. Niin Suomessa kuin Helsingissä muotoilu ja arkkitehtuuri ovat olleet keskeinen osa hyvinvointiyhteiskuntamme ja paremman arjen rakentamista jo pitkään.

Helsingin kaupungin muotoilumatka sai alkunsa vuonna 2012, jolloin Helsinki oli maailman muotoilupääkaupunki yhdessä Espoon, Vantaan, Kauniaisten

ja Lahden kaupunkien kanssa. Helsingin kaupungille vuosi oli lähtölaukaus muotoilun hyödyntämisessä kaupungin palvelujen ja toiminnan kehittämisessä. Muotoilu nostettiin strategiselle tasolle. Yli kymmenvuotisen muotoilumatkansa aikana Helsinki on johdonmukaisesti vahvistanut muotoilun roolia osana kaupungin ydintoimintoja. Keskeinen tekijä muotoilumatkan onnistumisessa on ollut muotoilun vahva rooli kaupunkistrategiassa.

Helsinki on maailman ensimmäisiä kaupunkeja, joka on palkannut designjohtajan. Vuonna 2020 kaupungilla työnsä aloitti järjestyksessään toinen designjohtaja, joka edistää muotoilun ja arkkitehtuurin hyödyntämistä kaupungin kehittämisessä ja vahvistaa Helsingin tunnettuutta kansainvälisesti arvostettuna muotoilukaupunkina.

Helsinki muotoilukaupunkina

Designjohtajan tukena toimii kaupungin sisäinen muotoilutiimi ja yli 300 asiantuntijasta koostuva kaupungin sisäinen muotoiluverkosto. Vuodesta 2024 lähtien sisäinen muotoilutiimi toimii osana strategista kehittämistä kaupunkistrategiayksikössä ja kiinnittyy näin vielä entistä vahvemmin kaupunkistrategian arviointiin, strategian tietopohjan valmisteluun ja strategian toimeenpanoon muun muassa kaupungin keskeisiä hankkeita ja prosesseja tukemalla.

Helsinki toteuttaa muotoiluhankkeita tiiviissä yhteistyössä muotoilutoimistojen kanssa. Helsingillä on palvelumuotoilun puitesopimus, jonka piirissä tehtiin vuonna 2023 muotoiluhankintoja 5 miljoonalla eurolla. Helsingin muotoiluhankintojen volyyymi on yli kymmenkertaistunut viimeisen kahdeksan vuoden aikana.

Strategiakaudella 2021–2025 muotoilu on ollut entistä systemaattisemmin osa palvelujen käyttäjälähtöistä uudistamista ja kaupunkiorganisaation tuottavuuden lisäämistä. Tavoitteena on lisätä julkisen kaupunkitilan vetovoimaa oivaltavan suunnittelun ja kokeilujen keinoin. Uusia avauksia tällä saralla ovat viihtyisien kaupunkitilojen yhteiskehittämiseen tähtäävä placemaking-ohjelma ja Helsingin arkkitehtuuriohjelman valmistuminen. Muotoilu on Helsingille kansainvälisesti merkittävä erottautumistekijä, ja tätä tavoitetta tuetaan verkostotoiminnalla ja edistämällä uuden arkkitehtuuri- ja designmuseon toteutumista. Tulevaisuuden tärkeänä

haasteena on kehittää muotoilutoiminnan vaikuttavuuden arviointia ja muotoilutyöstä saatavan tiedon hyödyntämistä.

Onnistumiset:

- Kaupunkitilojen yhteiskehittäminen: placemaking-toiminnan käynnistyminen.
- Helsingin ensimmäisen teemaleikkipuiston valmistuminen.
- Helsingin arkkitehtuuriohjelman valmistuminen.
- Hel.fi-verkkosivuston palvelumuotoilu.

Kehityskohteet:

- Julkisen kaupunkitilan muotoilutoiminta.
- Strateginen design: systeemit, ilmiöt ja ennakointi.
- Muotoilutoiminnan vaikuttavuuden ja vaikuttavuusmittarien kehittäminen.

Tutkimukset ja verkkosivut:

[Design Helsinki -verkkosivusto](#) >

[UNESCO Creative Cities](#)

[Network Helsinki UNESCO](#)

[– City of Design Report 2019–2022 PDF](#) >

Kulttuuriperintö

Kulttuuriperintöä syntyy ihmisen toiminnan tuloksena ja vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa. Kulttuuriperintö ja kulttuuriympäristö kietoutuvat toisiinsa. Arvojen, uskomusten, taitojen ja perinteiden muuttuminen on kulttuuriperinnön keskeinen ominaisuus, mutta kulttuuriperintö edustaa samalla jatkuvuutta muuttuvassa maailmassa. Rakkaudella vaalittu kulttuuriperintö on taloudellinen vetovoimatekijä ja sillä on suuri merkitys matkailun kehittämiseksi. Kulttuuriperintö on sen vuoksi kehittämisen voimavara myös talouden näkökulmasta.

Kulttuuriperintöä ja sitä koskevaa tietoa tuottavat, käyttävät, hoitavat ja säilyttävät monenlaiset tahot yksityisistä harrastajista julkisen sektorin toimijoihin. Helsingissä kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala vastaa kaupungin kirjastoaineistosta, museokokoelmista ja kulttuuriperinnön ylläpitämisestä ja uudistamisesta, kulttuuriympäristön suojelusta sekä tukee taide- ja kulttuuritoimintaa. Erityisesti Helsingin kaupungin museon tehtävä on antaa kaupunkilaisille juuret ja auttaa heitä muodostamaan omannäköisensä suhde Helsinkiin ja helsinkiläisyyteen. Kulttuuriympäristön viranomaisena kaupungin museo tuo kaavoitusprosessiin ja kaupungin rakentamiseen kulttuuriperinnön näkökulman. HAM Helsingin taidemuseo puolestaan vaalii, esittää ja kehittää taideperintöä ja tukee nykytaiteen kentässä uuden kulttuuriperinnön syntymistä.

Kaupunginarkisto vastaa kaupungin pysyvästi arkistoitavasta asiakirjatiedosta. Koulut ja muut oppilaitokset uusintavat ja välittävät kulttuuriperintöä päivittäisessä työssään. Toimialarajat ylittävää yhteistyötä on paljon päiväkotikäikäisistä toisen asteen opiskelijoihin sekä työväenopistoon ja Arbiukseen.

Kulttuuriperintötieto ja siihen liittyvät palvelut digitalisoituvat samaa tahtia muun yhteiskunnan kanssa. Digitaaliset työkalut ovat avanneet uusia mahdollisuuksia sekä ammatillisille kulttuuriperintötoimijoille että kansalaisille. Helsingin aineellinen kulttuuriperintö on digitaalisesti hyvin saavutettavissa kansallisen Finna-hakupalvelun kautta. Finna-palvelun kautta aineistot ovat vuodesta 2021 alkaen olleet osa yhteiseurooppalaista Europeana-palvelua ja sitä kautta osa eurooppalaista kulttuuriperintöä. Finnan kautta jaetaan myös rakennettuun ympäristöön liittyvää kulttuuriperintötietoa. Kaupunginmuseon valokuvakokoelma on lisäksi saavutettavissa Helsingin kuvien.fi-palvelun kautta. Vapaasti käytettävät korkearesoluutioiset kuvat luovat edellytyksiä myös yritystoiminnalle.

Kaupunginkanslian tiedonhallintayksikön alaisuudessa toimivan Helsingin historiatoimikunnan ylläpitämä Historia Helsinki -verkkopalvelu jakaa Helsinkiin liittyviä historia- ja kulttuuriperintöaineistoja ja niistä jalostettua tietoa.

Mestat ja huudit

Kaupunginmuseon kesänäyttely 2024 kannusti kävijöitä pohtimaan kulttuuriympäristöohjelman hengessä suhdettaan omaan kulttuuriympäristöönsä ja siihen liittyviin arvokeskusteluihin. Näytelyssä hyödynnettiin kaupunginmuseon vapaaehtoisvalokuvaajien tuotantoa.

[Lue lisää >](#)

Kulttuuriympäristöohjelma

Kulttuuriympäristöohjelma, jonka kaupunginhallitus hyväksyi vuonna 2023, on kaupunginmuseon ja kaupunkiympäristön toimialan yhteinen linjaus kulttuuriympäristöjen huomioon ottamisesta sekä niiden hoidosta ja hyödyntämisestä Helsingissä. Ohjelma antaa kokonaisnäkemyksen helsinkiläisten kulttuuriympäristöjen arvoista ja niihin liittyvästä kulttuuriperinnöstä. Valmistelussa on osallistettu ja kuultu kaupungin toimialoja, yrityksiä ja kaupunkilaisia. Ohjelma keskittyy erityisesti kulttuuriympäristöjen vaalimisen ja kaupungin muiden tavoitteiden yhteensovittamiseen sekä kaupunkilaisten omaehtoisen toiminnan tukemiseen. Kestävän kasvun ja kulttuuriympäristöjen vaalimisen yhdistäminen on ratkaisevaa. Ohjelman tavoitteet tukevat monia YK:n Agenda 2030 -tavoitteita erityisesti ekologiseen kestävyys- ja luontoympäristöihin sekä hyvinvointiin ja kestävään matkailuun liittyen.

Onnistumiset:

- Aktiivisella osallisuudella kulttuuriperinnön vaalimiseen ja uusintamiseen on merkittäviä hyvinvointivaikutuksia. Adoptoi monumentti-toiminnassa vapaaehtoiset hoitavat arkeologisia kohteita kaupunginmuseon ohjauksessa ja Kuvaussakki dokumentoi kaupunkia valokuvaamalla. Museo-mummot ja -vaarit välittävät kulttuuriperintöä Lasten kaupungissa. Kaupunginmuseo työskentelee myös usein marginaalisiksi miellettyjen toimijoiden kanssa. Näyttelytuotannossa on vuosina 2023–2024 osallistettu afrosuomalaista yhteisöä, ja marraskuussa 2024 avattiin näyttely M/S Baltic Queers, joka valotti vähän tutkittua sateenkaari-siirtolaisuutta. Molempien näyttelyiden aineistot ja käsikirjoitus perustuivat yhteisöjen kanssa tehtyyn dokumentointiin.
- Kulttuuriympäristöohjelmaa toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kaupungin sisällä ja kaupunkilaisia osallistaen. Yhdessä tekeminen on lisännyt helsinkiläisten tietoisuutta kulttuuriympäristöistä ja niiden arvoista. Samalla on verkostoiduttu laajasti kulttuuriympäristön moninaisia arvoja ja elinvoimavaikutuksia painottaen sekä korostettu rakennusten säilyttävän korjauksen merkitystä osana kestävää kehitystä. Ohjelman visio on, että Helsinki on vuonna 2050 historiallisesti kiinnostava, kulttuuriympäristöjään arvostava ja kestävästi muuttuva kaupunki, johon jokainen voi juurtua.

Kehityskohteet:

- Alueellisuuden ja moninaisuuden haasteet koskevat yhtä lailla kulttuuriperinnön kestävyyttä kuin kaupunkiorganisaatiota muutenkin.
- Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala kehittää jatkuvasti digitaalisia välineitä ja työskentelytapoja, joilla kulttuuriperinnöstä ja siihen perustuvista elämäyksistä voidaan tehdä helpommin saavutettavaa. Kirjastopalvelu tarjoaa monipuolisesti elektronisia aineistoja sekä välineitä, neuvontaa ja tukea digitaalisten palvelujen käyttöön. Digitaalisten toimintamallien kehittäminen ja järjestelmien ylläpito edellyttävät jatkuvia investointeja. Digitaalisen saavutettavuuden ja tuotto-odotusten yhdistäminen vaatii monipuolista osaamista.
- Kulttuuriperinnön hyvinkin erikoistuneiden osa-alueiden toimijat ovat usein senioreita, joiden osaamisen siirtäminen seuraaville sukupolville on keskeinen haaste. Vapaaehtoistoimijoilla on usein hyvin rajalliset voimavarat.

Ohjelmat, tutkimukset ja verkkosivut:

[Taide ja kulttuuri Helsingissä 2030: Työryhmän visio kaupungille ja kaupunkilaisille maaliskuussa 2020 PDF](#) >

[Kulttuuriympäristöohjelma 2023–2028. Kulttuuriympäristöt helsinkiläisten voimavarana PDF](#) >

[Historia Helsinki -verkkosivusto](#) >

Talous

Kestävän talouden näkökulma on laaja ja siihen liittyy useita eri SDG-tavoitteita. Alla näkyvät keskeisimmät SDG-tavoitteet, jotka liittyvät köyhyyteen, työhön ja toimeentuloon, kuluttamiseen, elinkeinoihin ja innovaatioihin. Tässä kestävän talouden osiossa käsittelemme myös kestävän asumisen, rakentamisen ja liikenteen teemoja.

Helsingin kuntatalous on edelleen vahva, vaikka menojen kasvu uhkaa tasapainoa. Ikärakenteen muutos ja kasvava investointitarve lisäävät kustannuksia. Kasvatut verotulot ja maaomaisuuden tuotot tukevat tulevaa kehitystä. Väestön ikääntymisen luomat paineet kohdistuvat talouteen Helsingissä, joka vastaa sote-uudistuksen myötä omista sosiaali- ja terveyspalveluistaan.

Suomen ja Helsingin talous on jo pitkälti toipunut vuonna 2020 alkaneesta koronapandemiasta, mikä näkyy muun muassa työllisyysasteen korkeana tasona sekä palkkasumman nousuna Helsingissä. Vuosi 2022 osoittautui kuitenkin jälleen poikkeusvuodeksi.

Venäjän Ukrainaan kohdistama hyökkäyssota vaikutti huomattavasti Helsinkiin elinkeinoelämän toimintaympäristönä. Sodan pidemmän aikavälin vaikutuksia esimerkiksi Helsingin geopolitiittiseen asemaan on vaikea täysin arvioida. Helsingin saavutettavuus lentoteitse on heikentynyt Venäjän ylilentokiellon takia, mikä vaikuttaa negatiivisesti matkailun kehitykseen. Suomen talous kasvoi vuonna 2022 hyvän alkuvuoden ansiosta, mutta vuoden 2023 näkymät ovat jo heikkomat.

Palautuminen koronapandemiasta on jo pitkällä, mutta uusiksi suuriksi ongelmiksi ovat nousseet erityisesti nopea inflaatio ja korkotason nousu sekä monia aloja vaivaava työvoimapula. Talouskasvu on hidastunut ja talous on ajautunut taantumaan kevästä 2023. Helsingin veropohja on kuitenkin vahva, sillä monipuolinen ja korkeaan osaamistasoon perustuva elinkeinorakenne sekä hyvätuloisten kaupunkilaisten suuri osuus suojanee Helsinkiä pahimmilta takaiskuilta.

Toimeentulo ja työllisyys

Globaalisti vertailtuna Helsinki on hyvällä tasolla SDG 1-tavoitteen (ei köyhyyttä) saavuttamisessa. Helsingin haasteet liittyvät korkean elintason ja kustannusten myötä syntyneeseen suhteelliseen köyhyyteen, koettuun toimeentuloon ja lapsiperheköyhyyden lisääntymiseen. Suomen sisäisessä vertailussa Helsingillä on useimpia muita Suomen kuntia ja kaupunkeja paremmat edellytykset ylläpitää kasvua ja positiivista työllisyyskehitystä. Sukupuolten välillä naisten mediaaniansiot ovat vieläkin huomattavasti pienemmät kuin miehillä. Vaikka väestörakenteen muutokset vaikuttavat Helsinkiinkin, väestöennusteiden mukaan muuttoliike säilyy Helsingille suotuisana ja monipuolinen yritys- ja toimipaikkarakenteen lisäävät työtilaisuuksia ja verotuloja.

Kansantalouden toiminnan ja siitä riippuvien verotulojen kehityksen lisäksi keskeinen kysymys koskee kuntasektorin menoja. Paineita luo väestön ikääntyminen, joka vaikuttaa kahta kautta julkiseen talouteen: vanhusväestön määrän kasvu luo kasvupaineita terveys-, hoiva- ja eläkemenoihin ja työikäisen väestön väheneminen heikentää talouden kasvumahdollisuuksia, mikä heijastuu suoraan veropohjan kehitykseen. Työllisyyttä kohentavilla toimilla ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotannon tehostamisella voi kohentaa julkisen talouden kestävyyttä. Lisääntyvällä työperäisellä maahanmuutolla on tietyn edellytyksin syntyvyyttä nopeampi vaikutus pitkän aikavälin kestävyteen. Pysyvästi korkeampi netto-maahanmuutto vahvistaisi julkista taloutta, mikäli

maahanmuuttaneiden keskimääräinen työllisyys- ja palkkataso ei olennaisesti poikkeaisi kantaväestöstä.

Työttömyysaste

Työllisyystilanne Helsingissä on heikentynyt keväästä 2023 alkaen, jolloin helsinkiläisten työttömien työnhakijoiden määrä kääntyi kasvuun. Helsingin työttömyysaste oli 11,7 prosenttia elokuussa 2024. Helsingissä oli elokuun 2024 lopussa 42 188 työtöntä työnhakijaa, mikä oli 4 095 (10,8 %) enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Kuluvan vuoden aikana työttömyys Helsingissä on lisääntynyt suhteellisesti eniten nuorten, miesten, korkea-asteen suorittaneiden ja ulkomaalaisten keskuudessa. Helsingin työllisyystilanteessa on huomattavia alueellisia eroja ja työttömyys on yleisintä Itäisen suurpiirin alueella. Työllisyyspalveluissa Helsingin sisäisiä alueellisia eroja on huomioitu muun muassa Itäkeskuksen toimipisteen laajalla toiminnalla ja erillisillä projektitoiminnoilla.

Työvoiman kysyntä Helsingissä on vähentynyt selvästi yleisen taloustilanteen heikkenemisen myötä. Koronakriisin jälkeen avoimien työpaikkojen määrä kasvoi räjähdysmäisesti vuonna 2021, ja alkuvuonna 2022 ilmoitettujen avoimien työpaikkojen määrä oli mittaushistorian suurin. Avoimien työpaikkojen määrä kääntyi kuitenkin nopeaan laskuun jo loppuvuonna 2022.

Yksi keskeisistä työttömyyden rakenteen ongelmista Helsingissä on pitkäaikaistyöttömien suuri määrä.

Työttömyysaste

	2021 elokuu	2022 elokuu	2023 elokuu	2024 elokuu
Työttömyysaste	12,8 %	10,3 %	10,8 %	11,7 %
Ulkomaalaisten työttömyysaste	24,9 %	21,3 %	22,2 %	23,8 %
Alle 25-v. työttömyysaste	12,2 %	8,9 %	9,1 %	10,4 %

Lähde: TEM / Työnvälitystilasto

Pitkäaikaistyöttömyys vaikeuttaa jo itsessään työllistymistä ja voi pitkittyessään johtaa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviin haasteisiin. Perusasteen varassa olevilla riski työttömyyden pitkittymiseen on selvästi keskiarvoa korkeampi. Helsingiläisistä työttömistä työnhakijoista yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli elokuussa 16 965. Pitkäaikaistyöttömien suhteellinen osuus kaikista työttömistä (40 %) on Helsingissä korkea verrattuna muuhun maahan (valtakunnallinen keskiarvo 35 %). Työttömänä olevista miehistä suurempi osuus on pitkäaikaistyöttömiä kuin työttömänä olevista naisista.

Myös vieraskielisten työttömien määrä on Helsingissä kansallista keskiarvoa korkeampi. Helsingiläisistä työttömistä 34 prosenttia on vieraskielisiä, kun valtakunnallinen keskiarvo on 21 prosenttia. Helsingiläisistä pitkäaikaistyöttömiä 31 prosenttia on vieraskielisiä. Yleisimmät kansalaisuudet työttömien keskuudessa olivat Viro, Irak ja Venäjä. Viime vuosien aikana työttömien määrä on kasvanut eniten Ukrainan kansalaisten osalta. Ulkomaalaistaustaisten naisten työllisyysaste on huomattavasti matalampi kuin ulkomaalaistaustaisten miesten.

Vuoteen 2035 mennessä avautuviin työpaikkoihin tarvittavan työvoiman koulutusvaatimusten on ennakoitu olevan huomattavasti korkeampi kuin työllisten koulutus viime vuosikymmenen lopulla. Osaamisvaa-

timusten kasvaessa jo työssä olevien koulutustason parantaminen on keskeistä. Tarjonta ja kysyntä eivät kunnolla kohtaa työmarkkinoilla, ja Helsinki kärsii työvoimapulasta erityisesti korkean teknologian ja digitalisaation aloilla. Helsingin täytyy houkutella ulkomailta osaajia.

Onnistumiset:

- Heikommassa työmarkkina-asemassa olevien palvelua ja tavoittamista on kehitetty.
- Työllisyyden kuntakokeilu on tukenut kaupungin valmistautumista TE2024-uudistukseen.
- Työllistämisehdon käyttöä on kehitetty.

Kehityskohteet:

- Pitkäaikaistyöttömyyden määrä on korkealla tasolla. Pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseen tulisi löytää vaikuttavia toimenpiteitä.
- Vieraskielisten työllistymisen tukeminen.

Ohjelmat ja julkaisut:

[Helsingin kaupungin tilinpäätös 2023 PDF](#) >

[Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet 2022–2025 PDF](#) >

Elinkeinot ja innovaatiot

Elinvoimaisessa kaupungissa yrityksillä on hyvät mahdollisuudet toimia, kasvaa ja luoda uusia innovaatioita. Hyvin toimiva kaupunki on tärkeä edellytys yritysten menestymiselle ja kilpailukyvyllä. Kaupungin tulee olla laadukas ja houkutteleva asuinympäristö. Viihtyisä ja turvallinen kaupunki, toimivat peruspalvelut, taiteen, kulttuurin ja vapaa-ajan palvelut, riittävä asunto-, toimitila- ja koulutustarjonta, sujuva liikenne ja toimiva hallinto muodostavat pohjan yritysten ja työntekijöiden menestykselle. Jokainen Helsingin kaupungin toimiala ja yksittäinen työntekijä vaikuttaa päivittäisellä työllään kaupungin elinvoimaan.

Helsinki muodostaa koko Suomen mittakaavassa merkittävän yritystoiminta-alueen, joka tarjoaa mahdollisuuden innovoida, kehittää uutta sekä tehdä kannattavaa ja vakaata liiketoimintaa. Esimerkiksi Uudenmaan osuus koko Suomen tutkimus- ja kehittämistoiminnan menoista oli vuonna 2022 lähes 50 prosenttia. Uudenmaan tutkimus- ja kehittämistoiminnan menot keskittyvät vahvasti pääkaupunkiseudulle. Pääkaupunkiseudun ja Helsingin elinkeinoelämän potentiaalia uudistua ja kasvaa kuvaa hyvin myös alueella toimivien startup- ja kasvuyritysten saamat pääomasijoitukset, jotka Suomessa keskittyvät erittäin vahvasti pääkaupunkiseudulle.

Helsingin elinkeinorakenne on hyvin monipuolinen. Muuhun Suomeen verrattuna Helsingin toimialarakenne on palveluvaltainen. Noin 85 prosenttia helsinkiläisten yritysten henkilöstöstä työskentelee palvelualoilla, kun koko maassa luku on noin 64 prosenttia. Helsingin elinkeinoelämän toimintaympäristöön on viimeisten vuosien aikana kohdistunut useita ulkoisia muutostekijöitä. Koronapandemia näyttää muuttaneen työntekeksen tapoja. Lisääntynyt etätöy vaikuttaa Helsingin kiinteistömarkkinoihin ja on heikentänyt kaupungin ydinkeskustan elinvoimaisuutta. Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan taas on vaikuttanut Helsingin asemaan matkailukohteena. Esimerkiksi Venäjän ylilentokielto vaikuttaa Helsingin saavutettavuuteen Aasiasta.

Helsingin kaupungin elinkeinopolitiikan painopisteet 2022–2025 jäsentävät kaupungin elinkeinopolitista panostuksia ja toimintaa. Kaupunki jatkaa pitkäjänteistä elinkeinopolitiikkaa panostamalla yritysten

kilpailukykyä tukevien liiketoiminta- ja innovaatioympäristöjen vahvistamiseen muun muassa kehittämällä yhteistyötä alueen korkeakoulujen kanssa. Kaupunki panostaa helsinkiläisen yrittäjyyden ja yritystoiminnan kasvuun ja uudistumiseen tarjoamalla palveluita yrityksen perustamiseen. Yrittämisen mahdollisuuksia tuodaan esille laajasti eri väestöryhmille.

Yhtenä kaupungin elinkeinopolitiisena tavoitteena on kehittää Helsinkiä paikkana, jossa syntyy globaalisti merkityksellisiä ongelmia ratkaisevaa liiketoimintaa. Kaupunkiorganisaatio vastaa tavoitteeseen osoittamalla yrityksille mahdollisuuksia kehittää tuotteita ja uusia ratkaisuja kaupunkiympäristössä ja kaupungin eri palveluissa.

Innovatiivinen kokeilutoiminta kestävän ja älykkään kaupungin kehittämisessä

Kaupungin elinkeino-osaston Testbed Helsinki -kokeilualustatoiminta on vakiinnuttanut toimintatapansa ja menettelyä on yhtenäistetty kaupunkiorganisaatiossa muiden innovaatiotyötä tekevien innovaatiopalveluita ja rahoitusta tarjoavien tahojen, kuten esimerkiksi kaupunginkanslian digitalisaatioyksikön ja Forum Virium Helsingin kanssa. Olennaista on aktiivinen keskustelu ja tiedonvaihto aihekohtaisten ratkaisujen tarpeista ja tarjonnasta niiden löytymiseksi toimialojen, kaupunkikonsernin yhtiöiden sekä muiden yritysten ja tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoiminta-sektorin edustajien välillä, jotta toteutukset voivat edetä jouhevasti.

Testbed Helsinki -verkkosivusto kuvaa laaja-alaisesti kaupungin innovaatiotyön esimerkkejä ja toimii alustana ja viestintäkanavana yrityksille sekä innovaatiohaasteiden julkistamiseen. Yritykset voivat myös tehdä sivustolta löytyvän lomakkeen avulla kokeiluehdotuksia liiketoimintansa eteenpäin viemiseksi. Yhteiskehitystä tehdään muun muassa älyliikenteessä, terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi, oppimisympäristöissä sekä laajasti kaupunkiympäristössä esimerkiksi energiatehokkuuden ja kaupunkivihreän lisäämiseksi.

Kaupungin toimialoilla työskentelevien, kaupunginkanslian elinkeino-osaston ja toimialojen yhteisten asiantuntijoiden, niin sanottujen innovaatioagenttien tehtävänä on helpottaa yritysten ja kaupungin yhteistyötä, kartoittaa kehitystarpeita sekä etsiä uusia kestävän kehityksen mukaisia ratkaisuja erilaisiin kaupungin haasteisiin. Tämä työ on tärkeää laadukaana ja ajantasaisen kaupungin yhteisiä kestävyystavoitteita edistävän työn varmistamiseksi. Valituksi tulleita kokeiluja tulisi jatkossakin pystyä rahoittamaan yhdessä elinkeino-osaston ja esimerkiksi toimialojen substanssi- ja kehitysyksiköiden sekä kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa. Tämä toimintamalli tuo joustoa ja sitouttaa yhteisesti eri toimijoita kokeilujen suunnitteluun ja toteutukseen tavoitteiden saavuttamiseksi. Tapauskohtaisesti myös yritykset osallistuvat itse osarahoitukseen.

Yhteistoteutus kaupungin innovaatioyhtiö Forum Virium Helsingin kanssa on myös tiivistynyt lisää ja mahdollistanut laajempipohjaisen keskustelun ja kokeilutoteutusten yhteissuunnittelun. Korkeakouluyhteistyön yhteisissä teemoissa toteutettavat hankkeet ovat niin ikään edesauttaneet yhteisten tavoitteiden kirkastamista ja toiminnan yhtenäistämistä. Kokeilutoiminta on saanut uusia alkuja myös tämän vahvan yhteistyön avulla.

Kestävä innovaatiokehitys hankkeissa ja yritys yhteistyössä

Vuosina 2023–2024 on käynnistynyt useita uusia kestävän kaupunkikehityksen yhteishankkeita muun muassa rakentamisen kiertotalouden, energiatehokkuuden ja kestävän liikenteen aloilla. Myös erityisesti uusia kuvantamistekniikoita ja satelliittiteknologiaa hyödyntäviä ratkaisuja kaupunkisuunnittelun tueksi ja kaupunkiluonnon tilan kartoittamiseksi on käynnissä. Näissä Forum Virium Helsinki on keskeinen yhteistyökumppani. Osassa löydetyistä ratkaisuista tuetaan muun muassa kaupungin 3D-tietomallin kehittämistä kaupunkilaisia varten sekä kaupunkiorganisaatiossa toiminnan suunnittelua palveluiden ratkaisujen kehittämistä. Kaupunkivihreä ja luonnon monimuotoisuus ovat nousseet entistä keskeisemmiksi teemoiksi. Yhteistyöhön on saatu mukaan useita uusia yrityksiä, jotka haluavat aidosti kehittää kaupunkia kestävyysperiaatteet ensisijaisesti huomioiden, ja niiden tarjoamia ratkaisuja. Osa hankkeista on saanut alkunsa Testbed Helsingin kokeilutoteutusten tukemana tai tuki on vahvistanut hankkeisiin ryhtymisen päätöksentekoa. Trendinä on huomattu myös se, että monissa kokeiluissa ja laajemmissa hankkeissa on tullut yleisemmäksi hyö-

dyntää myös erilaisia käytännön työtä helpottavia tekoälyratkaisuja.

Helsingin kaupungin rakentamisen kiertotalouden klusteriohjelma on ollut vuodesta 2021 alkaen merkittävä hanke, kanava ja kestävä kaupunkikehitystä eteenpäin vievä voima, jolla on saatu aikaiseksi yksittäisistä kokeilusta skaalautuvia toteutuksia. Yrityksiä ja TKI-sektorin yhteistyötahoja on kertynyt mukaan yli 150. Monet näistä ovat olleet mukana konkreettisisissa kokeilu- ja pilottitoteutuksissa ja päässeet esittelemään toimintaansa laajalle verkostolle niin Suomessa kuin ulkomailla sekä vieneet sanaa eteenpäin tässä päästövähennys- ja liiketoimintapotentiaaliltaan erittäin merkittävässä kaupunkikehityksessä ja rakennusalaan yhdistävässä toiminnassa. Klusteri osallistuu hyvin aktiivisesti edelläkävijätahon keskusteluun myös kansallista ja EU-tason päätöksentekoa koskeissa aiheissa vihreän kasvun ja digitaalisuuden käytännön työtä kehittäen.

Kaupungin strateginen korkeakoulu-yhteistyö on edesauttanut kestävä kehityksen hankkeiden yhteissuunnittelua, ja toimintavalmius on kehittynyt viime vuosien aikana. Verkostomainen yhteistoiminta on niin ikään laajentanut mahdollisuuksia saada vahvoja osajia mukaan, ja hankehakujen tarvelähtöisyys on hyvällä pohjalla. Toiminnalla lisätään TKI- ja opiskelijälähtöistä yrittäjyyttä ja työpaikkoja. Kaikkea verkostomaista kehitystyötä on silti yhä tärkeää kehittää säännöllisillä tapaamisilla ja tiedonvaihdoilla.

Helsingin kaupunki on jo pitkään koordinoitunut ympäristökysymyksissä ja erityisesti ilmastohaasteisiin pureutuviin aiheisiin paikallista yritysverkostoa, jonka tavoitteena on ollut nostaa aiheen näkyvyyttä ja saada yrityksiä toimimaan ilmasto- ja ympäristötavoitteiden eteen yhdessä kaupungin kanssa. Ilmastotyö on edennyt yritysmaailmassa huomattavasti viimeisimpien yli kymmenen vuoden aikana, ja monista yrityksistä on tullut erittäin vastuullisia ilmastotyön edelläkävijöitä. Ympäristöteemat ja kestävyys ovat saaneet ansaitsemaansa huomiota

yhä enemmän viime vuosina, ja elinkeino-osaston yrityspalvelut-yksikkö tekee parhaillaan työtä laajapohjaisen kestävyysasioita käsittelevän verkoston, Kestävyyskumppanien, aktiivisen toiminnan käynnistämiseksi. Toiminnan pääperiaate on paikallisten yritysten oman toiminnan sparraaminen kestävyysasioissa sekä yritysten välisen yhteistyön fasilitointi ja yhdessä kehittäminen kaupungin kestävyystavoitteiden mukaisesti. Toinen kiinnostava, vahvasti nouseva ala kestävä liiketoiminnan kannalta on niin sanottu blue economy eli sininen talous, mikä viittaa laajasti ranta- ja meriympäristöihin ja niiden ekosysteemien hyvinvointia säilyttävään ja kehittäväan resurssien kestäväan käyttöön ja työpaikkojen kehittämiseen. Samoin vihreisiin ratkaisuihin liittyvä green economy eli vihreä talous on nouseva teema.

Kansainvälinen yhteistyö ja kiinnostus Helsinkiin yritysten uusien, kestävien ja innovatiivisten ratkaisujen sekä kokeilumahdollisuuksien osalta on kehittynyt myönteisesti. Yhtenä positiivisena väylänä on koettu pohjoismaisen sekä laajemmin eurooppalaisen kaupunkien yhteistoiminnan kehitys esimerkiksi vuosittaisen Barcelona Smart City Expon yhteydessä. Vuonna 2023 tehty yhteisvierailu tapahtumassa osoittautui hyvin positiiviseksi kokemukseksi paikallisten yritysratkaisujen esittelemiseksi sekä tärkeiden kontaktien luomiseksi. Tapahtumasta saatiin myös kaupungille konkreettista hyötyä, ja tilaisuudessa käytyjen keskustelujen pohjalta käynnistyi muun muassa yhteishanke Tukholman kaupungin kanssa luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi. Euroopan lisäksi kiinnostusta yhteiseen yrityskehitykseen ja markkinaan ilmasto- ja ympäristöaiheissa on noussut muun muassa New Yorkin, Tokion ja Singaporen kaupunkien kanssa. Elinkeino-osaston asiantuntijat ovat osallistuneet myös kaupungin keskusteluihin ratkaisujen kehittämisessä Ukrainan jälleenrakentamiseksi ja auttaneet oikeiden yrityskontaktien löytämiseksi Ukrainan energiainfrastruktuurin ja energiaomavaraisuuden kehittämiseksi.

Onnistumiset:

- Kokeilutoiminnan yhteiset hyödyt on tunnistettu kaupunkiorganisaation ja konsernin välisessä yhteistyössä usean yrityksen kanssa, joista esimerkkeinä voidaan nostaa vehreät meluseinäkkeet osana viihtyisää kaupunkiympäristöä tai kokeilutoiminnan integrointi eri hankkeisiin, kuten Forum Viriumin koordinoimiin PilotGreen-kaupunkivihreän kokeiluihin. Kokeiluyhteistyö muun muassa luonnon monimuotoisuuden teemassa on edesauttanut aiheen laajempien toimenpiteiden toteutuksia.
- Innovatiivinen ja kestävä kokeilutoiminta on vahvistunut ja auttanut verkostojen vakiintumista kaupunkiorganisaation sisällä ja kaupunkikonsernin toimijoiden kanssa sekä yrityshautomo- ja korkeakouluyhteistyössä. Esimerkkinä on Urban Tech Helsinki -yrityshautomo Helsingin kaupungin, Aalto-yliopiston ja Metropolian välillä
- Helsingin kaupungin rakentamisen kiertotalouden klusteriohjelma on vahvasti kehittänyt alan toiminnan yhteistyötä kaupungin fasilitoimana. Kolmivuotinen toteutus on koonnut yritysten, TKI-sektorin sekä kaupunkiverkoston toimijoita ja tytäryhtiöitä ja -yhteisöjä konkreettisiin kiertotaloustoimenpiteisiin ja aktiivisesti edesauttanut yhteistä kehitystä koskevaa keskustelua ja toimijoiden välistä yhteistyötä. Klusteriverkostossa on mukana yli 150 toimijaa niin pääkaupunkiseudulta kuin muualta.

Kehityskohteet:

- Innovatiivisten ja kestävien hankintojen yhteistyötä pyritään edelleen laajentamaan kaupunki-konsernin toimijoiden kanssa ja mahdollisuuksien mukaan kansainvälisessä hankeyhteistyössä. Erilaisia hankintamalleja on tärkeää päästä hyödyntämään ja tähän tarvitaan koulutusta, rohkeutta ja esimerkkitoteutuksia.
- Kestävyyskumppanit-verkoston toiminta ja innovaatioagenttitoiminta vaatii pysyvää resursointia, jotta innovaatio- ja kokeilutoiminta integroituu osaksi toimialojen jokapäiväistä työtä.

Ohjelmat ja verkkosivut:

[Testbed Helsinki](#) >

[Helsingin kaupungin kestävyyskumppanit](#) >

[Forum Virium Helsinki](#) >

[UrbanTech Helsinki](#) >

Kestävä kaupunkirakenne

Kestävän kaupunkirakenteen varmistamisessa SDG 11 kestävät kaupungit ja SDG 9 kestävä teollisuus, innovaatioita ja infrastruktuureja ovat oleellisia tavoitteita. Teemaan linkittyy myös muita tavoitteita, kuten SDG 13 ilmastotokeja ja SDG 15 maanpäällinen elämä. Onnistuakseen näissä tavoitteissa Helsingin tulisi entistä vahvemmin panostaa rakennetun ympäristön aiheuttamiin haasteisiin ilmastomuutoksen hillinnän tavoitteissa sekä ekologisen monimuotoisuuden tavoitteissa. Rakennetun ympäristön haasteena on myös sopeutuminen muuttuvaan ilmastoon.

Voidaan kuitenkin sanoa, että Helsingin kaupunkirakenne on toimiva ja suunnittelu- ja rakentamisosasto on muutoskykyinen reagoimaan haasteisiin. Kaupunkia kehitetään jatkuvasti kestävyystavoitteet huomioivampaan suuntaan kaavoituksessa, suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa. Kuitenkin ilmastokriisin ja luontokadon kriisin kärjistyminen aiheuttaa ennennäkemättömän paineen uuden oppimiselle ja tiedon sisäistämiseksi sekä käytäntöjen muuttamiselle. Tämä on kriittinen tekijä tavoitteissa onnistumisessa, sillä vaadittu systeemien muutos on laaja.

Keskeinen kaupunkisuunnittelua ohjaava dokumentti Helsingissä on edelleen Yleiskaava 2016, joka ohjaa kaupunkirakenteen kehittämistä pitkällä aikavälillä tähtäimen ollessa vuodessa 2050. Yleiskaavan mukaan kaupunkirakennetta suunnitellaan entistä paremmin joukkoliikenteeseen tukeutuvaksi siten, että keskeiset viher- ja virkistysarvot kaupungissa turvataan. Yleiskaavan ajallista toteutumista ja kaupungin kasvun suuntaamista ohjataan yleiskaavan toteuttamisohjelman kautta.

Vuoden 2024 aikana valmistui Vartiosaaren osayleiskaava, jossa saari osoitettiin keskeiset ekologiset arvot turvaten viher- ja virkistyskäyttöön. Länsiväylän ympäristön, Lahdenväylän–Viikinrannan alueen sekä Östersundomin osalta jatkettiin osayleiskaavatasoista suunnittelutyötä ja siihen kiinteästi liittyvää vaikutustenarviointia erityisesti tunnistettujen kestävyysnäkökulmien kuten luontovaikutusten ja ilmastovaikutusten osalta. Kaikissa käynnissä olevissa osayleiskaavatoissa tavoitteena on tuottaa joukkoliikenteeseen, pyöräilyyn ja kävelyyn tukeutuvaa

kaupunkirakennetta, joka mahdollistaa kaupungin kasvun pidemmällä aikavälillä ilman, että vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja ilmastopäästöihin muodostuvat kestäväksi.

Uusissa asemakaavoissa on otettu vuonna 2023 käyttöön rakennuksen elinkaaren hiilijalanjäljen raja-arvo-ohjaus, jonka tavoitteena on ohjata talonrakentamista vähähiilisemmäksi. Ensimmäisessä käyttöönottovaiheessa raja-arvo on asetettu uusille asuinkerrostaloille. Asemakaavoituksen vaikutustenarvioinnin osana tehdään myös laajempaa elinkaaren aikaisten ilmastopäästöjen laskentaa menetelmällä, joka on käytössä merkittävempien asemakaavojen yhteydessä. Arvioinnin tulokset liitetään osaksi kaavamateriaalia.

Infrastruktuurin toimivuus

Helsingin infrastruktuurin toimivuus ja luotettavuus on suomalaisen tapaan globaalilla tasolla erittäin hyvä. Helsingillä on hyvää osaamista infran toimivuuden varmistamisessa. Toimintaympäristön kärjistyvissä muutoksissa rakenteiden kestävyys kohtaa enemmän haasteita. Esimerkiksi ilmastomuutos ja sään ääri-ilmiöt lisäävät kustannuspaineita kaupunki-infran kunnossapidolle. Nollan molemmin puolin saava lämpötila ja lisääntynyt talvisadanta aiheuttavat jo nyt eroosiota ja ennakoimattomia, kalliita korjauksia. Toisaalta kiristyvä budjetti kohdentaa entistä vähemmän varoja infran kestäväälle elinkaaren hallinnalle. Tämä yhdistettynä rakennetun kaupunkiympäristön kasvamiseen ja tiivistymiseen asettaa todellisia haasteita laadun ja toimivuuden varmistamisessa.

Infran osalta korjausvelkaa ja rakenteiden kestävä elinkaarihallintaa on haasteellista määrittää. Se vaatii mittavan lähtöaineiston koostamista ja hallintaa, tarkastelun rajausta sekä kuntokartoitusten tekoa. Siltojen osalta on tehty selvitys elinkaaren hallinnasta, jossa on arvioitu rahoitustarve nykytilan ylläpitämisestä sekä korjausvelkan poistamisesta. Viheromaisuuden korjausvelkalaskennan menetelmää on kehitetty ja laskenta toteutettu. Valmisteilla on viheralueiden ja katujen omaisuudenhallintasuunnitelmat tilannetta

parantamaan, mutta tarkkaa kokonaiskuvaa infran kasvavasta korjausvelasta ei vielä ole mahdollista muodostaa.

Helsingin rakennusomaisuuden korjausvelka on korkea verrattuna muihin Suomen kaupunkeihin, mikä johtuu verrattain vanhasta rakennuskannasta. Helsingin omistaman kiinteistökannan korjausvelka on reaalisesti viime vuosina laskenut. Myyntien, purkujen, korvaavan uudisrakentamisen ja perusparantamisen kautta korjausvelkaa voidaan pienentää edelleen.

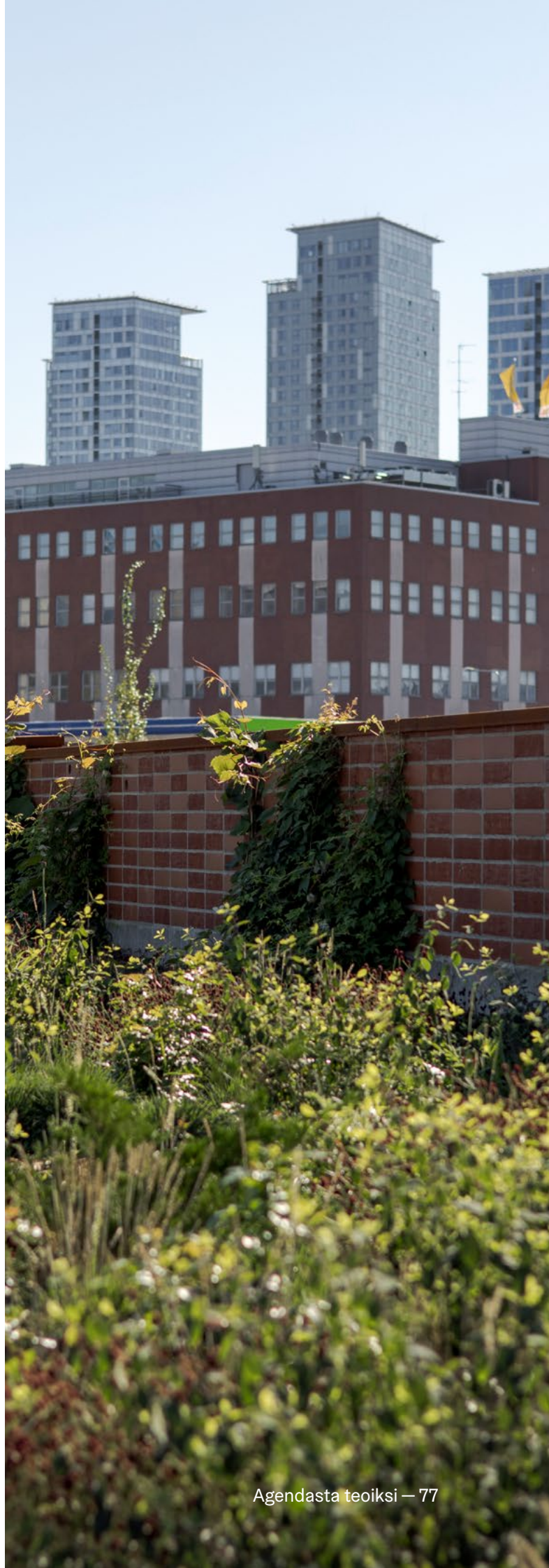
Osallistaminen ja vuorovaikutus kaupunkisuunnittelussa

Kaupungin suunnitteluun liittyvää suunnittelijoiden ja kaupunkilaisten vuoropuhelua ohjaavat lainsäädäntö, kaupungin osallisuusmalli ja vuosina 2023–2025 toimialan osallisuussuunnitelma sekä käytettävissä olevat resurssit. Vuorovaikutuksen vaikuttavuudelle ei ole toimivaa mittaria. Kaupunki pitää tärkeänä, että osallistujat voivat kokea tulleet kuulluksi, ja että suunnitteluprosessi on koettu reiluksi. Osana suunnitteluprosessia käsitellään kaupunkilaisilta tullut palaute ja sitä koskevat ratkaisut perustellaan. Kaupunkilaisilta tullut palaute on osa päätöksentekoa.

Vähemmän aktiivisten ryhmien vähäinen osallistuminen kaupunkisuunnitteluun on yksi suurimmista vuorovaikutusprosessin haasteista. Näitä ryhmiä ovat muun muassa nuoret, vähemmän koulutetut, maahanmuuttaneet sekä niiden alueiden asukkaat, joissa on heikompi sosiaalinen status. Osassa kaupunkisuunnitteluhankkeista tehdään erityisiä toimenpiteitä, esimerkiksi viestitään selkokieltä käyttäen tai toteutetaan haastatteluja tai työpajoja, joilla pyritään saamaan vähemmän aktiivisia ryhmiä mukaan osallistumaan. Tähän työhön pitäisi panostaa nykyistä useammin ja enemmän.

Kaupunkisuunnitteluun voi osallistua monin eri tavoin. Monet kaupunkilaiset haluavat osallistua verkossa ja tavoitammekin verkossa myös ruuhkavuosiaan eläviä kaupunkilaisia. Verkkokyselyitä järjestetään kaupunkisuunnittelun aiheista noin 40 vuosittain ja verkkotilaisuuksia pidetään paljon.

Vuonna 2024 toteutettiin Liikenteen ilmastopaneeli, jossa otannalla muodostettu ryhmä helsinkiläisiä pohti asukkaiden näkökulmasta, miten liikkuminen on tulevaisuudessa sujuvaa ja reilua kaikille: eri alueilla asuville, erilaisissa perhetilanteissa eläville, eri liikennemuotoja käyttäville ja eri tulotason kaupunkilaisille. Paneeli keskusteli haastavasta aiheesta rakentavasti, vaikka mielipiteet olivat ristiriitaisiakin. Liikkuminen eri liikennemuodoilla niukassa katutilassa on Helsingissä jakanut kaupunkilaisia voimakkaasti muilla tavoilla tuotetuissa keskusteluissa.

Liikennesuunnittelussa Helsinki on kohdentanut resursseja kestävään liikennesuunnitteluun muun muassa panostamalla joukkoliikenteeseen, erityisesti raideliikenteen kehitykseen, sekä pyöräilyyn. Pyöräiliikenteen edistäminen kulkumuotona parantaa ja kehittää laaja-alaisesti kaupungin viihtyisyyttä, elinvoimaa ja liikennejärjestelmän toimivuutta. On huomattava, että Helsingissä on tehty silti myös liikenteen ilmastopäästöjä lisääviä ja paikallista ilmanlaatua heikentäviä liikenneinfrastruktuuripäätöksiä, kuten Sörnäisten tunnelin rakentamispäätös. Tämän tyyppisiin hankkeisiin tulee jatkossa kokonaiskestävyyden näkökulmasta suhtautua entistä kriittisemmin.

Esteetön Helsinki

Helsingin kaupunki on tehnyt pitkään systemaattista työtä esteettömyyden parantamiseksi. Kaupungin päivitetty esteettömyyslinjaukset 2022–2025 hyväksyttiin kaupunginhallituksessa 2022.

Kaupunki pyrkii jatkuvasti kehittämään palveluidensa esteettömyyttä. Helsinki on avannut esteettömyyteen liittyvän kehitystyönsä tulokset vapaasti kaikkien hyödynnettäviksi. Esimerkiksi ulkoalueiden esteettömyyssohjeita on otettu käyttöön valtakunnallisesti. Sujuva info-esteettömyyssohjekortit koettiin hyväksi suunnittelutyökaluiksi erityisesti niiden visuaalisuuden vuoksi.

Ympäristöministeriön vuonna 2024 teettämä, Kaikille sopiva suunnittelu -raportti kuvaa käytännönläheisesti kaikille sopivan suunnittelun periaatetta

rakennetun ympäristön suunnittelussa ja toteutuksessa. Raportti tarkastelee kaikille sopivaa suunnittelua asuinympäristöissä ja asunnoissa sekä yleisön käyttöön tarkoitetuissa tiloissa ja ympäristöissä. Raportti esittelee konkreettisia toimintatapoja, ratkaisuja ja esimerkkikohteita. Helsingin kaupungilla on selkeät prosessit, jotka ohjaavat rakennushankkeita esteettömyyden huomioimiseen.

Vuonna 2024 julkaistun Esteettömyyden perusteet -verkkokurssin on suorittanut 67 henkilöä. Sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan tilapalvelut luokitteli koulutuksen pakolliseksi koko tilapalvelun henkilökunnalle.

Rakennusten hiilijalanjälki pienemmäksi

Osana Hiilineutraali Helsinki -työtä toteutetaan useita rakentamisen energiatehokkuutta parantavia toimenpiteitä. Kaupungin toimitilat ja palvelurakennukset suunnitellaan ja toteutetaan siten, että E-luku on -30 prosenttia käyttötapaluokan kansallisesta raja-arvosta, ja perusparannuksissa E-luku pienenee 34 prosenttia rakennuksen alkuperäisestä E-luvusta. Asuinrakennuksille otettiin puolestaan vuonna 2023 käyttöön hiilijalanjäljen raja-arvo, joka ohjaa rakentamista entistä vähähiilisemmäksi. Muille kuin asuinrakennuksille edellytetään asemakaavotuksessa energialuokkaa, joka on -20 prosenttia rakennustyyppille asetetusta kansallisesta normista. Uusi rakentamislaki tulee asettamaan hiilijalanjäljen

raja-arvon useammille rakennustyypeille.

Infrarakentamisessa siirryttiin vuonna 2023 käyttämään kaikissa kaupungin tilaamissa infraurakoissa vähähiilistä betonia, joka täyttää betoniyhdistyksen luokittelun GWP.85:n vaatimuksen. Malmin lentokenttäalueen esirakentamisen aikana on testattu erilaisia ratkaisuja, ja niiden avulla tavoitellaan 50 prosentin päästövähennystä verrattuna niin sanottuun normaaliin rakentamiseen. Yksi merkittävin keino on ollut luopuminen kalkkisementin käytöstä pohjanvahvistusten sideaineena, mihin on siirrytty myös kaikessa muussa kaupungin pohjarakentamisessa.

Kaupungin toimitila- ja palvelurakennuksissa toteutetaan jatkuvasti energiatehokkuusinwestointeja, ja niissä on otettu käyttöön myös energiamanagerointi, jonka avulla on saatu hyviä kokemuksia sisäilman ja energiatehokkuuden parantumisesta. Myös vähäpäästöisten materiaalien käyttöä rakentamisessa on tarkoitus lisätä, ja niiden osalta selvitetään vuoden 2024 aikana kustannustehokkaimpia keinoja vähentää rakentamisvaiheen päästöjä.

Taloyhtiöiden energianeuvontapalvelu on maksuttomalla ja puolueettomalla neuvonnalla edistänyt energiatehokkuutta ja uusiutuvan energian käyttöön ottoa vanhassa yksityisessä asuinrakennuskannassa. Neuvottuja taloyhtiöitä on ollut vuodesta 2021 lähtien yli 700. Neuvonta on vuonna 2024 ottanut käyttöön alueellisen toimintamallin, jossa keskitytään edistämään energiatehokkuutta niillä alueilla, joissa hankkeita on vähän, mutta potentiaalia energiatehokkuuteen paljon.

Muita kaupungin keskeisiä ohjauskeinoja hiili-neutraalin kaupungin suunnittelussa ovat kaavoitus, tontinluovutusehdot, maankäytösopimukset ja olemassa olevan kaupungin omistaman rakennuskannan hyödyntäminen.

Ympäristöterveys edistää viihtyisyyttä ja hyvinvointia

Helsingissä ympäristöterveys on kansainvälisesti vertaillen hyvällä tasolla. Uimarantojen veden laatu on hyvä, mutta voi toisinaan heikentyä rankkasateiden aiheuttamien valumien tai luonnoneläinten vaikutuksesta. Kemikaaleihin liittyvät terveysriskit ovat vähäisiä, ja vesijohtoveden laatu on Helsingissä huippuluokkaa.

Suurimpia ympäristöterveyden haasteita ovat ilmanlaatu ja melu. Myös roskaantuminen on merkittävä ongelma, joka ei vain vaikuta haitallisesti ympäristöön ja ihmisten terveyteen, vaan myös heikentää kaupunkialueiden viihtyisyyttä ja vetovoimaa. Se myös rasittaa kaupungin taloutta, sillä puhtaanapito maksaa vuosittain yli 10 miljoonaa euroa. Roskaantumisen vähentämiseksi kaupunki on laatinut roskaantumi-

sen hillinnän toimenpideohjelman 2022–2025, jonka toimenpiteistä oli vuoden 2023 loppuun mennessä toteutunut 24 prosenttia.

Helsingissä myös sisäilmaan liittyy monia haasteita, myös kaupungin palvelurakennuksissa. Sisäilmaongelmia aiheuttavat muun muassa korjausvelka ja vanhojen rakennusten riskirakenteet. Helsinki on laatinut sisäilmaohjelman vuosille 2018–2028 edistämään sisäilmaongelmien ratkaisua.

Helsingin ilmanlaatua ja ääniympäristöä heikentää ennen kaikkea tieliikenne. Haasteet lisääntyvät tulevaisuudessa erityisesti kaupunkirakenteen tiivistyessä, kun uutta asutusta tulee lisää vilkkaiden väylien varsille. Ilmansaastepitoisuuksiin ja melutilanteeseen vaikuttavat erityisesti liikennemäärät ja ajonopeus.

Ilmansuojelun ja melutorjunnan tavoitteista ja toimenpiteistä on laadittu yhteinen suunnitelma, joka hyväksyttiin keväällä 2024. Toimenpiteillä vähennetään ilmansaasteita ja voimakasta liikennemelua sekä niiden aiheuttamia terveys- ja viihtyisyshaittoja.

Helsingin ilmanlaatu on parantunut viimeisten vuosikymmenien aikana ja on kansainvälisesti vertaillen melko hyvää. Katupöly, tulisijojen päästöt ja liikenteen pakokaasut aiheuttavat kuitenkin yhä haittaa ihmisten terveydelle ja viihtyisyydelle. Maailman terveysjärjestön (WHO) uudet, tuoreimpiin terveystietoihin perustuvat ohjearvot ylittyvät laajasti myös Helsingissä.

Liikenteestä peräisin olevan typpidioksidin pitoisuudet ovat strategiakaudella laskeneet ajoneuvo-tekniikan kehittymisen ja sähköistymisen ansiosta, ja laskun odotetaan jatkuvan. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa pitoisuudet vilkasliikenteisillä, kuilumaisilla kaduilla voivat yhä nousta ajoittain korkeiksi.

Painopiste ilmansuojelussa on kuitenkin siirtynyt erityisesti katupölyn ja puun pienpolton päästöjen torjuntaan. Ne tulevat olemaan haaste myös tulevaisuudessa. EU:n sitovat raja-arvot ilmansaasteille tulevat kiristymään merkittävästi vuonna 2030 uuden ilmanlaatudirektiivin myötä. Erityisesti hengitettävien hiukkasten raja-arvon alittaminen tulee olemaan haastavaa Helsingille. Katupölyn torjumiseen on panostettu viime vuosina muun muassa katujen kunnossapitoa kehittämällä sekä kitkarenkaiden käyttöä edistämällä. Tarvitaan kuitenkin uusia keinoja ja nykyisten toimien tehostamista.

Puun poltto tulisijoissa on merkittävä pienhiukkasten ja syöpävaarallisen bentso(a)pyreenin lähde pientaloalueilla. Pienpolton haittojen vähentämiseksi on muun muassa lisätty viestintää puhtaista puunpolttotavoista ja työtä tullaan jatkamaan.

Helsingissä merkittävin melulähde on tieliikenne, jonka melualueella asuu noin 39 prosenttia helsinkiläisistä. Melualueella asuvien osuus on viime vuosikymmenen aikana hieman noussut. Tieliikenteen lisäksi jatkuvaa melua aiheuttavat raitio- ja raideliikenne, sekä tilapäistä melua muun muassa

Viherseinäkkeellä parempi ääniympäristö

[Lue lisää >](#)

rakentaminen ja tapahtumat. Voimakas jatkuva melu on haitallista hyvinvoinnille ja terveydelle. Se myös heikentää elinympäristön laatua ja viihtyisyyttä.

Helsingissä on vakiintunut käyttöön laaja keinovalikoima kaupungin ääniympäristön parantamiseksi. Tärkeimpiä ovat maankäytön ja liikenteen suunnittelussa käytettävät keinot. Viime vuosina on esimerkiksi alennettu katujen nopeusrajoituksia, parannettu pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä ja sähköistetty bussiliikennettä.

Yleisten alueiden ääniympäristön suunnittelulla voidaan vaikuttaa niiden viihtyisyyteen. Kesällä 2023 kokeiltiin onnistuneesti innovatiivisia vehreitä meluseinäkkeitä kahdessa ydinkeskustan kohteessa. Viherseinäkkeen avulla luotiin viihtyisä rauhallinen keidas ympäristöön, jota liikennemelu rasittaa.

Voimakkaan melun vähentämisen lisäksi on tärkeää suojella ääniympäristöä siellä missä se on hyvä, rauhallinen ja mielenkiintoinen. Hiljaiset ja rauhalliset alueet ovat kaupunkilaisille erittäin tärkeitä. Tällaisia elvyttäviä ympäristöjä, kuten luontokohteita ja puistoja, löytyy melko runsaasti eri puolilta kaupunkia. Tiivistyvässä kaupungissa on tärkeää, että kaupunkilaisilla on helppo pääsy elvyttävälle, hiljaisille viheralueille.

Onnistumiset:

- Helsingin ilmanlaatu mittauspisteissä on parantunut.
- Vehreät meluseinäkkeet -kokeilu.
- Liikenteen pakokaasuperäiset ilmansaasteet ovat vähentyneet.

- HAVA-työkalusta edelleen kehitetty Planect-työkalu otettiin käyttöön asema- ja osayleiskaavojen hiilijalanjäljen laskemisessa ja ohjaamisessa vähäpäästöisemmäksi.
- Sisäilmaongelmien ratkaisussa on edistytty ja ilmoitukset sisäilmasta ovat vähentyneet.

Kehityskohteet:

- Liikenteen sähköistyminen ei poista katupöly- ja melupäästöjä.
- Asumisen tiivistyminen lähelle vilkkaita liikenneväyliä.
- Kasvavan kaupungin ja kaupunkitasoisten ilmastotavoitteiden yhteensovittaminen vaatii hyvin päämäärätietoista työtä jatkossa.
- Kasvun ohjaaminen niin, että voimme pysyä tavoitteissa varmistaa lähiluonnon säilyminen tavoitteiden mukaisesti sekä vahvistaa monimuotoisuutta.
- Liikkumisen kestävä kulkumuotojakauma pitäisi saada paremmalle kasvu-uralle, joukkoliikenteen osuus ei ole noussut koronapandemiaa edeltävälle tasolle.

Ohjelmat:

[Helsingin yleiskaava 2016 >](#)

[Ilmansuojelu- ja meluntorjuntasuunnitelma ILME 2024–2029 PDF >](#)

Asuminen ja yhteisöt

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Asumisen ja maankäytön toteutusohjelman, AM-ohjelman 2024, elokuussa 2024. Ohjelmaa valmisteltiin poikkeuksellisen epävarmassa asuntorakentamisen suhdanteen ja asuntopolitiikan tilanteessa, jossa Helsingin kaltaisten suurten kaupunkien asema asuntokysymysten ratkaisussa on korostunut.

AM-ohjelman visiona on, että Helsinki kasvaa sosiaalisesti kestävästi. Monipuoliset ja laadukkaat asumisen vaihtoehdot toimivat kaupungin elinvoima- ja vetovoimatekijöinä, ja jokaisella helsinkiläisellä on mahdollisuus hyvään asumiseen. Helsinki tarjoaa perheille toimivia asumisen ympäristöjä ja asuinalueita kehitetään määrätietoisesti eikä alueellinen segregatio lisääny. Asuntorakentaminen toteutuu luonto-, virkistys- ja kulttuuriarvot huomioiden. Sosiaalisen kestävyuden ja kasvun näkökulmat koros-

tuvat AM-ohjelmassa 2024 aiempaa, neljän vuoden takaista ohjelmaa enemmän.

Asumisen kohtuuhintaisuus haastaa edelleen

Koronaviruspandemian hellitettyä alkoivat asunto-markkinoilla ja rakentamisessa näkyä Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset. Energiakustannusten ja rakennusmateriaalien hintojen nousu kasvatti asumisen ja rakentamisen kustannuksia. Samanaikaisesti korkotaso lähti nopeaan kasvuun historiallisen pitkän nollakorkojakson jälkeen. Inflaatio kasvoi merkittävästi, ja kuluttajaluottamus painui alhaiselle tasolle. Useat kotitaloudet lykkäsivät asunnonostoaikeitaan epävarmassa tilanteessa. Vilkkaassa asuntokaupassa

nähtiinkin lähes äkkipysähdys vuoden 2022 viimeisellä neljänneksellä.

Taloukasvun hidastuessa ja asuntomarkkinoiden hiljentyessä rakennusala ajautui kriisiin myös Helsingissä. Erityisesti korkojen nousu vähensi sijoitajakysyntää, ja rakennusalan rahoituksen saanti vapaarahoitteisiin kohteisiin vaikeutui merkittävästi. Uusien kohteiden runsas valmistuminen yhdistettynä heikkoon kysyntään on lisännyt myymättömien uudisasuntojen ja tyhjen vuokra-asuntojen varantoa. Tilanne on heijastunut erityisesti rakennuslupien ja uusien asuntoaloitusten määriin. Lisäksi helsinkiläisten asumisen järjestämistä haastavat hallitusohjelman (kesäkuu 2023) linjaukset ja toimeenpano, kuten asumistuen kokonaisuudistus, tulo-rajoiden käyttöönotto valtion tukemissa pitkän korkotuen vuokra-asunnoissa, erityisryhmien asuntokohteiden investointiavustusten loppuminen sekä korkotukilainojen myöntämisen lopettaminen asumisoikeus-udistuotannolle.

AM-ohjelman keskeinen sisältö on asuinalueiden hallinta- ja rahoitusmuodoiltaan monipuolisen asuntokannan luominen. Monipuolinen asuntokanta tarjoaa erilaisiin elämäntilanteisiin ja tarpeisiin vastaavia asumisen vaihtoehtoja sekä ehkäisee osaltaan alueellista segregatiota ja huono-osaisuuden keskittymistä. Monipuolinen asuntokanta mahdollistaa myös asumispolkujen jatkuvuuden alueen sisällä sitouttaen asukkaita pitkäaikaisesti asuinalueeseensa. Helsinki jatkaa eri keinoin asuinalueiden monipuolisten asumisvaihtoehtojen varmistamista kuluvalle AM-ohjelmakaudella. Merkittävimpänä uutena avauksena AM-ohjelmassa 2024 linjataan uuden Vuokralla omaksi-mallin pilotoinnista. Kyseessä on uusi asumisen malli, joka sijoittuu omistus- ja vuokra-asumisen väliin ja on kohdennettu osin samalle kohderyhmälle kuin asumisoikeusasuminen. Omistus- ja vuokra-asumisen väliin sijoittuvien asumisen mallien merkitys on suuri sekä asukkaille mutta myös alueille, joiden asunto- ja asukasrakennetta mallit monipuolistavat.

Helsinki on sitoutunut vähentämään asunnottomuutta ja linjannut kaupunkistrategiassa tavoitteeksi asunnottomuuden poistamisen vuoteen 2025 mennessä. Asunnottomien määrä onkin laskenut tasaisesti asunnottomuutta vähentävien toimenpiteiden ansioista viimeisten kymmenen vuoden ajan. Helsingin kaupunki on pystynyt asumisneuvonnalla vaikuttamaan tehokkaasti asunnottomuuden ennaltaehkäisemiseen. Lisäksi asunnottomuus on vähentynyt, koska asunnottomille on kyetty järjestämään sekä tuettua että itsenäistä vuokra-asumista. Myös asuntomarkkinoilla on viime vuosina ollut tarjolla paljon vuokra-asuntoja eivätkä vuokrat ole merkittävästi nousseet, mikä on helpottanut asunnon saamista. On tärkeää, että asunnon saamisen jälkeen jatketaan asiakkaan tukemista esimerkiksi asumisneuvonnalla

ja aikuissosiaalityöllä asumisen jatkumisen turvaamiseksi. Hyvästä kehityksestä huolimatta asunnottomuuden vähentäminen vaatii jatkossakin määrätietoisia toimia.

Kaupunkiudistus vakiintunut toimintamallina

Kaupunkiudistus on AM-ohjelmakaudella 2020–2023 käynnistynyt toimintamalli, jonka tavoitteena on kaupunkikehittämisen keinoin edistää kaupunkiudistusalueiden elinvoimaa ja viihtyisyyttä. Kaupunkiudistusta tehdään yhteistyössä alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa alueiden erityispiirteet huomioiden. Kaupunkiudistuksessa on kyse pitkäjänteisestä aluekehittämisestä ja kaupunkistrategian mukaisesta myönteisen erityiskohtelun osoittamisesta nimetyille alueille. Osa kaupunkiudistuksen vaikutuksista näkyy alueilla nopeasti esimerkiksi palveluiden parantumisena, mutta suurimmat vaikutukset heijastuvat alueille vasta useampien vuosien kuluttua. Tämän takia kaupunkiudistuksen pitkän aikavälin tavoitevuodeksi on asetettu vuosi 2035. AM-ohjelmakaudella 2024–2027 kaupunkiudistusalueina jatkavat Kannelmäki–Malminkartano, Malmi, Mellunkylä ja Meri-Rastila. Tämä siksi, että selkeän muutoksen aikaansaaaminen alueilla vaatii systemaattista kehittämistä ja merkittäviä panostuksia, ja ympäristön uudistamisen prosessit ovat pitkiä.

Kaupunkiudistusalueille on toiminnan alkuvuosina kohdennettu investointeja ja peruskorjattu muun muassa leikki- ja lähiliikuntapaikkoja. Lisäksi on parannettu kaupungin sisäistä yhteistyötä ja kehitetty uudenlaisia poikkialhollisia malleja esimerkiksi asuntorakentamisen, koulupalveluiden sekä lasten ja nuorten palveluiden alueverkostojen osalta. Asukasosallisuuden vahvistamiseksi kaupunki on järjestänyt kaupunkiudistusalueilla dialogisia asukaskahveja, joissa on keskusteltu asukkaiden esiin nostamien teemojen mukaisesti alueiden kehittämistarpeista. Kaupunkiudistus on vakiintunut kaupunkiyhteiseksi toimintamalliksi, johon kaikki toimialat ovat sitoutuneita. Kaupunkiudistusalueille laadittiin vuoden 2022 aikana talousarvioon pohjautuva kokonaisvaltainen toimenpide- ja investointisuunnitelma alueille vuosina 2022–2025 kohdennettavista hankkeista. Hankesalkku sisältää kaikilta toimialoilta keskeiset toimenpiteet, ja niillä vastataan kaupunkiudistukselle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Lisäksi hankesalkku sisältää kaikkien kaupunkiudistusalueiden kokonaissuunnitelmat, jotka kuvaavat alueiden pitkän tähtäimen kehityssuuntaa. Hankesalkku täydentyy vuosittain, kun kaupunki kohdentaa alueille uusia toimenpiteitä. Samalla arvioidaan toimenpiteiden ja suunnitelmien vaikuttavuutta.

AM-ohjelmakaudella 2024 kaupunki jatkaa määrätietoisesti kaupunkiuudistusta. Vuonna 2024 kaupunkiuudistusalueille nimettiin palveluiden kaupunkiyhteisestä kehittämisestä vastaavat projekti johtajat. Tulevina vuosina kaupunkiuudistuksessa panostetaan alueilta nouseviin tarpeisiin vastaamiseen joustavasti poikkihallinnollisessa yhteistyössä ja näkyvien muutoksien aikaansaamiseen asukkaiden viihtyvyyden lisäämiseksi.

Onnistumiset:

- AM-ohjelma 2024 hyväksyttiin, mikä tarkoittaa yhteistä asuntopoliittista tahtotilaa erityisesti sosiaalisesti kestävä kasvun varmistamiseksi.
- Kaupunkiuudistus on toimintamallina vakiintunut, ja sitoutuminen siihen on kaupunkiorganisaatioissa vahvistunut.
- Kaupunki on tehnyt päätöksen Vuokralla omaksi -mallin pilotoinnista, millä osaltaan vastataan muuttuneeseen asumisen toimintaympäristöön.

Kehityskohteet:

- Kaupunkiuudistustyötä jatketaan ja toimintatapoja kehitetään vaikuttavuuden lisäämiseksi. Näkyvien muutosten aikaansaaminen vaatii resurssien kohdentamista ja joustavaa reagoitua alueilta nouseviin tarpeisiin.
- Uusia asuntopoliittisia keinoja löydetään muuttuneessa toimintaympäristössä asuinalueiden eriytymisen ja asumiskustannusten hillitsemiseksi.

Ohjelmat ja verkkosivut:

[Asumisen ja siihen liittyvän maankäytön toteutusohjelma](#) >

[Kaupunkiuudistus](#) >

[Uutta Helsinkiä rakentamassa](#) >

Kaupunkiuudistusalueet

Kaupunkiuudistusalueet ovat Helsingin kaupungin uusi tapa kehittää asuinalueita ja ehkäistä asuinalueiden eriytymistä eli segregaatiota. Tavoitteena on luoda uutta elinvoimaa vanhoille asuinalueille panostamalla kunnostamiseen ja uuden rakentamiseen. Valitut asuinalueet ovat Malmi, Kannelmäki–Malminkartano, Mellunkylä ja Meri-Rastila.

[Lue lisää](#) >

Vastuulliset hankinnat ja kiertotalous

Helsingin vuosittainen hankintavolyymi on noin viisi miljardia euroa, mikä tekee siitä Suomen suurimman julkisia hankintoja tekevän toimijan. Helsinki on sitoutunut ympäristö-, sosiaalisen ja taloudellisen vastuun edistämiseen hankinnoissaan ja Helsingissä toimii laaja vastuullisten hankintojen verkosto.

Kaupungin ympäristönsuojelun tavoitteiden mukaisesti ympäristövaikutusten tarkastelu tulee tehdä kaikissa kansallisen kynnsarvon ylittävissä hankinnoissa. Kaupungin merkittävien toimialojen ja liikelaitosten kynnsarvon ylittäneissä hankinnoissa käytettiin vuonna 2023 ympäristökriteerejä keskimäärin 70 prosentissa hankinnoista. Määrät ovat nousseet selvästi aikaisempien vuosien tasosta, mikä kertoo osaltaan asian merkityksen ja osaamisen kasvusta ja osaltaan hankintayksiköiden parantuneesta kriteerien käytön seurannasta.

Helsinki on hyvin sitoutunut vastuullisten hankintojen edistämiseen. Etenkin ympäristövaatimukset ovat hyvin käytössä, ja sosiaalisen vastuun vaatimuksissa tilanne muuttuu paremmaksi koko ajan. Erityisesti vaatimusten seuranta ja auditointikäytännöt vaativat systematisointia, resursseja ja uudenlaista osaamista.

Myös seurantaa ja vaikutustenarviointia tulee kehittää, jotta vastuullisuustavoitteiden toteutumista saataisiin parempaa tietoa. Tavoitteena on saada parempaa tietoa niin vastuullisuuskriteerien hyödyntä-

misestä hankinnoissa kuin kriteerien vaikuttavuudesta.

Kaupunginhallitus hyväksyi kesällä 2023 Helsingin kierto- ja jakamistalouden tiekartan päivityksen toimenpideohjelmaksi. Ohjelman painopistealueet ovat rakentaminen, hankinnat sekä ympäristötietoisuus ja kestävä kuluttaminen. Jokaiselle painopistealueelle on määritetty vuoteen 2035 ulottuvat kiertotaloustaavoitteet. Tavoitteiden saavuttamiseksi ohjelmaan on kirjattu yhteensä 23 toimenpidettä, joiden etenemistä seurataan julkisessa Kiertotalousvahti-palvelussa.

Kaupunkiympäristön toimialalla toteutetaan erilaisia kiertotalouden pilottihankkeita, joissa panostetaan muun muassa rakennusosien ja irtaimiston uudelleenkäyttöön. Pidemmän aikavälin tavoitteena on lisätä piloteissa kertyneen tiedon pohjalta kiertotalousvaatimuksia palvelu- ja asuinrakennusten suunnittelulle ja toteutukselle. Infrarakentamisessa on käytössä toimintamalli rakennuskohteista yli jäävien maamassojen ja kiveysten sekä omatuotantona tehtävien kierrätyskasvualustojen uudelleenkäytölle.

Helsingin kaupunki osallistuu Suomen ympäristökeskuksen koordinoimaan PlastLIFE-hankeeseen, joka toteuttaa Suomen kansallista muovitiekarttaa. Helsingin osahankkeessa teemana on muovin käyttö kaupungin infra-, viher- ja liikuntapaikkarakentamisessa. Vuonna 2023 hankkeessa muun muassa selvitettiin kaupungin katu- ja puistorakentamisen

muovivirtoja sekä pureuduttiin käytöstä poistettujen tekonurmikenttien kierrätykseen useiden selvitystöiden ja pilottihankinnan avulla.

Helsingin alueella toimivien kierto- ja jakamistalouden palveluiden tunnettuuden lisäämiseksi on tehty työtä. Pääkaupunkiseudun palvelukartalle kootuista kiertotalouspalveluista on toteutettu viestintää vuonna 2023 ja sitä tullaan edelleen jatkamaan. Kaupunki on kaksi kertaa järjestänyt asukkaille suunnatun kiertotaloustapahtuman, joissa on jaettu vinkkejä kestävämpiin elämäntapoihin, kuten ruokahävikin vähentämiseen sekä tavaroiden lainaamiseen ja vuokraukseen. Ympäristöpalveluissa käynnistyi lisäksi vuonna 2024 kaupunginkanslian kotoutumisen tuen määrärahaa saava hanke, jonka tavoitteena on kasvattaa helsinkiläisten ja erityisesti Helsingissä asuvien ulkomaalaistaustaisten kaupunkilaisten tietoutta ja osaamista kestävästä arjen valinnoista.

Kokonaisvaltainen siirtymä kiertotalouteen edellyttää teeman vahvaa integroimista kaupungin kaikkeen toimintaan sekä kaupunkitasoista johtajuutta ja sitoutumista asiaan.

Haitallisten aineiden vähentämisessä ja työperäisen hyväksikäytön torjunnassa on edetty

Helsingin kaupungilla on kehitettävää vielä globaalien vastuun ja ihmisoikeuksien huomioimisessa sekä kiertotalouden ja luontopohjaisten ratkaisujen edistämisessä. Ympäristö- ja ilmastönäkökulmien sekä hankinnoilla työllistämisen huomioimisessa on edetty paremmin.

NonHazCity 3 -hanke on kehittänyt haitallisten aineiden huomioimista rakennushankkeissa. Lisäksi haitallisia aineita vähentäviä kriteerejä on kehitetty varhaiskasvatuksen hankintoihin.

Helsinki edellyttää kumppaneiltaan toimintaa, jossa työntekijän ihmisoikeuksia ja työelämän perusoikeuksia kunnioitetaan. Käyttöön on otettu hankintojen kaupunkitasoinen eettinen ohjeisto (Code of Conduct), ja lisäksi on tehty sisäinen ohje työperäisen hyväksikäytön ehkäisyyn kaupungin palveluhankinnoissa. Huomiota kiinnitetään erityisesti hankintoihin, joissa riskianalyysin perusteella voidaan ennakoida ilmenevän sosiaalisen vastuun riskejä pitkästä toimitusketjusta, työn ihmistyövaltaisuudesta tai tuotantomaaolosuhteista johtuen. Helsinki edistää muita heikommassa työmarkkina-asemassa olevien työllistymistä käyttämällä hankinnoissa työllistämisetoja.

Onnistumiset:

- Vähähiilisyttä edistävien hankintojen osuus kaikista kaupungin hankinnoista on noussut.

- Vastuullisten hankintojen osaaminen on kehittynyt ja hankintayksiköt ovat nostaneet kyvykkyyttään vastuullisuuskysymysten huomioimisessa.
- Helsingin kyvykkyys hallita hankinnoissa esiintyviä haitallisia aineita on lisääntynyt.
- Hankintayksiköt on koulutettu työperäisen hyväksikäytön torjumiseen.
- Kestävän kehityksen toimikunta, ympäristöministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, valtion ravitsemusneuvottelukunta ja Ympäristömerkintä Suomi palkitsivat Helsingin kaupungin kahdesta green deal -sopimuksestaan vuonna 2023.
- PlastLIFE-hankkeessa on aktiivisessa yhteistyössä markkinoiden kanssa löydetty kiertotaloutta tukevia ratkaisuja kaupungin käytöstä poistettujen tekonurmien käsittelylle.
- Kaupungin vuonna 2023 päivitetty rakennusjärjestys velvoittaa selvittämään purettavista rakennuksista käyttökelpoiset rakennusosat ja edistämään niiden uudelleenkäyttöä.
- Kaupungin järjestämät kiertotaloustapahtumat on koettu onnistuneiksi ja tärkeiksi, minkä lisäksi eri toimialojen välinen yhteistyö on ollut sujuvaa.

Kehityskohteet:

- Vastuullisuusvaatimusten todentaminen, sopimuskauden aikainen seuranta ja auditointikäytännöt vaativat kehittämistä.
- Organisaatiotasoinen vastuullisten hankintojen seuranta ja raportointi ei ole riittävän kattavaa ja tarkkaa.
- Kansalliset resurssit vastuullisten hankintojen edistämiseksi vähenivät dramaattisesti ja Keino-osaamiskeskuksen toiminta lakkasi.
- Kierto- ja jakamistalouden palveluiden näkyvyyden kasvattaminen ja asukkaiden ymmärryksen ja osallisuuden lisääminen kestävästä valinnoista edellyttävät lisätoimia ja uudenlaisia lähestymistapoja.
- Kiertotalouden edistäminen on edelleen kaupunkiorganisaatiossa yksittäisten palveluiden ja henkilöiden käsissä. Kaupunkitasoinen ymmärrys systeemisestä murroksesta puuttuu.

Ohjelmat:

[Kierto- ja jakamistalouden toimenpideohjelma PDF](#) >

[Hankintastrategia PDF](#) >

[Helsingin kaupungin ympäristönsuojelun tavoitteet 2040 PDF](#) >

Allianssiraidehanke Kalasatamasta Pasilaan

Vuonna 2024 valmistuneessa allianssiraidehankkeessa Kalasatamasta Pasilaan pureuduttiin luonnonvarojen kulutukseen ja päästöihin monella tapaa. Lähes 70 prosenttia hankkeessa muodostuneista maamassoista ja muista tunnistetuista kierrätyskelpoisista rakenteista käytettiin uudelleen. Työkoneissa ja ajoneuvoissa käytettiin uusiutuvaa HVO-dieseliä, mikä vähensi työmaan CO₂-päästöjä 90 prosenttia.

Sovituissa rakenteissa hyödynnettiin vähäpäästöistä betonia, mikä vähensi CO₂-päästöjä 40 prosenttia tavanomaiseen betoniin verrattuna. Hankkeen vastuullisuusteemoissa viitekehystenä oli BREEAM Infrastructure -sertifiointi. Sen avulla hankkeen rahoitukseen saatiin täysi määrä vastuullisuustyön hyvästä laadusta haettavaa vihreää rahoitusta, ensimmäisenä hankkeena Suomessa.

Kestävä matkailu, tapahtumat ja kaupunkimarkkinointi

Kestävän kasvun turvaaminen on kaupungin keskeisin tehtävä. Tähän liittyy vahvasti tavoite SDG 8 ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, jossa tuodaan esiin myös kestävän matkailun edistäminen. Pääkaupunkina matkailu- ja tapahtuma-ala ovat Helsingissä keskeinen osa kaupungin elinvoimaa. Kestävyys on nostettu myös Helsingin matkailun, tapahtumien ja kaupunkimarkkinoinnin yhdeksi kehittämisen kärjeksi.

Matkailu

Helsingin kaupunkistrategian mukaisesti tavoitteena on nousta maailman kestävimmäksi ja älykkäimmäksi matkakohteeksi. Keväällä 2022 valmistunut Helsingin

matkailun ja tapahtumien toimintaohjelma 2022–2026 linjaa tarkennetut tavoitteet, toimenpiteet sekä mittarit, jotta tavoite saavutetaan.

Helsinki on mukana kansainvälisessä Global Destination Sustainability -indeksissä, joka mittaa matka- ja tapahtumakohteen kestävyttä hyvin laaja-alaisesti. Helsingin tavoitteena on olla indeksin kärkikohde vuoden 2025 loppuun mennessä. Vuonna 2021 Helsingin sijoitus oli kuudestoista, 2022 kahdestoista ja vuonna 2023 neljäs. Vuonna 2024 Helsinki tavoitti indeksin kärkipaikan. Niin sanotun indeksin kokonaismittarin tulos on noussut vuodesta 2021 vuoteen 2024 peräti 19,9 pistettä (vuonna 2021 72,5/100, vuonna 2024 92,4/100).

Helsinki on mukana Carbon Neutral Experience 2.0 -hankkeessa, jossa pyritään kehittämään Uudenmaan

alueen matkailusta mahdollisimman vähähiilinen. Lisäksi Helsinki on mukana Kongressit ja yritys-tapahtumat innovaatioiden ja kestävyiden moottoreina pääkaupunkiseudulla -hankkeessa, jossa pyritään luomaan yhteistyössä elinkeinon kanssa kestävä kokous- ja kongressituote.

Helsinki on myös allekirjoittanut YK:n alaisen The Glasgow Declaration on Climate Action in Tourism -julistuksen sekä tehnyt matkailun ilmastotiekartan ja laskenut Helsingin matkailun hiilijalanjäljen. Lisäksi Helsinki on tehnyt inklusiivisen matkailun nykytila-analyysin ja toimintaohjelman.

Helsinki panostaa voimakkaasti kansalliseen Sustainable Travel Finland (STF) -ohjelmaan, joka on suunnattu matkakohteille ja yrityksille. Kaupunki on edesauttanut yritysten sertifiointia tähän ohjelmaan ja tavoite on, että Helsingistä tulisi STF-destinaatio vuoden 2025 loppuun mennessä. Ohjelma ottaa huomioon kaikki kestävyiden osa-alueet. Ohjelma sisältää myös muun muassa yritysten hiilijalanjäljen laskennan. Tavoite on, että Helsingissä olisi noin 100 STF-ohjelman läpikäynyttä yritystä vuoden 2025 lopulla. Lokakuussa 2024 merkkejä on 75 yrityksellä.

Vuodesta 2019 lähtien Valitse vastuullisemmin -palvelu on auttanut paikallisia asukkaita ja vierailijoita valitsemaan kestävämpiä elintapoja Helsingissä ja nauttimaan kaupungin vastuullisesta palvelutarjonnasta. Palvelussa mukana olevat yritykset ovat läpäisseet kriteeristön, josta osoituksena heille on myönnetty vihreä Valitse vastuullisemmin -merkki. Merkkiä he voivat näyttää MyHelsinki.fi-sivullaan sekä omissa kanavissaan.

EU:n vihreän siirtymän kuluttajasuoja- sekä Green Claims -direktiivien edetessä on päätetty, ettei palvelu voi jatkaa nykyisessä muodossaan. Palvelulla ei ole virallista auditointiprosessia, mitä uusi EU-lainsäädäntö tulee edellyttämään. Tästä syystä palvelu nykyisessä muodossaan päättyy tammikuussa 2025 Myhelsinki.fi-sivustouudistuksen yhteydessä.

Tapahtumat

Kestävyys on isossa roolissa tapahtumallisuuden kehitystyössä sekä Helsingin kumppanuustapahtumien valinnassa ja vastikkeellisen kumppanuuden hyödyntämistoimenpiteissä. Helsinki tarjoaa tapahtumanjärjestäjien käyttöön kaksi konkreettista työkalua: tapahtumien hiilijalanjälkilaskurin ja sosiaalisen vastuullisuuden kompassin. Helsingin meluaikalinjauksissa vuosille 2023–2025 on otettu huomioon vuonna 2022 tehdyt asukaskyselyn tulokset sekä tapahtumatoimijoiden näkemykset. Tapahtumamelun palautteet ovat vähentyneet linjausten voimassaoloaikana. Tapahtumat, joilla on ekokompassi-sertifikaatti, saavat 30 prosenttia alennusta maankäytöstä. Lisäksi

tapahtuma-alueiden infran parantamistyöt on aloitettu laaja-alaisesti Helsingissä.

Tapahtumajärjestäjille suunnatulle hel.fi-verkkosivustolle on luotu erikseen kestävyysosio. Tapahtumajärjestäjiltä vaadittavat viranomaisluvut ja ilmoitukset on rakennettu niin, että ne ohjaavat vastuulliseen tapahtuman järjestämiseen (mm. jätehuolto, melu, liikenteen poikkeusjärjestelyt).

Tapahtumien kävijätutkimuksissa kerätään systemaattisesti dataa tapahtumakävijöiden hiilijalanjäljestä ja tapahtumien sosiaalisesta kestävydestä. Kumppanuustapahtumille lähetetään vuoden 2024 lopussa kysely tapahtumakestävyteen liittyen.

Kansainvälinen kaupunkimarkkinointi

Kestävyys on yksi Helsingin brändin kulmakivistä, ja se näkyy kaikessa tekemisessä. Sitä nostetaan aktiivisesti kaikessa viestinnässä ja markkinoinnissa. Helsingin brändin arvolupaus on Hyvän elämän tekijät – brändin ytimessä on sosiaalinen kestävyys. Kestävyys otetaan laaja-alaisesti huomioon myös brändin johtamisessa: esimerkiksi vuonna 2023 päivitettyissä kuvakerronnan ohjeissa on panostettu normitietoiseen kuvakerrontaan ja visuaaliseen saavutettavuuteen.

Kansainvälisessä kaupunkimarkkinoinnissa on nostettu esiin kestävyttä, yhdenvertaisuutta ja luontoa Helsingin vahvuuksina muun muassa vuonna 2021 julkaistun Helsinki Sustainable City 360° -videosarjan kautta. Kestävä Helsinki -verkkosivusto kokoaa yhteen tiedon Helsingin kestävyystyöstä. Vuoden 2023 aikana panostettiin Helsingin vihreän siirtymän kansainvälisten kärkiviestien rakentamiseen, ja Helsinki Partnersin PR-työn seurauksena on vuosina 2023–2024 julkaistu noin 60 vastuullisuuteen keskittyvää artikkelia kansainvälisessä mediassa.

Vastuullisuus on myös yksi MyHelsinki.fi-verkko-palvelun pysyvistä kulmakivistä. Vastuullisuuden eri ulottuvuudet otetaan huomioon päivittäisessä sisällöntuotanto- ja kuratoitityössä koko prosessin osalta, niin sisällöntuottajien painotuksissa kuin kuvavalinnoissa. Valtaosassa MyHelsinki.fin toimituksellisista artikkeleista on myös jokin vastuullisuusnäkökulma mukana; vahvasti jotakin vastuullisuuden ulottuvuutta korostavia artikkeleita on yli 100 kappaletta.

Alkuvuodesta 2025 avautuvassa uudessa MyHelsinki 2.0 -verkkopalvelussa vastuullisuus on kantava teema. Se tulee olemaan sisäänkirjoitettuna kaikessa sisällössä vastuullisuuden eri näkökulmat huomioiden. Kerromme vastuullisista teoista niin kaupunki- kuin yritystasolla ja muun muassa nostamme viestinnässä kestävyysserftioinnin saaneita yrityksiä (esim. STF). Viestinnän ytimessä on kuitenkin ajatus siitä, että vastuullisuus on matka; kukaan tai mikään organisaatio ei ole vastuullisuudessa täydellinen, vaan

aina on mahdollisuus ottaa pieniä tai isoja askelia kohti entistä vastuullisempaa toimintaa.

Helsinki tunnetaan kestävydestään. The Business of Cities -organisaation kanssa toteutetussa Helsingin kansainvälisen maineen analyysissä kestävyys nousee Helsingin vahvuudeksi tutkimuskerrasta toiseen. Viimeisimmässä, vuoden 2023 tutkimuksessa Helsinki saa erinomaiset pisteet kestävydestä, mikä osoittaa, että Helsingin pitkäjänteinen työ kestävyden eteen on huomattu.

Onnistumiset:

- Helsingin sijoitus ja indeksin kokonaismittarin tulos nousivat merkittävästi Global Destination Sustainability -indeksissä.
- Merkittävä määrä yrityksiä on lähtenyt mukaan Sustainable Travel Finland -ohjelmaan sekä suorittanut ympäristösertifioinnin.
- Kestävyys on noussut osaksi Helsingin kansainvälistä brändiä.

Kehityskohteet:

- Matkailu- ja tapahtuma-alojen yritysten hiilijalanjäljen laskenta on tärkeä, mutta samalla haastava kokonaisuus. Vaaditaan merkittäviä

panostuksia niin työkalujen kehitykseen kuin koko ekosysteemin osaamisen kehittämiseen, jotta laskenta kehittyi halutulle tasolle.

- Varautuminen ilmastonmuutoksen vaikutuksiin on vasta alkutaipaleella ja vaatii panostuksia.
- Kestävien toimintojen viestimisen kehittäminen sekä kestävien matkailu- ja tapahtumatuotteiden tuotteistaminen ja edistäminen vaativat lisäpanostuksia.
- Inklusiivisen matkailun ja tapahtumien kehittäminen on aloitettu, mutta vaaditaan vielä selkeitä panostuksia, jotta Helsinki olisi aidosti monimuotoinen ja inklusiivinen.

Ohjelmat, tutkimukset ja verkkosivut:

[Helsingin matkailun ja tapahtumien toimintaohjelma 2022–2026 PDF](#) >

[Helsingin kestävä matkailun kehittäminen](#) >

[Kestävä matkailun PowerBI -raportti](#) >

Liitteet

Indikaattoritaulukko 2025

Kestävän kehityksen mittareiden tarkastelujakso alkaa vuodesta 2017, jotta mittarin kehitystä voidaan vertailtavasti seurata Helsingin paikallisarvioiden 2019, 2021, 2023 ja 2025 välillä.

- 😊 SDG-tavoite on saavutettu tai lähellä saavuttamista
- 😐 SDG-tavoitteen saavuttamisessa on haasteita
- 😞 SDG-tavoitteen saavuttamisessa on merkittäviä haasteita

SDG-tavoite 1 – Ei köyhyyttä

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehitysuunta 2017–2023
Yleistä asumistukea saaneiden ruokakuntien osuus asutokunnista	THL, Sotkanet	19,4 %	20,9 %	20,1 %	19,4 %	20,5 %	😐
Pienituloisissa asutokunnissa asuvien lasten osuus	Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto	12,7 %	10,8 %	12,6 %	12,5 %		😐
Pienituloisten osuus	Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto	12,0 %	11,5 %	12,4 %	12,7 %		😞
Kulutusyksikkökohtainen rahatulon mediaani, deflatoitu	Tilastokeskus, tulonjaon kokonaistilasto	29 988 €	29 792 €	30 030 €	29 023 €		😐
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saavien osuus 25–64-vuotiaista	THL, Sotkanet	3,4 %	3,5 %	3,5 %	3,2 %	3,2 %	😐
Pitkäaikaisasunnottomien lukumäärä (hlöä)	Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan asunnottomuustilastot	1 678	1 534	1 209	896	739	😊
Asutokuntien velan määrä	Tilastokeskus	61 554 €	65 590 €	69 456 €	66 165 €		😞

SDG-tavoite 3 – Terveyttä ja hyvinvointia

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Itsemurhakuolleisuus lukumäärä per keski-ikäiluvun 100 000 henkeä	Tilastokeskus	10	11,6	12,9	11,3		☹️
Painoindeksi, ylipainoisten osuus: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	13,2 %		13,8 %		12,8 %	😊
Painoindeksi, ylipainoisten osuus: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	21,1 %		24,2 %		22,8 %	☹️
Painoindeksi, ylipainoisten osuus: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	13,6 %		14,2 %		13,8 %	☹️
Painoindeksi, ylipainoisten osuus: vähintään 20 vuotta täyttäneet	THL/FinSote		17,4 %		17,6 %		☹️
Elinajanodote	Tilastokeskus	81,9 v.	81,6 v.	81,6 v.	81,1 v.	81,7 v.	☹️
Elämänlaatussa keskimäärin hyväksi tuntevien osuus	THL/FinSote 2018 & 2020 / Terve Suomi 2023		60,5 %			56,2 %	☹️
Terveytensä keskitasoisiksi tai sitä huonommaksi kokevien osuus	THL/FinSote 2018 & 2020 / Terve Suomi 2023		31,1 %			29,5 %	☹️
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	15,7 %		21,8 %		22,5 %	☹️
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	12,9 %		21,2 %		23,5 %	☹️
Kohtalainen tai vaikea ahdistuneisuus: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	17,2 %		25,1 %		24,4 %	☹️

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehitysuunta 2017–2023
Masennusoireilu edeltävän kahden viikon aikana: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	19 %		26,2 %		25,7 %	
Masennusoireilu edeltävän kahden viikon aikana: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	17,7 %		24,4 %		28,1 %	
Masennusoireilu edeltävän kahden viikon aikana: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	21,5 %		28,6 %		26,9 %	
Mielialaan liittyviä ongelmia: perusopetus 4. ja 5. lk	THL/Koulu-terveyskysely	16 %		23,2 %		23,7 %	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä: perusopetus 4. ja 5. lk	THL/Koulu-terveyskysely	89,4 %		84,4 %		86 %	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	73,7 %		65 %		66 %	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	74,8 %		61,3 %		56 %	
Tyytyväinen elämäänsä tällä hetkellä: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	72,2 %		65 %		66 %	
Yksinäisten osuus: perusopetus 4. ja 5. lk	THL/Koulu-terveyskysely	3,8 %		4,0 %		3,6 %	
Yksinäisten osuus: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	12 %		17,5 %		15 %	
Yksinäisten osuus: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	12 %		22,8 %		21,7 %	
Yksinäisten osuus: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	13,6 %		20,0 %		16,6 %	
Osuus, joilla on harrastus: perusopetus 4. ja 5. lk	THL/Koulu-terveyskysely	90,9 %		87,7 %		91,8 %	

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehitysuunta 2017–2023
Osuus, joilla on harrastus: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	96,2 %		96,2 %		95,6 %	☹️
Ainakin 1–2 kertaa kuussa humalaan asti alkoholia käyttävät: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	9,1 %		7,9 %		8,6 %	☹️
Ainakin 1–2 kertaa kuussa humalaan asti alkoholia käyttävät: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	26,4 %		19,3 %		17,9 %	😊
Ainakin 1–2 kertaa kuussa humalaan asti alkoholia käyttävät: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	22,3 %		18,2 %		19,3 %	☹️
Nuuskaa päivittäin: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	3,4 %		2,2 %		1,9 %	😊
Nuuskaa päivittäin: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	12,4 %		7 %		6,1 %	😊
Nuuskaa päivittäin: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	3,5 %		2,2 %		2 %	😊
Tupakoi päivittäin: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	3,7 %		3,5 %		3,8 %	☹️
Tupakoi päivittäin: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	13,6 %		11,1 %		10,6 %	😊
Tupakoi päivittäin: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	3,5 %		3,1 %		3,9 %	☹️
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Koulu-terveyskysely	10 %		7,5 %		7 %	😊
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa: ammatillinen oppilaitos	THL/Koulu-terveyskysely	25,6 %		20,5 %		18 %	😊
Kokeillut kannabista vähintään kaksi kertaa: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Koulu-terveyskysely	18,4 %		16,5 %		15,8 %	😊
Terveysliikuntasuositusten mukaisesti liikkuvien osuus	THL/FinSote 2020, PKS-hyvinvointikysely (2021), THL/Terve Suomi 2023		43,5 %	38,0 %		48,3 %	😊
Tieliikenteen melulle (yli 55 dB LAeq7-22) altistuvien asukkaiden osuus	Helsingin kaupunki	37 % (2017)			39 %		☹️

SDG-tavoite 4 – Hyvä koulutus

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Vain perusasteen koulutuksen suorittaneiden osuus	Tilastokeskus	16,3 %	16,2 %	16,4 %	17 %		😊
Vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden osuus	Tilastokeskus	26,9 %	27,7 %	28,1 %	28,3 %	29 %	😊
Toisen asteen opintojen keskeyttäneiden osuus, keskeytti ammatilliset opinnot, eikä jatkanut missään muussa koulutuksessa	Tilastokeskus	9,7 %	14,7 %	13,7 %	11,9 %		😞
Toisen asteen opintojen keskeyttäneiden osuus, keskeytti lukion opinnot, eikä jatkanut missään muussa koulutuksessa	Tilastokeskus	2,2 %	2,1 %	3,4 %	1,9 %		😊
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet, 1. luokka, suomenkielinen perusopetus	Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala				89 %	90 %	😊
Perusopetuksen oman oppilaaksiottoalueen koulun valinneet, 7. luokka, suomenkielinen perusopetus					71 %	77 %	😊
Varhaiskasvatuksessa olevien osuus	Helsingin kaupunki, kasvatuksen ja koulutuksen toimiala	79,2 %	80,4 %	81,6 %	82,3 %	83,5 %	😊
Vieraskielisten osuus lukion suorittaneista	Vipunen – opetus-hallinnon tietopalvelu	13,4 %	14,1 %	14,9 %	16,3 %		😊
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa: perusopetus 4. ja 5. lk	THL/Koulu-terveyskysely	7,7 %		8,4 %		9,8 %	😞

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa: perusopetus 8. ja 9. lk	THL/Kouluterveyskysely	5,2 %		5,4 %		7,9 %	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa: ammatillinen oppilaitos	THL/Kouluterveyskysely	1,9 %		2,2 %		5 %	
Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa: lukio 1. ja 2. vuosi	THL/Kouluterveyskysely	1,1 %		1,3 %		2,2 %	
Oppivelvollisuutta suorittavien 16-vuotiaiden osuus ikäluokasta	Vipunen – opetus-hallinnon tietopalvelu			97,4 %	98,2 %	98,2 %	

SDG-tavoite 5 – Sukupuolten tasa-arvo

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Sukupuolten väliset erot työttömydessä, miehet	Tilastokeskus	10,2 %	15,7 %	12,3 %	11,3 %	12,7 %	☹️
Sukupuolten väliset erot työttömydessä, naiset	Tilastokeskus	7,8 %	12,6 %	9,6 %	9 %	9,8 %	☹️
Naisten ja miesten työttömyysaste-ero	Tilastokeskus	1,3 %-yksikkö	1,2 %-yksikkö	1,3 %-yksikkö	1,3 %-yksikkö	2,9 %-yksikkö	☹️
Sukupuolten väliset palkkaerot (Uudellamaalla), yhteensä	Tilastokeskus	3 832 €	4 060 €	4 152 €	4 274 €		😊
Sukupuolten väliset palkkaerot (Uudellamaalla), miehet	Tilastokeskus	4 186 €	4 464 €	4 570 €	4 684 €		😊
Sukupuolten väliset palkkaerot (Uudellamaalla), naiset	Tilastokeskus	3 480 €	3 664 €	3 751 €	3 884 €		😊
Naisten ja miesten välinen palkkaero, kuinka monta prosenttia naisten palkka on miesten palkasta	Tilastokeskus	83,1 %	82,1 %	82,1 %	82,9 %		😊
Sukupuolten väliset erot koetussa elämänlaadussa, yhteensä	THL/FinSote 2018 & 2020 / Terve Suomi 2023		60,5 %			56,2 %	☹️
Sukupuolten väliset erot koetussa elämänlaadussa, miehet	THL/FinSote 2018 & 2020 / Terve Suomi 2023		61,5 %			58 %	😊
Sukupuolten väliset erot koetussa elämänlaadussa, naiset	THL/FinSote 2018 & 2020 / Terve Suomi 2023		59,7 %			54,7 %	☹️
Miesten ja naisten ero koetussa elämänlaadussa	THL/FinSote 2018 & 2020 / Terve Suomi 2023		0,97 %-yksikkö			0,94 %-yksikkö	😊

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehitysuunta 2017–2023
Sukupuolten väliset erot koulutustasossa, ylemmän korkeakoulututkinnon tai tutkija-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus, miehet	Tilastokeskus	24 %	24,6 %	24,8 %	24,7 %		
Sukupuolten väliset erot koulutustasossa, ylemmän korkeakoulututkinnon tai tutkija-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus, naiset	Tilastokeskus	29,7 %	30,7 %	31,3 %	31,7 %		
Sukupuolten väliset erot koulutustasossa, miesten ja naisten ero korkeakoulututkinnon tai tutkija-asteen tutkinnon suorittaneiden osuudessa	Tilastokeskus	5,7 %-yksikkö	6,1 %-yksikkö	6,5 %-yksikkö	7 %-yksikkö		
Sukupuolten väliset erot koulutustasossa, naisten osuus kaupunginvaltuustossa	Helsingin kaupunki	48 %, naisten osuus	49 %, naisten osuus	49 %, naisten osuus	56 %, naisten osuus	56 %, naisten osuus	

SDG-tavoite 6 – Puhdas vesi ja sanitaatio

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehitysuunta 2017–2023
Jäteveden puhdistusprosentit, typpi	HSY	90 %	91 %	91 %	89 %	91 %	
Jäteveden puhdistusprosentit, fosfori	HSY	97 %	97 %	97 %	97 %	97 %	
Uimaveden laatu (Laatuluokitus huono – erinomainen)	Helsingin kaupunki	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä	Hyvä	

SDG-tavoite 7 – Edullista ja puhdasta energiaa

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Uusiutuvan energian osuus energiantuotannossa	Helen Oy	12 %	14 %	16 %	21 %	26 %	😊
Energiankulutus per capita	HSY	21 242 kWh	20 510 kWh	21 077 kWh	20 651 kWh	19 628 kWh	😊

SDG-tavoite 8 – Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Nuorisotyöttömyysaste	Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto	6,6 %	13,5 %	9,1 %	8,1 %		😞
Pitkäaikaistyöttömyys (hlöä)	Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto	10 488	15 348	19 597	15 392		😞
Työllisyysaste	Tilastokeskus, työvoimatutkimus	77 %	76,1 %	77,3 %	79,3 %	78,5 %	😊
Työttömyysaste	Työ- ja elinkeinoministeriö, työnvälitystilasto	9,2 %	14,6 %	11,2 %	10,4 %	11,6 %	😞

SDG-tavoite 9 – Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Aloittaneet yritykset	Tilastokeskus	7 568 lkm.	7 697 lkm.	7 850 lkm.	7 537 lkm.	7 791 lkm.	
Lopettaneet yritykset	Tilastokeskus	3 838 lkm.	4 667 lkm.	5 119 lkm.	5 106 lkm.	5 725 lkm.	
Yritysten halu suositella Helsinkiä sijaintipaikkana (suosittelijoiden osuus, -100–100-asteikko)	Helsingin kaupunki, elinkeino-osasto, yritys-haastattelu-tutkimus		9			1	

SDG-tavoite 10 – Eriarvoisuuden vähentäminen

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Gini-kerroin (-100–100-asteikko)	Tilastokeskus, tulojaon kokonais-tilasto	33,5	33,9	36,2	35,7		
NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training), 16–19-vuotiaat	Tilastokeskus	6,6 %	5,6 %	4,9 %	5,6 %		
NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training), 20–24-vuotiaat	Tilastokeskus	5,6 %	6,0 %	5,9 %	6 %		
NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training), 25–29-vuotiaat	Tilastokeskus	5,1 %	5,8 %	5,5 %	5,6 %		
NEET-osuus (Not in Employment, Education or Training), 16–29-vuotiaat	Tilastokeskus	5,5 %	5,8 %	5,5 %	5,7 %		
Alueellinen eriytyminen etnisen taustan mukaan	Tilastokeskus ja Helsingin kaupunki	28,6 %	29,0 %	29,2 %	29,5 %	30 %	
Alueellinen eriytyminen koulutustaustan mukaan	Tilastokeskus ja Helsingin kaupunki	34,7 %	35,3 %	34,9 %	34,6 %	34,8 %	
Alueellinen eriytyminen tulotason mukaan	Tilastokeskus ja Helsingin kaupunki	38,1 %	36,8 %	37,8 %	37,5 %		

SDG-tavoite 11 – Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Pienhiukkasten (PM2.5) vuosikeskiarvo Kallion mittausasemalla	HSY	5,5 µg/m ³	5 µg/m ³	5,8 µg/m ³	5,1 µg/m ³	4,9 µg/m ³	
Hengitettävien hiukkasten (PM10) vuosikeskiarvo Kallion mittausasemalla	HSY	11,0 µg/m ³	9 µg/m ³	10 µg/m ³	9 µg/m ³	9 µg/m ³	
Osallisuusindeksi	PKS hyvinvointikysely 2021			74,8			
Osallistuvan budjetoinnin budjetti	Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia	4,4 milj. €		8,8 milj. €		8,8 milj. €	
Kestävien kulkumuotojen osuus	Helsingin kaupunki, kaupunkiympäristön toimiala (Liikkumistottumukset)	77,6 %	79,70 %	77,9 %	79 %	79 %	
Kävely		38,7 %	51,6 %	46,4 %	47 %	44 %	
Polkupyöräily		9,4 %	11,3 %	8,7 %	9 %	11 %	
Joukkoliikenne		29,5 %	16,8 %	22,8 %	23 %	24 %	
Liikenneonnettomuuden määrä per 100 000 asukasta	Helsingin kaupunki, liikenneonnettomuusrekisteri	53 per 100 000 as.	45 per 100 000 as.	42 per 100 000 as.	36 per 100 000 as.	41 per 100 000 as.	
Tyytyväisyys Helsinkiin pyöräilykaupunkina (Laatuluokitus tyytymätön – tyytyväinen (1–4))	Helsingin kaupunki (https://www.hel.fi/helsinki/en/maps-and-transport/cycling/cycling)		Melko tyytyväinen		Melko tyytyväinen		

12 VASTUULLISTA
KULUTTAMISTA

SDG-tavoite 12 – Vastuullista kuluttamista

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Kotitalousjätteen kierrätysaste	HSY	46,4 %	45,36 %	46,72 %	47 %		😊
Yhdyskuntajätteen kierrätysaste	HSY	51,98 %	49,52 %	52,9 %	49 %		😐
Kulutusperäiset kasvihuonekaasupäästöt	Sitowisen ja Luonnonvarakeskuksen kulutuksen kasvihuonekaasupäästöjen laskentamalli		9,04 t CO ₂ -ekv/ asukas		8,84 t CO ₂ -ekv/ asukas		😐

13 ILMASTOTEKOJA

SDG-tavoite 13 – Ilmastotekoja

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Kasvihuonekaasupäästöt	HSY	2 598 kt CO ₂ -ekv.	2 344 kt CO ₂ -ekv.	2 346 kt CO ₂ -ekv.	2 634 kt CO ₂ -ekv.	1 947 kt CO ₂ -ekv.	😊
Asukaskohtaiset CO ₂ -päästöt	HSY	4,0 t CO ₂ -ekv.	3,6 t CO ₂ -ekv.	3,6 t CO ₂ -ekv.	4 t CO ₂ -ekv.	2,9 t CO ₂ -ekv.	😊
Vettä läpäisevien alueiden osuus kokonaismaapinta-alasta	HSY		61 %		64 %		😐

SDG-tavoite 14 – Vedenalainen elämä

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Pintavesien ekologinen tila 2019	SYKE	Tyydyttävä/ välttävä					☹️
Viikinmäen jätevedenpuhdistamolta mereen johdettu fosforikuormitus	HSY	20 t/v	21 t/v	18 t/v	22 t/v	19 t/v	☹️
Viikinmäen jätevedenpuhdistamolta mereen johdettu typpikuormitus	HSY	530 t/v	478 t/v	470 t/v	605 t/v	499 t/v	☹️

SDG-tavoite 15 – Maanpäällinen elämä

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Vanhojen metsien osuus maapinta-alasta	Luonnonvarakeskus, valtakunnallinen metsien inventointi	7,86 %		11,1 %			☹️
Luonnonsuojelualueiden osuus maa-alasta	Helsingin ympäristöraportti	2,2 %	3,2 %	3,8 %	4,0 %	4,4 %	😊
Luontoalueiden osuus maapinta-alasta	Helsingin kaupunki, ympäristöpalvelut				39 %		

SDG-tavoite 16 – Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Koettu turvallisuus	Helsingin kaupunki, turvallisuustutkimus			75,6 %			
Äänestysprosentti kuntavaaleissa 2012 > 2017 > 2021	Tilastokeskus	61,8 % (2017)		61,7 %			
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, alle 15-vuotiaat (lkm.)	Tilastokeskus	244	170	365	464	478	
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, 15–17-vuotiaat (lkm.)	Tilastokeskus	147	157	240	232	277	
Henkeen ja terveyteen kohdistuvat rikokset, yhteensä (lkm.)	Tilastokeskus	3 540	3 708	4 030	4 151	4 702	
Naisiin kohdistuva väkivalta, uhrin (lkm.)	Tilastokeskus	2 249	2 321	2 574	2 580	2 784	
Naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta, uhrin (lkm.)	Tilastokeskus	1 008	1 191	1 029	1 017	1 021	

SDG-tavoite 17 – Yhteistyö ja kumppanuus

Mittari	Lähde	2019	2020	2021	2022	2023	Kehityssuunta 2017–2023
Jaettujen järjestöavustusten määrä	Helsingin kaupunki	37 399 200 €	42 300 200 €	44 579 200 €	48 900 200 €	46 784 200 €	

Arvion toteutus

Rakenteeltaan vuoden 2025 arvio pysyy samanlaisena vuoden 2023 arvioon verrattuna: kestävä kehitystä tarkastellaan ekologisen, sosiaalisen, kulttuurisen ja taloudellisen kestävyden näkökulmasta. Myös teemat ja mittarit ovat pysyneet suurilta osin samoina, jotta vertailua ja kehityskaaren tarkastelua voitaisiin tehdä pidemmällä aikajänteellä, mutta myös joitakin uusia mittareita on otettu mukaan. Nostoiksi kestävyystöistä on otettu arvioitavan ajanjakson aikana tehtyjä kaupungin toimia.

Kestävän kehityksen arviointityötä Helsingin kaupungilla koordinoi kaupunkitasoinen kestävä kehityksen työryhmä, johon osallistuu kaupungin kaikkien toimialojen ja liikelaitoksien edustajia sekä muita keskeisiä asiantuntijoita. Työryhmä osallistui raportin tiedonkoontiin, kirjoittamiseen, mittareiden asettamiseen ja kommentoimiseen. Raportin koontia johti strategiaosasto. Työryhmän lisäksi raportin kirjoittamiseen ja kommentointiin osallistui useita muita kaupunkiorganisaation asiantuntijoita.

Arvion käsitte pohja ja teoreettinen viitekehys perustuu YK:n Agenda 2030 -kehikseen. Helsingin tilannekuva-arviot, toimenpide-ehdotukset ja indikaattorit perustuvat kaupungin keskeisiin teemaraaportteihin, ohjelmiin ja tilannekuva-analyysihin. Indikaattorit, tilastot ja tunnusluvut perustuvat muun muassa Helsingin kaupunkitietopalvelujen, Tilastokeskuksen, Helsingin seudun ympäristöpalvelujen, Helsingin poliisin, Suomen ympäristökeskuksen ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen tuottamiin ja ylläpitäviin tilastoihin ja tunnuslukuihin.

Vuoden 2019 kestävä kehityksen raportin jälkeen kaupunki linjasi, että Helsinki tuottaa uuden kestävä kehityksen arvion kahden vuoden välein strategiakauden puolivälissä ja sen lopussa. Vuoden 2025 arvio on osa strategiakauden päätösarviointia. Kestävän kehityksen SDG-mittaristoa vertailtiin ja kehitettiin suhteessa kaupungin muihin keskeisiin toimintaympäristö- ja kehitysmittaristoihin arvioprosessin aikana.

Agendasta teoiksi – YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Helsingissä 2025

Julkaisija

Helsingin kaupunki, kaupunginkanslia

Taitto ja informaatiomuotoilu

CheckPoint Production Oy

Valokuvat

Kuvat Helsinki-materiaalipankista, ellei toisin mainittu.

Kansi: Ville Lehvonen
Sivu 3: Sakari Röyskö
Sivu 14: Julia Kivelä
Sivu 19: Ninni West
Sivu 22: Svante Gullichsen
Sivu 24: Maija Astikainen
Sivu 25: Maija Astikainen
Sivu 25: Jussi Rekiaro
Sivu 26: Raisa Ranta
Sivu 29: Satu Tegel
Sivu 31: Veikko Somerpuro
Sivu 35: Jussi Hellsten
Sivu 37: Maarit Hohteri
Sivu 38: Maarit Hohteri
Sivu 40: Jussi Hellsten
Sivu 41: Maija Astikainen
Sivu 44: Jussi Hellsten
Sivu 48: Jonna Pennanen
Sivu 51: Raisa Ranta
Sivu 55: Vesa Laitinen
Sivu 56: Ville Lehvonen
Sivu 59: Roni Rekomaa
Sivu 61: Vesa Laitinen
Sivu 62: Jonna Pennanen
Sivu 66: Sakari Röyskö
Sivu 67: Maija Astikainen
Sivu 71: Maija Astikainen
Sivu 73: Svante Gullichsen
Sivu 77: Maija Astikainen
Sivu 78: Skyproduction
Sivu 80: Roosaa Minkkilä
Sivu 81: Miikka Pirinen
Sivu 83: Sakari Röyskö
Sivu 86: Teina Ryyänen
Sivu 87: Svante Gullichsen
Sivu 89: Svante Gullichsen

Helsingin kaupungin keskushallinnon julkaisuja 2025:1

ISBN 978-952-386-523-5 (pdf)

ISBN 978-952-386-524-2 (html)

ISSN-L 2242-4504

ISSN 2323-8135

Helsinki

Agendasta teoiksi – 107